

Monthly Oil & Gas Markets Analysis

پایش تحلیلی تحولات بازارهای نفت و گاز

شماره ۱۸۲ - آذر ماه ۱۴۰۴

پژوهشکده اقتصاد انرژی

موسسه مطالعات بین المللی انرژی

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر^(ع)، روبروی پارک ملت، خیابان سلطانی(سایه)، پلاک ۶۵

تلفن: ۶۰-۲۲۰۲۹۳۵۱

فکس: ۲۲۰۵۴۸۵۳

صندوق پستی: ۴۷۵۷-۱۹۳۹۵

www.iies.org

اعضای هیات تحریریه: دکتر محمد صادق جوکار، دکتر غلامعلی رحیمی، دکتر بهروز نعمتی، دکتر مصطفی سالاری، دکتر تورج دهقانی، مهدی یوسفی، مهرزاد زمانی، دکتر ندا علم الهدی، دکتر داریوش وافی نجار، دکتر حسین یادگاری، دکتر شباهنگ مهاجرانی، دکتر ملیکا آشوری، دکتر حمیدرضا مصطفایی، مهدیه ابوالحسنی چیمه، سمانه سنجری، پیمان نیلچی‌پور، فاطمه علیخانی

مدیر مسئول: دکتر غلامعلی رحیمی

سر دبیر: مهدی یوسفی

ناظر علمی: دکتر مهران امیر معینی

مدیر داخلی: نازنین شاهین

طراحی و صفحه آرایی: نازنین شاهین

مجمع تشخیص مصلحت نظام

شورای عالی انرژی

سازمان انرژی اتمی ایران

سازمان انرژی اتمی ایران

جمهوری اسلامی ایران
وزارت نفت

شورای عالی امنیت ملی

شرکت ملی پالایش و پخش نفت ایران

شرکت ملی پالایش و پخش نفت ایران

شرکت ملی پالایش و پخش نفت ایران

شرکت ملی پالایش و پخش نفت ایران

سازمان انرژی اتمی ایران

بیشتر می اندیشیم
تا بهتر تصمیم بگیرید

فهرست

گزارش های تحلیلی

بخش
دوم

رونق نفتی آمریکا در حال کند شدن است

حسین یادگاری

صادرات گاز آذربایجان به سوریه و بررسی
پتانسیل گازی ترکمنستان در این پروژه

مریم شهبایی

مناقشه تعرفه ای میان آمریکا و چین و تاثیر آن
بر بازار LNG تا سال ۲۰۳۰

شهابنگ مهاجرانی

نقش راهبردی فناوری های ذخیره سازی گاز
طبیعی و آل ان جی در صنعت گاز

پیمان نیلچی پور
سمانه سنجری

گزارش رصد اندیشکده های بین المللی در
ارتباط با صنعت نفت و گاز

شهابنگ مهاجرانی

تحولات بازار های نفت و گاز

بخش
اول

تحولات قیمت نفت در ماه نوامبر ۲۰۲۵

مهدی یوسفی

پیش بینی کوتاه مدت قیمت نفت خام
برنت

مهرزاد زمانی

تحولات اقتصاد جهانی ماه دسامبر ۲۰۲۵

ندا علم الهدی

بررسی وضعیت تولید جهانی نفت در ماه
نوامبر ۲۰۲۵

مهدی یوسفی

تقاضا و ذخیره سازی های نفت

حسین یادگاری

پیش بینی ماهیانه عرضه و تقاضای نفت

داریوش وافی نجار

بازار جهانی فرآورده های نفتی و عملیات
پالایشی

ملیکا آشوری

بررسی تحولات تجارت نفت خام و فرآورده

فاطمه علیخانی

بررسی و تحلیل ماهانه بازار جهانی گاز
طبیعی

غلامعلی رحیمی
مهدیه ابوالحسنی چیمه
حمیدرضا مصطفایی

بررسی تحولات تجارت گاز

فاطمه علیخانی

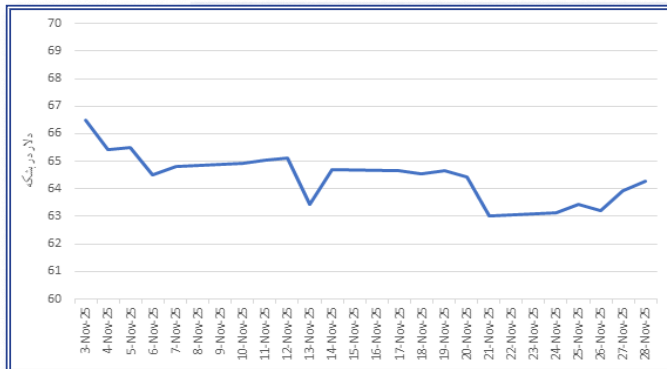
تحولات بازار های نفت و گاز

بخش
اول

تحولات قیمت نفت در ماه نوامبر ۲۰۲۵

مهندسی

نمودار ۲: روند روزانه قیمت سبد اوپک در ماه نوامبر ۲۰۲۵

۲. عوامل تاثیرگذار بر قیمت نفت در ماه نوامبر ۲۰۲۵

مهمترین عوامل تاثیرگذار بر نوسانات قیمت نفت به تفکیک عوامل تضعیف‌کننده و تقویت‌کننده در ذیل ذکر شده است:

عوامل تضعیف‌کننده:

۱. ادامه نگرانی نسبت به وضعیت تقاضای جهانی و مازاد عرضه در بازار در ماه‌های آتی؛

۲. طرح ۲۸ ماده‌ای آمریکا برای صلح بین روسیه و اوکراین؛ در همین رابطه، زلنسکی اعلام کرد که با آمریکا در طرح پیشنهادی این کشور برای صلح همکاری خواهد کرد و اخباری منتشر شد مبنی بر اینکه آمریکا تهدید کرده اگر اوکراین با طرح صلح موافقت نکند حمایت خود را از کیف متوقف خواهد کرد و از طرف دیگر ترامپ اعلام کرد که پیشرفت بزرگی در مذاکرات صلح با اوکراین حاصل شده است؛

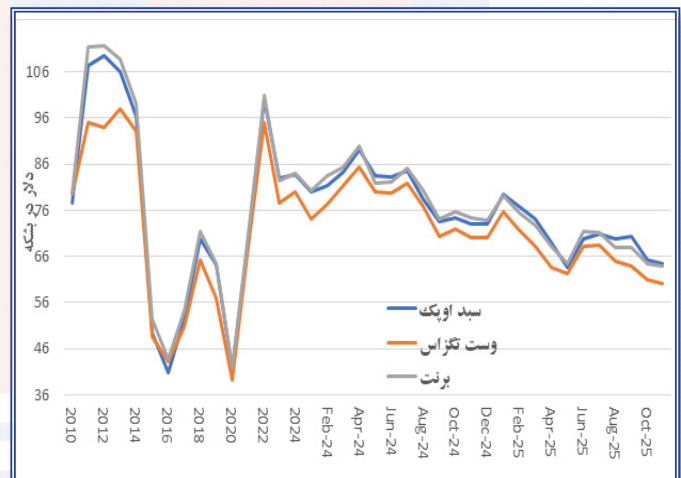
۳. سازمان اوپک در گزارش ماه نوامبر خود اعلام کرد که در سال ۲۰۲۶ تقاضا برای نفت اوپک پلاس ۴۳ میلیون بشکه در روز خواهد بود در حالیکه سطح تولید کنونی این گروه ۴۳/۰۲ میلیون بشکه در روز است و این بدان معنی است که اگر این گروه تولید کنونی خود را حفظ

۱. روند قیمت نفت خام های شاخص

۱-۱. قیمت ماهانه نفت خام های شاخص

در ماه نوامبر ۲۰۲۵ قیمت نفت خام‌های شاخص نسبت به متوسط ماه قبل کاهش یافت. قیمت سبد اوپک با ۰/۷۴ دلار در بشکه کاهش نسبت به ماه قبل به ۶۴/۴۶ دلار، قیمت نفت برنت با ۰/۷۴ دلار در بشکه کاهش به ۶۳/۸۰ دلار و متوسط قیمت نفت خام وست تگزاس با ۰/۸۳ دلار در بشکه کاهش نسبت به متوسط ماه قبل به ۶۰/۰۶ دلار در بشکه رسید.

نمودار ۱: روند ماهانه قیمت نفت برنت، سبد اوپک و وست تگزاس

۱-۲. قیمت روزانه نفت خام های شاخص

روند روزانه قیمت نفت خام‌های شاخص در ماه نوامبر ۲۰۲۵ با نوساناتی روند نزولی را تجربه کرد. قیمت سبد اوپک بین ۶۶/۴۹ دلار و ۶۳ دلار در بشکه نوسان داشت و از ۶۶/۴۹ دلار در بشکه در سوم نوامبر به ۶۴/۲۷ دلار در بشکه در ۲۸ نوامبر رسید.

۱۶. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۳۱ اکتبر ذخایر نفت خام ۵/۲ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۴۲۱ میلیون بشکه رسید؛ در هفته منتهی به ۷ نوامبر ذخایر نفت خام ۶/۴ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۴۲۷ میلیون بشکه رسید؛ در هفته منتهی به ۲۱ نوامبر ذخایر نفت خام ۲/۷ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۴۲۶/۹ میلیون بشکه رسید؛

۱۷. بر اساس گزارش انجمن نفت آمریکا در هفته منتهی به ۳۱ اکتبر ذخایر نفت خام ۶/۵ میلیون بشکه افزایش یافت؛ در هفته منتهی به ۷ نوامبر ذخایر نفت خام ۱/۳ میلیون بشکه افزایش یافت؛ در هفته منتهی به ۱۴ نوامبر ذخایر نفت خام ۴/۴ میلیون بشکه افزایش یافت؛

۱۸. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۱۴ نوامبر ذخیره‌سازیهای بنزین ۲/۳ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۲۰۷ میلیون بشکه رسید؛ در هفته منتهی به ۲۱ نوامبر ذخیره‌سازیهای بنزین ۲/۵ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۲۰۹/۹۰۴ میلیون بشکه رسید؛

۱۹. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۱۴ نوامبر ذخیره‌سازیهای میان تقطیر آمریکا ۰/۱۷۱ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۱۱۱ میلیون بشکه رسید؛ در هفته منتهی به ۲۱ نوامبر ذخیره‌سازیهای میان تقطیر آمریکا ۱/۱ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۱۱۲/۲ میلیون بشکه رسید؛

۲۰. تقویت ارزش دلار، شاخص ارزش دلار در هفته منتهی به ۳۱ اکتبر ۹۹ بود که در هفته منتهی به ۷ نوامبر به ۹۹/۷۹ رسید؛ در هفته منتهی به ۱۴ نوامبر ۹۹/۲۸ بود که در هفته منتهی به ۲۱ نوامبر به ۹۹/۸۷ رسید؛

۲۱. در ماه اکتبر رشد صادرات چین به ۱/۱- درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۸/۳ درصد بود و رشد واردات به ۱ درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۷/۴ درصد بود؛

۲۲. در ماه اکتبر PMI بخش صنعت چین به ۵۰/۶ رسید در حالیکه در ماه گذشته ۵۱/۲ بود و PMI بخش خدمات به ۵۲/۶ رسید در حالیکه در ماه قبل ۵۲/۹ بود؛

۲۳. بانک مرکزی استرالیا نرخ بهره این کشور را بدون تغییر در سطح ۳/۶ درصد اعلام کرد؛

کند، بازار با مزاد عرضه مواجه خواهد بود؛

۴. عربستان سعودی قیمت رسمی فروش نفت خود را به بازار آسیا برای ماه دسامبر کاهش داد؛

۵. تردید تحلیلگران در مورد اثرگذاری تحریم‌های جدید آمریکا در کاهش تولید و صادرات نفت روسیه و احتمال انعطاف پذیری آن؛

۶. ادامه تعطیلی دولت آمریکا که از ۱ اکتبر ۲۰۲۵ آغاز شد؛

۷. شروع بارگیری از بندر نوروووسیسک روسیه بعد از دو روز توقف به دلیل حملات اوکراین؛

۸. جی پی مورگان اعلام کرد که رشد تقاضا در سال جاری تاکنون ۸۵۰ هزار بشکه در روز بوده در حالیکه پیش‌بینی میشد که ۹۰۰ هزار بشکه در روز باشد؛

۹. موسسه capital economics اعلام کرد که ما معتقدیم که فشار نزولی بر قیمت نفت ادامه خواهد یافت و قیمت نفت برنت تا پایان سال جاری به ۶۰ دلار در بشکه و تا پایان سال ۲۰۲۶ به ۵۰ دلار در بشکه خواهد رسید؛

۱۰. بر اساس آمار منتشر شده توسط جودی صادرات نفت عربستان در ماه سپتامبر به ۶/۴۶ میلیون بشکه در روز رسید که بالاترین حجم در هشت ماه گذشته است؛

۱۱. شرکت macquarie group اعلام کرد که قیمت نفت باید به کمتر از ۵۰ دلار در بشکه برسد تا شرکتهای تولیدکننده نفت شیل تولید خود را کاهش دهند؛

۱۲. با افزایش تخفیفات روسیه، برخی پالایشگران هندی که قبلاً اعلام کرده بودند نفت روسیه را نمی‌خرند، شروع به خرید نفت روسیه کردند؛

۱۳. گلدمن ساکس: توافق صلح بین روسیه و اوکراین ممکن قیمت نفت را ۵ دلار در بشکه کاهش دهد؛

۱۴. الکساندر نواک در سفر به پکن اعلام کرد که روسیه قصد دارد صادرات نفت خود را به چین افزایش دهد؛

۱۵. در هفته منتهی به ۳۱ اکتبر تولید نفت خام آمریکا با ۷ هزار بشکه افزایش به ۱۳/۶۵۱ میلیون بشکه در روز رسید؛ در هفته منتهی به ۷ نوامبر تولید نفت خام آمریکا با ۲۱۱ هزار بشکه افزایش به ۱۳/۸۶۲ میلیون بشکه در روز رسید؛

به ۸۸/۱ رسید در حالیکه در ماه قبل ۸۸/۴ بود؛

۳۹. در ماه نوامبر شاخص اطمینان مصرف کننده در آمریکا به ۸۸/۷ رسید در حالیکه در ماه قبل ۹۵/۵ بود.

عوامل تقویت کننده:

۱. ادامه بحران اوکراین و روسیه و نگرانی نسبت به عرضه روسیه و تشدید حملات اوکراین به تاسیسات نفتی روسیه؛

۲. ادامه بحران آمریکا و ونزوئلا و نگرانی نسبت به اختلال در عرضه نفت این کشور؛

۳. تصمیم اوپک پلاس به افزایش تولید در جلسه ۲ نوامبر ۲۰۲۵ به مقدار ۱۳۸ هزار بشکه در روز و توقف افزایش تولید برای سه ماهه اول ۲۰۲۶؛

۴. انصراف شرکت GUNVOR از خرید دارییهای خارجی روسیه بعد از تهدیدات آمریکا که به معنای آن بود که آمریکا قصد دارد فشار حداکثری خود را بر روسیه ادامه دهد؛

۵. چین اعلام کرد که واردات نفت این کشور در ماه اکتبر نسبت به ماه گذشته ۲/۳ درصد افزایش یافته است؛

۶. اگرچه دولت چین آمار مربوط به ذخایر استراتژیک خود را منتشر نمی کند اما بر اساس گزارشات رسانه ها این کشور در حال خرید نفت برای ذخیره سازی استراتژیک و ساخت مخازن جدید ذخیره سازی نفت است؛

۷. ادامه بحران اسرائیل و ایران و نگرانی نسبت به اختلال در عرضه و ترانزیت نفت از منطقه خاورمیانه و تنگه هرمز؛

۸. پایان تعطیلی دولت آمریکا بعد از تصویب بودجه موقت در کنگره؛

۹. شرکت لوک اوایل برای محموله های نفتی صادراتی خود از حوزه نفتی قرنه غربی ۲ وضعیت فورس مازور اعلام کرد؛

۱۰. توقف صادرات نفت از بندر نوروسیسک روسیه بعد از حملات پهبادی اوکراین؛

۱۱. بر اساس گزارش بلومبرگ ۵ پالایشگاه هند خرید نفت خود را از روسیه متوقف کردند؛

۲۴. در ماه نوامبر شاخص انتظارات اقتصادی در آلمان به ۳۸/۵ رسید در حالیکه در ماه قبل ۳۹/۳ بود؛

۲۵. در فصل سوم ۲۰۲۵ نرخ فصلی رشد تولید ناخالص داخلی بریتانیا به ۰/۱ درصد رسید در حالیکه در فصل قبل ۰/۳ درصد بود؛

۲۶. در ماه اکتبر حجم وامهای جدید در چین به ۲۲۰ میلیارد یوان رسید در حالیکه در ماه قبل ۱۲۹۰ میلیارد یوان بود؛

۲۷. در فصل سوم نرخ رشد تولید ناخالص داخلی منطقه یورو با ۰/۱ درصد کاهش به ۱/۴ رسید؛

۲۸. در ماه اکتبر نرخ رشد تولیدات صنعتی در چین به ۴/۹ درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۶/۵ درصد بود؛

۲۹. در ماه سپتامبر نرخ رشد تولیدات صنعتی در بریتانیا به ۲- درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۰/۳ درصد بود؛

۳۰. در کواتر سوم ۲۰۲۵ رشد فصلی تولید ناخالص داخلی ژاپن به ۰/۴- درصد رسید در حالیکه رشد آن در فصل دوم ۰/۶ درصد بود؛

۳۱. در ماه اکتبر نرخ تورم در کانادا به ۲/۹ درصد رسید که ۰/۱ درصد بیشتر از ماه قبل بود؛

۳۲. در هفته منتهی به ۱۴ نوامبر درخواستها برای استفاده از مزایای بیکاری در آمریکا به ۲۳۲ هزار درخواست رسید که ۱۳ هزار درخواست بیشتر از هفته قبل آن بود؛

۳۳. بانک مرکزی چین نرخ بهره این کشور را بدون تغییر در سطح ۳ درصد حفظ کرد؛

۳۴. در ماه سپتامبر نرخ بیکاری در آمریکا به ۴/۴ درصد رسید که ۰/۱ درصد بیشتر از ماه قبل آن بود؛

۳۵. در ماه نوامبر PMI بخش صنعت آلمان به ۴۸/۴ رسید در حالیکه در ماه قبل ۴۹/۶ بود و PMI بخش خدمات به ۵۲/۷ رسید در حالیکه در ماه قبل ۵۴/۶ بود؛

۳۶. در ماه نوامبر PMI بخش صنعت منطقه یورو به ۴۹/۷ رسید در حالیکه در ماه قبل ۵۰ بود؛

۳۷. در ماه نوامبر PMI بخش صنعت آمریکا به ۵۱/۹ رسید در حالیکه در ماه قبل ۵۲/۵ بود.

۳۸. در ماه نوامبر شاخص شرایط کسب و کار در آلمان

نوامبر سطح ذخایر استراتژیک آمریکا با ۵۳۳/۰ میلیون بشکه افزایش به ۴۱۰/۹۲۶ میلیون بشکه رسید؛ در هفته منتهی به ۲۱ نوامبر سطح ذخایر استراتژیک آمریکا با ۴۹۸/۰ میلیون بشکه افزایش به ۴۱۱/۴۲۴ میلیون بشکه رسید؛

۲۴. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۱۴ نوامبر ذخایر نفت خام ۳/۴ میلیون بشکه کاهش یافت و به ۴۲۵ میلیون بشکه رسید؛

۲۵. در هفته منتهی به ۱۴ نوامبر تولید نفت خام آمریکا با ۲۸ هزار بشکه کاهش به ۱۳/۸۳۴ میلیون بشکه در روز رسید؛ در هفته منتهی به ۲۱ نوامبر تولید نفت خام آمریکا با ۲۰ هزار بشکه کاهش به ۱۳/۸۱۴ میلیون بشکه در روز رسید؛

۲۶. بر اساس گزارش انجمن نفت آمریکا در هفته منتهی به ۲۱ نوامبر ذخایر نفت خام ۱/۹ میلیون بشکه کاهش یافت؛

۲۷. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۳۱ اکتبر ذخایر بنزین ۴/۷ میلیون بشکه کاهش یافت؛

۲۸. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۳۱ اکتبر ذخایر میان تقطیرها ۶۴۳/۰ میلیون بشکه کاهش یافت؛

۲۹. در هفته منتهی به ۲۸ نوامبر تعداد دکل حفاری فعال در بخش نفت آمریکا با ۱۲ دکل کاهش به ۴۰۷ دکل رسید.

۳۰. در ماه اکتبر PMI بخش صنعت آمریکا به ۵۲/۵ رسید در حالیکه در ماه گذشته ۵۲/۲ بود و PMI بخش خدمات به ۵۴/۸ رسید در حالیکه در ماه قبل ۵۴/۲ بود؛

۳۱. بر اساس گزارش ADP تغییرات اشتغال در آمریکا در ماه گذشته ۴۲ هزار بود در حالیکه در ماه قبل ۲۹- هزار شغل بود.

۳۲. در ماه اکتبر نرخ تورم چین به ۲/۰ درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۳/۰- درصد بود؛

۳۳. در ماه اکتبر شاخص قیمت تولید کننده چین به ۲/۱- درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۳/۲- درصد بود؛

۱۲. علیرغم ارائه طرح ۲۸ ماده‌ای آمریکا برای صلح بین روسیه و اوکراین، ترامپ اعلام کرد تا زمانی که مذاکرات صلح ادامه دارد تحریم های روسیه را لغو نخواهد کرد؛

۱۳. بیانیه سه کشور اروپایی (آلمان، فرانسه و بریتانیا) پس از تماس با زلنسکی مبنی بر اینکه نیروهای مسلح اوکراین باید توانایی خود در دفاع از حاکمیت اوکراین حفظ کنند که به معنای عدم موافقت با بخشی از طرح ۲۸ ماده‌ای آمریکا-روسیه تلقی شد؛

۱۴. اجرایی شدن تحریم های آمریکا علیه روسیه از ۲۱ نوامبر؛

۱۵. ترامپ اعلام کرد که مصاحبه برای انتخاب رئیس جدید فدرال رزرو را آغاز کرده است؛

۱۶. وزارت خزانه داری آمریکا اعلام کرد که تحریم‌ها علیه روسیه درآمدهای روسیه تحت فشار قرار داده و انتظار می‌رود که حجم صادرات روسیه کاهش یابد؛

۱۷. ترامپ اعلام کرد که جمهوریخواهان در حال تهیه طرحی هستند که هر کشوری که با روسیه تجارت کند تحریم شود؛

۱۸. پس از مذاکرات ژنو، اوکراین و متحدان اروپایی اش اعلام کردند که نکات کلیدی در مورد مذاکرات صلح با روسیه همچنان پابرجاست؛

۱۹. پوتین: پیشنهادهای آمریکا میتواند مبنای یک توافق باشد اما هیچ توافق نهایی روی میز نیست؛

۲۰. ترامپ از تماس تلفنی با شی جی پینگ خبر داد و آنرا سازنده اعلام کرد؛

۲۱. انفجار دو نفتکش مربوط به ناوگان سایه روسیه در ساحل ترکیه در دریای سیاه؛

۲۲. اوکراین اعلام کرد که ترمینال شخارپس در بندر نوروسیسک را هدف قرار داده که منجر به توقف موقت بارگیری از این ترمینال شد؛

۲۳. در هفته منتهی به ۳۱ اکتبر سطح ذخایر استراتژیک آمریکا با ۴۹۸/۰ میلیون بشکه افزایش به ۴۰۹/۵۹۵ میلیون بشکه رسید؛ در هفته منتهی به ۷ نوامبر سطح ذخایر استراتژیک آمریکا با ۷۹۸/۰ میلیون بشکه افزایش به ۴۱۰/۳۹۳ میلیون بشکه رسید؛ در هفته منتهی به ۱۴

وضعیت اشتغال در آمریکا؛

۳. جمع‌بندی

متوسط قیمت نفت در ماه نوامبر ۲۰۲۵ نسبت به ماه اکتبر ۲۰۲۵ تغییرکاهش یافت. در ماه نوامبر ارائه طرح طرح ۲۸ ماده‌ای آمریکا برای توافق صلح بین روسیه و اوکراین و ادامه مذاکرات برای توافق صلح و کاهش نگرانی نسبت به خروج نفت روسیه از بازار و از طرف دیگر پیش‌بینی مازاد عرضه در سال ۲۰۲۶ باعث کاهش قیمت نفت شد. با این حال ادامه بحران آمریکا و ونزوئلا از کاهش بیشتر قیمت نفت جلوگیری کرد.

۳۴. تضعیف ارزش دلار، شاخص ارزش دلار در هفته منتهی به ۷ نوامبر ۹۹/۷۷ بود که در هفته منتهی به ۱۴ نوامبر به ۹۹/۲۷ رسید؛

۳۵. در ماه نوامبر شاخص انتظارات اقتصادی چین به ۲۵ رسید در حالیکه در ماه قبل ۲۲/۷ بود؛

۳۶. در ماه اکتبر نرخ تورم آلمان به ۲/۳ درصد که ۰/۱ درصد نسبت به ماه قبل کاهش داشت؛

۳۷. در ماه سپتامبر رشد تولیدات صنعتی در منطقه یورو به ۰/۲ درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۱/۱- درصد بود؛

۳۸. در ماه اکتبر نرخ بیکاری در چین با ۰/۱ درصد کاهش به ۵/۱ درصد رسید.

۳۹. در ماه اکتبر نرخ تورم در منطقه یورو به ۲/۱ درصد رسید که ۰/۱ درصد نسبت به ماه قبل کاهش داشت؛

۴۰. در ماه آگوست رشد سفارشات کارخانه‌ای در آمریکا به ۱/۴ درصد رسید در حالیکه در ماه قبل آن ۱/۳- درصد بود؛

۴۱. در ماه اکتبر نرخ تورم بریتانیا به ۳/۶ درصد رسید که ۰/۲ درصد کمتر از ماه قبل بود؛

۴۲. در ماه اکتبر فروش خانه های جدید در آمریکا به ۴/۱۰ میلیون واحد رسید در حالیکه در ماه قبل ۴/۰۵۰ میلیون واحد بود؛

۴۳. تضعیف ارزش دلار، شاخص ارزش دلار در هفته منتهی به ۲۱ نوامبر ۹۹/۸۶ بود که در هفته منتهی به ۲۸ نوامبر به ۹۹/۶۶ رسید؛

۴۴. در فصل سوم ۲۰۲۵ رشد فصلی تولید ناخالص داخلی آلمان به صفر درصد رسید رسید در حالیکه در فصل قبل ۰/۲- درصد بود؛

۴۵. در هفته منتهی به ۲۱ نوامبر درخواستها برای استفاده از مزایای بیکاری در آمریکا به ۲۱۴ هزار درخواست رسید که ۸ هزار درخواست کمتر از هفته قبل بود؛

۴۶. در فصل سوم ۲۰۲۵ رشد فصلی تولید ناخالص داخلی کانادا به ۰/۶ درصد رسید رسید در حالیکه در فصل قبل ۰/۵- درصد بود؛

۴۷. بیشتر شدن احتمال کاهش نرخ بهره توسط فدرال رزرو در جلسه ۱۰ دسامبر بعد از انتشار آمار منفی از

پیش بینی کوتاه مدت قیمت نفت خام برنت

مهرزاد زمانی

از عوامل اقتصادی می توان به کاهش نرخ بهره آمریکا اشاره کرد که نتوانست امیدی برای آینده تقاضای بازار آمریکا ایجاد کند و میزان فشار برای افزایش قیمت نفت بسیار ناچیز بود.

« پیش بینی قیمت

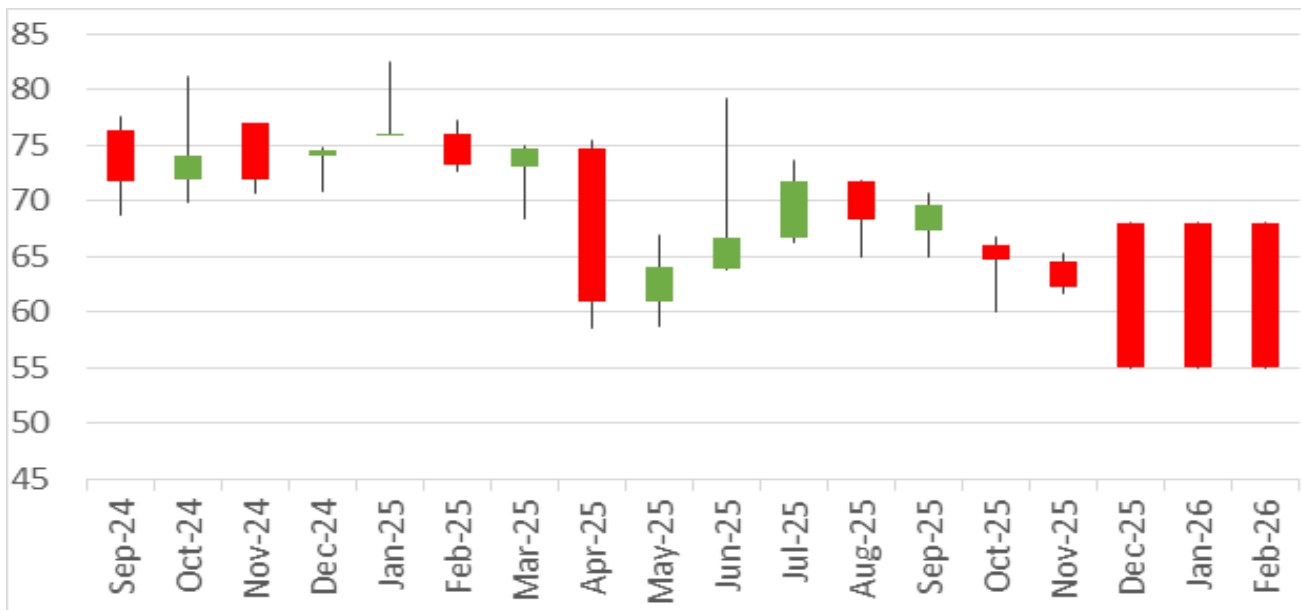
با در نظر گرفتن عوامل تشریح شده به خصوص رشد مازاد عرضه انتظار می رود که قیمت نفت برنت در سه ماه آینده بین ۵۵ تا ۶۸ دلار در بشکه نوسان کند.

« بررسی روند قیمت در ماه نوامبر

اکثر عوامل بازار شامل بنیادی و غیر بنیادی در ماه نوامبر روند نزولی را بر قیمت نفت حاکم کردند. کاهش ریسک های ژئوپلیتیک در این ماه نیز بر بازار حاکم شد در حالیکه در برخی مواقع افزایش موقتی قیمت نفت را بدنبال داشت ولی در مجموع مازاد عرضه به عنوان عامل اصلی بر بازار حاکم بود و در نهایت کاهش قیمت نفت را رغم زد.

آژانس بین المللی انرژی اندکی پیش بینی تقاضای نفت در سال ۲۰۲۶ را افزایش داد ولی به میزانی نبود که بتواند بر قیمت نفت اثرگذار باشد. بحران های اوکراین و ونزوئلا از عوامل اصلی ژئوپلیتیکی بودند که فشار افزایشی بر قیمت نفت وارد کردند و همچنان از عوامل افزایش دهنده قیمت هستند. نامشخص بودن روند مذاکرات اوکراین و همچنین بحران ونزوئلا باعث نااطمینانی در بازار شده و فعالان بازار را بسیار محتاط کرده است.

نمودار ۱: روند گذشته و پیش بینی ماهانه قیمت نفت خام برنت

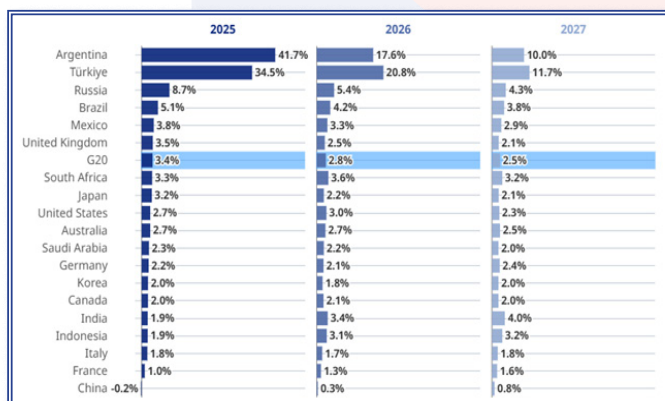

تحولات اقتصاد جهانی ماه دسامبر ۲۰۲۵

فاطمه الهادی

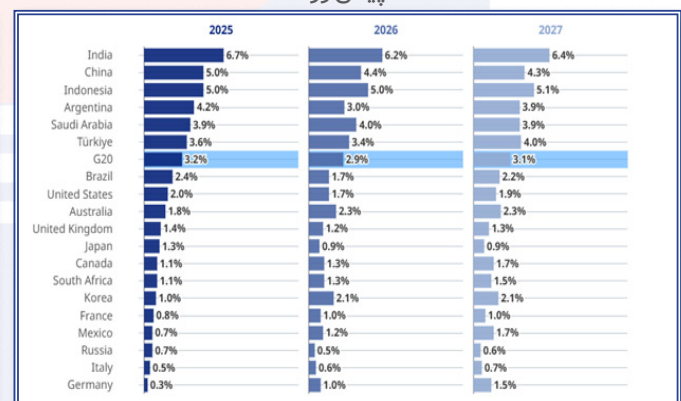
جهانی در وضعیت بحران قرار ندرد، اما رشد آن کمتر از میانگین تاریخی و به تدریج در حال کند شدن است و ریسکها در حال انباشت هستند. تورم در بسیاری از کشورها نسبت به اوجهای اخیر خود روندی کاهشی داشته است، اما این کاهش در همه مناطق جهان یکنواخت نبوده است. در برخی کشورها، شاخصهای تورم هسته همچنان بالاتر از اهداف تعیین شده بانکهای مرکزی قرار دارند. بانکهای مرکزی در اقتصادهای پیشرفته در حال مدیریت یک تعادل پیچیده هستند. در برخی کشورها، همزمان با کاهش تورم، سیاستهای پولی تا حدی تسهیل شده است، اما در سایر کشورها به دلیل تداوم فشارهای قیمتی، احتیاط همچنان در دستور کار قرار دارد. نرخهای بهره در نشست سیاستگذاری فدرال رزرو که در تاریخ ۱۰ دسامبر به پایان رسید، به میزان ۰/۲۵ واحد درصد کاهش یافت و به بازه ۳/۵۰ تا ۳/۷۵ درصد رسید. این سومین نشست پیاپی بود که در آن نرخهای بهره

نمودار ۲: پیش بینی تورم

Source : Inflation is projected to continue to decline towards central bank targets, Dec 2025.

۱. اقتصاد جهان به طور کلی، رشد اقتصاد جهانی متوسط اما پایین تر از سطح بلندمدت پیش از همه گیری کرونا باقی مانده است. اغلب نهادهای بین المللی (OECD، صندوق بین المللی پول و سازمان ملل) رشد اقتصادی جهان در ابتدای سال ۲۰۲۵ را حدود ۳/۰ تا ۳/۳ درصد برآورد کرده بودند. این نرخ کمتر از دوران پیش از کرونا و نشان دهنده کند شدن روند رشد در آستانه ۲۰۲۶ است. تحلیل های تازه نشان می دهند اقتصاد جهان به رغم چالش ها، تاب آوری بیشتر از انتظار داشته و پیش بینی ها برای رشد جهانی در حدود ۲/۶ تا ۲/۷ درصد در سال ۲۰۲۵ است که با رشد سال قبل نسبتا مشابه است ولی همچنان ضعیف تر از سال قبل می باشد. انتظار می رود رشد اقتصادی در سال ۲۰۲۶ باز هم کاهش یابد که بازتاب دهنده تداوم موانع ساختاری و سیاستی است. شکستگی های زیرسختی به این معناست که این "تاب آوری" تضمین شده نیست و در صورت تشدید شوک ها می تواند از بین برود. اقتصاد نمودار ۱: پیش بینی رشد اقتصادی کشورهای مختلف در سالهای پیش رو

Source : Global economy proves resilient but remains fragile, OECD, Dec 2025

1. Global growth to remain subdued amid lingering uncertainty, warns UN report, Jan 2025.
2. OECD Economic Outlook, Volume 2025 Issue 2, OECD, Dec 2025.
3. Global economic outlook weakens as policy uncertainty weighs on demand, OECD, Sep 2025.
4. Global economy proves resilient but remains fragile, OECD, Dec 2025

اقتصادی، تولید ناخالص داخلی جهان در سال ۲۰۲۵ حدود ۳.۲ درصد رشد کرد که نسبت به ۳.۳ درصد سال قبل کمی کاهش یافته بود، اما نشان‌دهنده استمرار رشد اقتصادی است و پایین‌تر از میانگین بلندمدت قبل از بحران‌های اخیر باقی ماند.^۸ در کشورهای پیشرفته، رشد اقتصادی آرام‌تر بود و اقتصاد ایالات متحده رشد حدود ۲/۰ درصد را تجربه کرد، در حالی که منطقه یورو نیز با رشد متوسطی روبه‌رو شد. اقتصاد چین از نظر رشد همچنان بالاتر بود (حدود ۵ درصد)، اما با مشکلات ساختاری مانند کمبود تقاضای داخلی و بحران بخش مسکن دست‌وپنجه نرم می‌کرد که نهادهای بین‌المللی نسبت به آنها هشدار داده‌اند.^۹ یکی دیگر از ویژگی‌های مهم ۲۰۲۵ این بود که تجارت جهانی برخلاف چالش‌های ژئوپلیتیکی و تعرفه‌ها به رشد خود ادامه داد و برای اولین بار حجم تجارت جهانی بیش از ۳۵ تریلیون دلار ثبت شد، با رشدی در حدود ۷ درصد نسبت به سال قبل که نشان‌دهنده انعطاف‌پذیری بخش تجارت در مقابل تنش‌ها بود.^{۱۰} از سوی دیگر، تورم جهانی در سال ۲۰۲۵ به تدریج کاهش یافت و انتظار می‌رود در سال‌های بعد به سمت اهداف بانک‌های مرکزی نزدیک‌تر شود، هرچند در برخی اقتصادهای پیشرفته هنوز بالاتر از سطح هدف‌گذاری باقی مانده است.^{۱۱}

در مجموع می‌توان گفت که اقتصاد جهانی در سال ۲۰۲۵ در برابر ریسک‌هایی مانند تنش‌های تجاری، تغییرات نرخ بهره و بی‌ثباتی بازارها تاب‌آوری نسبی نشان داد، اما رشد آن متوسط و کمتر از دوره‌های رونق پیشین بود

کاهش داده شد.^۱ در ژاپن، بانک مرکزی این کشور در ماه دسامبر نرخ بهره را به بالاترین سطح در ۳۰ سال گذشته افزایش داد تا با فشارهای تورمی مقابله کند؛ اقدامی که نشان‌دهنده واگرایی سیاست‌های پولی میان مناطق مختلف جهان است.^۲

تولید صنعتی، فروش خرده‌فروشی و سرمایه‌گذاری چین کاهش محسوسی نشان داد. مصرف داخلی ضعیف باقی ماند و بحران بخش مسکن همچنان فشار اصلی بر اقتصاد بود.^۳ انتظارات برای بسته‌های محرک جدید افزایش یافت. کاهش شتاب اقتصاد چین بر تجارت جهانی و بازارهای کالا (نفت، فلزات) اثر منفی گذاشت. بخش تولیدی ژاپن همچنان در حالت انقباض بود، اما شدت آن کمتر شد. بخش خدمات عملکرد بهتری داشت، ولی در مجموع رشد اقتصادی ضعیف باقی ماند.^۴

دولت آرژانتین نظام جدید نرخ ارز را معرفی کرد و دامنه نوسان پزو را به نرخ تورم پیوند زد. هدف اصلی، مهار تورم مزمن و بازگرداندن اعتماد بازار بود. واکنش اولیه بازارها مثبت بود، اما ریسک‌ها همچنان بالا ارزیابی می‌شد.^۵ بریتانیا و کره جنوبی در دسامبر یک توافق تجاری جدید امضا کردند که صادرات خودرو، مواد غذایی و دارویی را تقویت می‌کند.^۶ در مقابل، توافق بزرگ اتحادیه اروپا-مرکوسور با مخالفت کشاورزان اروپایی مواجه شد و اجرای آن با ابهام روبه‌رو بود.^۷

در سال ۲۰۲۵ اقتصاد جهان وضعیت رشد ملایم اما مقاوم در برابر تلاطم‌ها را تجربه کرد. طبق داده‌های رسمی صندوق بین‌المللی پول و سازمان همکاری و توسعه

1. Interest rates and monetary policy: Economic indicators, commonslibrary, UK Parliament, Dec 2025.

2. Bank of Japan to take interest rates to -30year high, Reuters, 16 Dec 2025.

3. China's economy stalls in November as calls grow for reform, Reuters, 15 Dec 2025.

4. Japan's manufacturing sector contracts at slower pace in December, PMI shows, Reuters, 16 Dec 2025.

5. Argentina to tie peso band to inflation in exchange-rate overhaul, Reuters, 16 Dec 2025.

6. UK and South Korea sign new trade deal aimed at cars, salmon and Guinness, The Guardian, 15 Dec 2025.

7. Farmers and politics threaten to put EU's free-trade deal with South America on ice, Ap News, 14 Oct 2025.

8. Global Economy in Flux, Prospects Remain Dim, IMF, Oct 2025.

9. World Full Year GDP Growth, Trading Economics, 2025.

10. Global trade set to grow %7 to pass record 35\$ trillion this year, UN agency says, Reuters, 9 Dec 2025.

11. OECD Economic Outlook, Volume 2025 Issue 2, OECD, 2 Dec 2025

ممکن است مشاغل کمتری نسبت به گزارش‌های اولیه ایجاد شده باشد و رشد اشتغال در بخش‌های مختلف آهسته‌تر باشد که نشانه‌ای از کندی اقتصادی است.^۳ یکی از مهم‌ترین تصمیمات سیاستی در دسامبر این بود که فدرال رزرو برای سومین نشست پیاپی نرخ بهره را کاهش داد و آن را به بازه ۳.۵۰ تا ۳.۷۵ درصد رساند. این کاهش با هدف حمایت از رشد اقتصادی و تقویت تقاضا صورت گرفت، اما اختلاف نظرهایی در داخل بانک مرکزی درباره مسیر آینده سیاست پولی وجود دارد.^۴ بازارهای مالی در اواسط دسامبر با نوساناتی روبه‌رو بودند. شاخص‌های اصلی سهام مانند داو جونز و S&P۵۰۰ کاهش یافتند و بخش فناوری، به‌ویژه شرکت‌های مرتبط با هوش مصنوعی، تحت فشار بودند که نشان‌دهنده

و چالش‌های ساختاری همچنان پابرجا باقی ماندند.^۱

۲. بررسی اقتصادهای توسعه‌یافته

۱.۲ آمریکا

در پایان سال ۲۰۲۵، اقتصاد آمریکا همچنان رشد کند و نه‌چندان قوی داشته است. داده‌های رسمی و تحلیل‌های اقتصادی نشان می‌دهند رشد تولید ناخالص داخلی آمریکا در سال ۲۰۲۵ حدود ۲ درصد بوده است که نسبت به سال‌های قبل کاهش یافته و برای سال‌های آینده نیز انتظار رشد پایین‌تر وجود دارد.^۲ بازار کار در پایان سال ضعیف‌تر از آنچه قبلاً گزارش شده بود ظاهر شد. داده‌های اخیر فدرال رزرو نشان می‌دهد

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی کشور ایالات متحده آمریکا نشان داده شده است

جدول ۱: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی آمریکا

آمریکا	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره وجوه فدرال (مؤثر) (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیارد دلار آمریکا)
ژانویه ۲۰۲۵	۴۹,۴	۵۶,۸	۳	۴,۳۳	۴	-۱۳۰,۶۵
فوریه ۲۰۲۵	۵۱,۶	۵۲,۸	۲,۸	۴,۳۳	۴,۱	-۱۲۲,۶۶
مارس ۲۰۲۵	۴۹,۸	۵۴,۳	۲,۴	۴,۳۳	۴,۲	-۱۴۰,۴۹
آوریل ۲۰۲۵	۵۰,۲	۵۴,۴	۲,۸	۴,۳۳	۴,۲	-۶۰,۲
مه ۲۰۲۵	۵۰,۲	۵۰,۸	۲,۴	۴,۵	۴,۲	-۷۱,۵
ژوئن ۲۰۲۵	۵۲,۹	۵۳,۱	۲,۷	۴,۵	۴,۱	-۶۰,۱
ژوئیه ۲۰۲۵	۵۲,۷	۵۲,۹	۲,۷	۴,۵	۴,۲	-۷۸,۳
اوت ۲۰۲۵	۴۹,۸	۵۵,۷	۲,۹	۴,۵	۴,۳	-۵۹,۲
سپتامبر ۲۰۲۵	۵۲	۵۳,۹	۳	۴,۲۵	۴,۴	-۵۲,۸
اکتبر ۲۰۲۵	۵۱,۹	۵۳,۵	-	۴,۲۵	-	-
نوامبر ۲۰۲۵	۵۲,۵	۵۴,۸	-	۳,۸۸	-	-
دسامبر ۲۰۲۵	۵۲,۲	۵۴,۱	-	-	-	-

1. Global Economy in Flux, Prospects Remain Dim, IMF, OCT 2025.

2. Economy Watch: US View, The Conference Board, Dec 2025

3. The U.S. May Be Gaining 60,000 Fewer Jobs Every Month Than We Thought, Investopedia, 15 Dec 2025.

4. Federal Reserve calibrates interest rate policy amid softer hiring and lingering inflation, usbank, 12 Dec 2025.

پایین‌تر از دوره‌های رونق قوی است. اطلاعات رسمی نشان می‌دهد که تولید ناخالص داخلی (GDP) منطقه یورو در سه‌ماهه سوم ۲۰۲۵ نسبت به سال قبل حدود ۱٫۴٪ افزایش یافته که کمی بهتر از تخمین‌های اولیه بود، اما نسبت به چند فصل گذشته کندتر شده است؛ این رشد تا حد زیادی به هزینه‌های دولتی و صادرات کمک کرده، در حالی که سرمایه‌گذاری و مصرف خانوارها نسبت به قبل کاهش یافته‌اند.^۳ در ماه‌های نزدیک به دسامبر، داده‌های صنعتی و تولید نیز نشانه‌هایی از افزایش فعالیت در بخش صنعت را نشان می‌دهند: تولید صنعتی در اکتبر ۲۰۲۵ نسبت به ماه قبل به‌طور قابل‌توجهی افزایش یافت و رشد سالانه نیز قوی‌تر از انتظارات بود که تاب‌آوری اقتصادی در مقابل فشارهای

تردید سرمایه‌گذاران نسبت به چشم‌انداز اقتصادی است.^۱ در بخش مسکن، شاخص اعتماد سازندگان در دسامبر افزایش جزئی داشت و به بالاترین سطح هشت‌ماهه رسید، اما همچنان زیر سطح خنثی (۵۰) باقی ماند که نشان می‌دهد صنعت ساخت‌وساز با مشکلاتی مثل هزینه‌های بالای ساخت و تقاضای ضعیف مواجه است.^۲

۲.۲. منطقه یورو

در دسامبر ۲۰۲۵ اقتصاد منطقه یورو (EuroArea) رشد نسبتاً ملایم اما مثبت داشت و بسیاری از گزارش‌های اقتصادی نشان می‌دهند که این بلوک همچنان از تداوم رشد اقتصادی برخوردار است، اگرچه سرعت رشد

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی منطقه یورو نشان داده شده است.
جدول ۳: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی منطقه یورو

منطقه یورو	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیون یورو)
ژانویه ۲۰۲۵	۴۵٫۱	۵۱٫۶	۲٫۵	۲٫۹	۶٫۲	۱۰۳۰
فوریه ۲۰۲۵	۴۷٫۳	۵۰٫۷	۲٫۳	۲٫۹	۶٫۱	۲۴۸۰۰
مارس ۲۰۲۵	۴۸٫۷	۵۰٫۴	۲٫۲	۲٫۶۵	۶٫۲	۳۶۹۰۰
آوریل ۲۰۲۵	۴۸٫۶	۵۱	۲٫۲	۲٫۴	۶٫۲	۹۹۱۰
مه ۲۰۲۵	۴۹	۵۰٫۱	۱٫۹	۲٫۴	۶٫۳	۱۶۵۰۰
ژوئن ۲۰۲۵	۴۹٫۵	۴۹٫۷	۲	۲٫۱۵	۶٫۲	۷۰۵۰
ژوئیه ۲۰۲۵	۴۹٫۷	۵۰٫۵	۲	۲٫۱۵	۶٫۲	۱۲۴۰۰
اوت ۲۰۲۵	۴۹٫۸	۵۱	۲	۲٫۱۵	۶٫۳	۹۸۶
سپتامبر ۲۰۲۵	۴۹٫۵	۵۱٫۴	۲٫۲	۲٫۱۵	۶٫۴	۱۹۴۰۰
اکتبر ۲۰۲۵	۴۹٫۹	۵۱٫۴	۲٫۱	۲٫۱۵	۶٫۴	-
نوامبر ۲۰۲۵	۴۹٫۶	۵۳٫۶	۲٫۲	۲٫۱۵	-	-
دسامبر ۲۰۲۵	۴۹٫۲	۵۲٫۶	-	-	-	-

1. Markets News, Dec. 2025, 15: Major Indexes Close Lower as AI Stocks Remain Under Pressure; Jobs Report Looms, Investopedia, 15 Dec 2025.

2. US homebuilder sentiment inches up to eight-month high December, Reuters, 15 Dec 2025.

3. Trading Economics

۳.۲. ژاپن

فعالیت اقتصادی ژاپن در سطح پایین یا ضعیف بوده است. به طوری که آمارهای رسمی نشان می‌دهند بخش تولید (Manufacturing PMI) برای ششمین ماه متوالی در حالت انقباضی قرار داشت و هنوز نتوانسته به سطح رشد برگردد. این شاخص در دسامبر به ۴۹٫۷ رسید که اندکی بالاتر از ماه قبل بود، اما همچنان زیر مرز ۵۰ است، نشان‌دهنده ادامه ضعف در بخش تولید است. در مقابل بخش خدمات رشد داشت اما با کاهش سرعت همراه بود و رشد ترکیبی کلی (Composite PMI) نیز کاهش یافت. در همین حال، تورم در سریع‌ترین سرعت ماهانه در هشت ماه اخیر افزایش یافت و شرکت‌ها قیمت‌های فروش خود را افزایش دادند.^۴ اعتماد کسب‌وکارها در صنایع بزرگ بهبود یافته بود و شاخص

خارجی را تقویت می‌کند.^۱ از نظر سیاست پولی، بانک مرکزی اروپا در سال ۲۰۲۵ چند کاهش نرخ بهره انجام داده و تا دسامبر نرخ‌ها را ثابت نگه داشته است تا تورم را نزدیک به هدف حدود ۲٪ کنترل کند، در حالی که عدم قطعیت‌های اقتصادی و بازارهای جهانی همچنان در تصمیمات سیاست‌گذار تأثیر داشته‌اند.^۲ در مجموع می‌توان گفت که در دسامبر ۲۰۲۵ اقتصاد منطقه یورو در حال رشد آهسته و پایدار بود، با تولید مثبت ولی رشد پایین، بهبود در بخش‌های صنعتی و خدماتی و سیاست پولی محتاطانه بانک مرکزی اروپا برقرار بود. چشم‌انداز کلی نیز به دلیل ثبات نسبی تورم و بازار کار، با وجود چالش‌های جهانی، همچنان حداقل رشد مثبت را نشان می‌دهد، اگرچه سرعت آن کمتر از دوره‌های رونق قبلی است.^۳

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی ژاپن نشان داده شده است.

جدول ۴: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی ژاپن

تراز تجاری (میلیون دلار)	نرخ بیکاری (%)	نرخ بهره (%)	تورم (%)	PMI (service)	PMI (manufacturing)	ژاپن
-۱۸۴۶۰	۲٫۵	۰٫۵	۴	۵۰٫۹	۴۹٫۶	ژانویه ۲۰۲۵
۴۱۵۵	۲٫۴	۰٫۵	۳٫۷	۵۳٫۱	۴۸٫۹	فوریه ۲۰۲۵
۳۸۳۱	۲٫۵	۰٫۵	۳٫۶	۴۹٫۵	۴۸٫۴	مارس ۲۰۲۵
-۷۴۷	۲٫۵	۰٫۵	۳٫۶	۵۰	۴۸٫۴	آوریل ۲۰۲۵
-۴۲۸۱	۲٫۵	۰٫۵	۳٫۵	۵۲٫۴	۴۸٫۷	مه ۲۰۲۵
۱۰۳۰	۲٫۵	۰٫۵	۳٫۳	۵۱	۵۰٫۱	ژوئن ۲۰۲۵
-۸۰۰	۲٫۳	۰٫۵	۳٫۱	۵۱٫۷	۵۰٫۱	ژوئیه ۲۰۲۵
-۱۶۲۱	۲٫۶	۰٫۵	۲٫۷	۵۳٫۶	۴۹٫۸	اوت ۲۰۲۵
-۱۶۰۲	۲٫۶	۰٫۵	۲٫۹	۵۳	۴۸٫۴	سپتامبر ۲۰۲۵
-۱۶۰۰	۲٫۶	۰٫۵	۳	۵۳٫۳	۴۸٫۶	اکتبر ۲۰۲۵
-	-	۰٫۵	-	۵۳٫۲	۴۸٫۷	نوامبر ۲۰۲۵
-	-	۰٫۷۵	-	۵۲٫۵	۴۹٫۷	دسامبر ۲۰۲۵

1. Euro zone industry growth picks up, boosting resilience narrative, Reuters, 15 Dec 2025.

2. OECD Economic Outlook, Volume 2025 Issue 2. OECD, 2 Dec 2025.

3. Trading Economics

4. Japan's manufacturing sector contracts at slower pace in December, PMI shows, Reuters, 16 Dec 2025.

۳. بررسی اقتصاد سه کشور چین، روسیه و هند به عنوان کشورهای نوظهور

۱.۳ چین

در دسامبر ۲۰۲۵ وضعیت اقتصاد چین نشان‌دهنده کندی محسوس رشد و ضعف در بازار داخلی بود، اگرچه صادرات و تراز تجاری بزرگ‌ترین بخش‌های اقتصاد را همچنان پشتیبانی می‌کردند. اقتصاد چین در پایان سال با نشانه‌های توقف و کاهش سرعت رشد فعالیت‌های اقتصادی روبرو شد. داده‌های رسمی برای نوامبر ۲۰۲۵ نشان می‌دهند که تولید صنعتی تنها ۰.۴٪ نسبت به سال قبل افزایش یافت کمترین رشد در بیش از یک سال و فروش خرده‌فروشی که یکی از مهم‌ترین شاخص‌های مصرف داخلی است، فقط ۱.۳٪ رشد داشت که پایین‌تر از پیش‌بینی‌ها بود و نشان‌دهنده ضعف تقاضای مصرف‌کننده است. همچنین سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت (بدون در نظر گرفتن املاک) کاهش یافته که به کندی کلی اقتصاد دامن زده است. این داده‌ها بیانگر کندی چشمگیر در فعالیت‌های اقتصادی داخلی هستند.^۵ در کنار این ضعف‌ها، بخش صادرات و تجارت هنوز از نقاط قوت اقتصاد چین محسوب می‌شود. چین در یازده ماه اول ۲۰۲۵ مازاد تجاری خود را به بیش از ۱ تریلیون دلار رساند که یکی از بزرگ‌ترین ترازهای تجاری تاریخی آن است، و صادرات حتی در شرایط دشوار جهانی بهتر از انتظارات عمل کرد، هرچند به دلیل فشارهای تعرفه‌ای و تنش‌های تجاری، تلاش‌ها برای تنوع‌بخشی به مقصدهای صادراتی ادامه دارد.^۶ با وجود رشد قابل توجه صادرات، بازار مصرف داخلی چین ضعیف باقی ماند. کاهش تمایل خانوارها به خرج کردن و کندی در سرمایه‌گذاری باعث شده تا بخش مصرف نتواند نقش محرک قوی رشد را ایفا کند، موضوعی که

“تانکان” (Tankan) در برخی بخش‌ها به بالاترین سطح چهار ساله رسید، به‌خصوص در میان شرکت‌های بزرگ، اگرچه این شاخص در سطح کلی شرکت‌ها نسبت به ماه قبل کاهش اندکی داشت و نشان داد که هنوز چالش‌هایی در فضای اقتصادی وجود دارد.^۱

سیاست پولی یکی از نقاط مهم وضعیت اقتصاد ژاپن در این ماه بود. بانک مرکزی ژاپن (BOJ) در دسامبر نرخ بهره را به ۰.۷۵٪ رساند که بالاترین سطح در حدود ۳۰ سال اخیر است، با هدف کنترل تورم که بیش از دو درصد هدف BOJ باقی مانده است. این حرکت نشانه‌ای از تغییر سیاست پولی ژاپن به سمت عادی‌سازی و مقابله با تورم است، هرچند تضعیف ارزش ین می‌تواند هزینه‌های واردات را افزایش دهد و فشار بیشتری بر خانوارها وارد کند.^۲ از منظر رشد کلی، داده‌های سه‌ماهه سوم سال ۲۰۲۵ (تا پایان سپتامبر) نشان داده‌اند که اقتصاد ژاپن برای چندمین فصل متوالی کوچک شده است و تولید ناخالص داخلی با نرخ سالانه منقبض شده، اما تحلیلگران انتظار دارند این انقباض در سه‌ماهه منتهی به دسامبر تا حدی برطرف یا کاهش یابد اگر صادرات و سرمایه‌گذاری بهتر شود.^۳

در جمع بندی کلی باید گفت در دسامبر ۲۰۲۵ اقتصاد ژاپن همچنان با چالش‌های رشد ضعیف و فشارهای تورمی مواجه بود. بخش تولید هرچند اندکی بهبود نشان داد اما هنوز در حالت انقباض قرار داشت، تورم در حال افزایش بود و بانک مرکزی برای مهار آن نرخ بهره را افزایش داد، و در عین حال فضای کسب‌وکار در برخی بخش‌ها نشانه‌های بهبود را ثبت کرد. وضعیت کلی اقتصادی ژاپن ترکیبی از ضعف در رشد واقعی و مقابله با تورم است که سیاست‌گذاران پولی و مالی را در شرایط پیچیده‌ای قرار داده است.^۴

1. Japan business mood hits 4-year high, keeps BOJ rate-hike view alive, Investopedia, 14 Dec 2025.

2. Bank of Japan to take interest rates to 30-year high, Reuters, 16 Dec 2025.

3. Japan's Q3 GDP contraction worsens on weak capex; unlikely to sway BOJ on rate hike, Reuters, 8 Dec 2025.

4. Japan's manufacturing sector contracts at slower pace in December, PMI shows, Reuters, 16 Dec 2025.

5. China's November industrial output grows 4.8% y/y, retail sales up 1.3%, Reuters, 15 Dec 2025.

6. China trade surplus tops 1\$ trillion for first time on non-US growth, Reuters 8 Dec 2025.

۲.۳. هند

در دسامبر ۲۰۲۵ اقتصاد هند همچنان یکی از پویاترین و سریع‌ترین اقتصادهای بزرگ جهان بود، اگرچه در بخش‌هایی از رشد فعالیت‌های بخش خصوصی نسبت به ماه‌های قبل کمی کاهش یافت ولی کلیت اقتصاد همچنان در مسیر رشد قوی قرار داشت. گزارش مؤسسه HSBC/ S&P Global نشان داد که شاخص ترکیبی مدیران خرید (Composite PMI) در دسامبر به ۵۸٫۹ رسید که بالای مرز ۵۰ است و نشان‌دهنده ادامه گسترش فعالیت‌ها (هرچند با کندی نسبی نسبت به ماه قبل) در بخش‌های تولید و خدمات بود.^۴ در همین حال، صادرات کالا در نوامبر ۲۰۲۵ حدود ۱۹٫۴٪ رشد یافت و به حدود ۳۸٫۱۳ میلیارد دلار رسید که این رشد صادرات باعث شد کسری تجاری در حدود پنج‌ماهه‌ی کمترین سطح خود قرار

تحلیلگران به عنوان چالشی اساسی برای اقتصاد چین در ماه‌های آینده برجسته می‌کنند.^۱

در سطح سیاست‌گذاری نیز پکن نشانه‌هایی از تمرکز بر حمایت مالی و اصلاحات اقتصادی به منظور مدیریت رکود نسبی ارائه داده و هدف رشد سالانه حدود ۵٪ برای ۲۰۲۶ را حفظ کرده که نیازمند اقدامات تقویتی بیشتر است.^۲ در دسامبر ۲۰۲۵ اقتصاد چین با کاهش سرعت رشد فعالیت‌های داخلی، ضعف مصرف و سرمایه‌گذاری مواجه بود، ولی صادرات و تجارت خارجی قوی باقی ماندند و دولت تلاش کرد تا از طریق سیاست‌های مالی و اصلاحات، اقتصاد را در مسیر رشد هدف‌گذاری‌شده حفظ کند چشم‌اندازی که نیازمند تقویت بیشتر در سال آینده است.^۳

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی چین نشان داده شده است.

جدول ۵: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی چین

چین	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیون دلار)
ژانویه ۲۰۲۵	۵۰٫۱	۵۲٫۲	۰٫۵	۳٫۱	۵٫۱	-
فوریه ۲۰۲۵	۴۹٫۱	۵۱	-۰٫۷	۳٫۱	۵٫۴	۱۷۰٫۵۲
مارس ۲۰۲۵	۵۰٫۵	۵۱٫۴	-۰٫۱	۳٫۱	۵٫۲	۱۰۲٫۶۴
آوریل ۲۰۲۵	۴۹	۵۱٫۹	-۰٫۱	۳٫۱۶	۵٫۱	۹۶٫۱۸
مه ۲۰۲۵	۴۹٫۵	۵۰٫۷	-۰٫۱	۳	۵	۱۰۳٫۲۲
ژوئن ۲۰۲۵	۴۹٫۵	۵۱٫۱	۰٫۱	۳	۵	۱۱۴٫۷۷
ژوئیه ۲۰۲۵	۴۹٫۷	۵۰٫۶	۰	۳	۵٫۲	۹۸٫۲۴
اوت ۲۰۲۵	۴۹٫۳	۵۲٫۶	-۰٫۴	۳	۵٫۳	۱۰۲٫۳۳
سپتامبر ۲۰۲۵	۴۹٫۴	۵۳	-۰٫۳	۳	۵٫۲	۹۰٫۴۵
اکتبر ۲۰۲۵	۴۹٫۸	۵۲٫۹	۰٫۲	۳	۵٫۱	۹۰٫۰۷
نوامبر ۲۰۲۵	۴۹	۵۲٫۶	۰٫۷	۳	۵٫۱	۱۱۱٫۶
دسامبر ۲۰۲۵	۴۹٫۲	۵۲٫۱	-	-	-	-

1. Penny pinchers are putting a squeeze on the all-powerful Chinese central government, Market Watch, 15 Dec 2025

2. China promises fiscal boost next year, recognises 'promine, Reuters, 11 Dec 2025.

3. China's November industrial output grows %4.8 y/y, retail sales up %1.3, Reuters, 15 Dec 2025.

4. India's private sector growth hits -10month low as year ends on softer note, PMI shows, Reuters, 16 Dec 2025.

در مجموع، مشخصه اقتصاد هند در انتهای سال ۲۰۲۵ با رشد اقتصادی بالا در مقایسه با متوسط جهانی، بهبود تراز تجاری و ادامه گسترش فعالیت‌های بخش خصوصی بود؛ اگرچه شتاب رشد بخش خصوصی در دسامبر کاهش یافت و برخی نگرانی‌ها در مورد تقاضای داخلی باقی ماند.^۴

۳.۳. روسیه

در پایان سال ۲۰۲۵ اقتصاد روسیه تحت فشارهای سنگین تحریم، جنگ و نوسانات بازارهای انرژی قرار دارد و مشخصه‌های مهم آن را می‌توان چنین خلاصه کرد. آمارهای رسمی نشان می‌دهند که تولید ناخالص داخلی روسیه در سه‌ماهه سوم ۲۰۲۵ نسبت به سال قبل تنها حدود ۰/۶٪ رشد داشته که کمترین رشد از سال

بگیرد توسعه‌ای که نشان‌دهنده تاب‌آوری بخش تجارت خارجی هند است.^۱ با وجود این رشد، سرعت گسترش فعالیت‌های بخش خصوصی در دسامبر نسبت به ماه قبل کاهش یافت؛ شاخص‌های مربوط به سفارش‌های جدید در بخش‌های تولید و خدمات افت کردند و اعتماد کسب‌وکارها نیز برای سومین ماه متوالی کاهش یافت هرچند مقدار شاخص‌ها هنوز بالای سطح ۵۰ و در محدوده رشد باقی مانده بود.^۲ از منظر کلان، برآوردهای مختلف نشان می‌دهند که هند یکی از سریع‌ترین نرخ‌های رشد اقتصادی را در سال مالی ۲۰۲۵-۲۶ (تا مارس ۲۰۲۶) ثبت می‌کند. بانک توسعه آسیایی (ADB) پیش‌بینی رشد تولید ناخالص داخلی هند را برای سال مالی ۲۰۲۵-۲۶ به حدود ۷/۲٪ ارتقا داده است که حاکی از تقویت تقاضای مصرف‌کننده و سرمایه‌گذاری است.^۳

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی هند نشان داده شده است.

جدول ۶: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی هند

هند	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیون دلار)
ژانویه ۲۰۲۵	۵۶٫۴	۵۹٫۳	۴٫۳۱	۶٫۵	۸٫۲	-۲۲۹۹۰
فوریه ۲۰۲۵	۵۷٫۱	۶۱٫۱	۳٫۶۱	۶٫۲۵	۷٫۹	-۱۴۰۵۰
مارس ۲۰۲۵	۵۷٫۶	۵۷٫۷	۳٫۳۴	۶٫۲۵	۵٫۱	-۲۱۵۴۰
آوریل ۲۰۲۵	۵۸٫۴	۵۹٫۱	۳٫۱۶	۶	۵٫۱	-۲۶۴۲۰
مه ۲۰۲۵	۵۸٫۲	۵۸٫۷	۲٫۸۲	۶	۵٫۶	-۲۱۸۸۰
ژوئن ۲۰۲۵	۵۸٫۴	۶۰٫۷	۲٫۱	۵٫۵	۵٫۶	-۱۸۷۸۰
ژوئیه ۲۰۲۵	۵۸٫۴	۶۰٫۴	۱٫۵۵	۵٫۵	۵٫۲	-۲۷۳۵۰
اوت ۲۰۲۵	۵۹٫۱	۶۰٫۵	۲٫۰۷	۵٫۵	۵٫۱	-۲۶۴۹۰
سپتامبر ۲۰۲۵	۵۸٫۵	۶۱٫۶	۱٫۵۴	۵٫۵	۵٫۲	-۳۲۱۵۰
اکتبر ۲۰۲۵	۵۷٫۷	۶۰٫۹	۰٫۲۵	۵٫۵	۵٫۲	-۴۱۶۸۰
نوامبر ۲۰۲۵	۵۶٫۶	۵۹٫۸	۰٫۷۱	۵٫۵	۴٫۷	-۲۴۵۳۰
دسامبر ۲۰۲۵	۵۵٫۷	۵۹٫۱	-	۵٫۲۵	-	-

1. November goods exports leap %19; with over -38\$billion shipments, trade gap shrinks to -5month low, The Economic Times, 16 Dec 2025.

2. India's private sector growth hits -10month low as year ends on softer note, PMI shows, Reuters, 16 Dec 2025.

3. India's FY26 growth aim goes up to %7.2 as tax cuts fuel demand: ADB, The Economic Times, 10 Dec 2025.

4. India's private sector growth hits -10month low as year ends on softer note, PMI shows, Reuters, 16 Dec 2025

دسامبر ۲۰۲۵ اتحادیه اروپا تحریم‌های جدیدی را علیه شبکه نفتی و شرکت‌های مرتبط با صادرات انرژی روسیه اعمال کرد که تلاش می‌کند راه‌های دور زدن محدودیت‌ها را سد کند؛ این موضوع فشارهای بیشتری بر اقتصاد نفتی روسیه وارد می‌کند.^۴ در همین ماه، روسیه در تلاش است روابط اقتصادی خود را با شرکای استراتژیک مانند هند گسترش دهد و توافقی‌هایی را برای افزایش تجارت و توسعه مسیرهای تجاری امضا کرد که نشانه‌ای از تلاش برای کاهش تأثیر تحریم‌های غربی است.^۵ در کنار فشارهای اقتصادی، بانک مرکزی و دولت روسیه در حال پیگیری پرونده‌های حقوقی علیه نهادهای اروپایی مانند Euroclear هستند تا به دنبال جبران دارایی‌های

۲۰۲۳ است و نشانه ضعف ساختاری اقتصاد است. این کندی به جای سرمایه‌گذاری‌های مولد به نفع هزینه‌های نظامی در جریان جنگ اوکراین بوده است.^۱ یکی از اصلی‌ترین منابع درآمد دولت روسیه یعنی فروش نفت و گاز در دسامبر به پایین‌ترین سطح از آگوست ۲۰۲۰ نزدیک شد. این کاهش شدید درآمد انرژی، که حدود یک‌چهارم بودجه فدرال را تشکیل می‌دهد، به دلیل سقوط قیمت‌های نفت، تحریم‌ها و تقویت روبل اتفاق افتاده است.^۲ داده‌های اقتصادی نشان می‌دهند تورم در روسیه در پاییز ۲۰۲۵ کاهش یافته و در حال نزدیک شدن به حدود ۶-۶٫۵٪ بوده است، اما نرخ‌های بالای بهره و شرایط مالی دشوار، رشد اقتصادی را محدود می‌کند.^۳ در

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی روسیه نشان داده شده است.
جدول ۷: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی روسیه

روسیه	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیون دلار)
ژانویه ۲۰۲۵	-	-	۹٫۹	۲۱	۲٫۴	۷۱۶۰
فوریه ۲۰۲۵	۵۳٫۱	۵۴٫۶	۱۰٫۱	۲۱	۲٫۴	۱۰۵۰۰
مارس ۲۰۲۵	۵۰٫۲	۵۰٫۵	۱۰٫۳	۲۱	۲٫۳	-
آوریل ۲۰۲۵	۴۸٫۲	۵۰٫۱	۱۰٫۲	۲۱	۲٫۳	۹۰۴۰
مه ۲۰۲۵	۴۹٫۳	۵۰٫۱	۹٫۹	۲۱	۲٫۲	۸۷۲۰
ژوئن ۲۰۲۵	۵۰٫۲	۵۲٫۲	۹٫۴	۲۰	۲٫۲	۹۲۶۰
ژوئیه ۲۰۲۵	۴۷٫۵	۴۹٫۲	۸٫۸	۱۸	۲٫۲	۱۳۲۰۰
اوت ۲۰۲۵	۴۷	۴۸٫۶	۸٫۱	۱۸	۲٫۱	۷۴۷۰
سپتامبر ۲۰۲۵	۴۸٫۷	۵۰	۸	۱۷	۲٫۲	۱۳۶۰۰
اکتبر ۲۰۲۵	۴۸٫۲	۴۷	۷٫۷	۱۶٫۵	۲٫۲	۱۱۱۰
نوامبر ۲۰۲۵	۴۸	۵۲٫۲	۶٫۶	۱۶٫۵	-	-
دسامبر ۲۰۲۵	۴۸٫۳	۵۱٫۷	-	-	-	-

1. Trading Economics

2. Exclusive: Russia's monthly oil and gas revenue poised to hit lowest since August 2020, Reuters, 12 Dec 2025.

3. Trading Economics

4. EU targets Russia's shadow fleet with new sanctions, hitting businessmen and companies, AP News, 15 Dec 2025

5. Russia and India are defining the drivers for the future of trade, The Economic Times, 15 Dec 2025.

نزدیک به هدف ۲٪ حفظ شود. به طور کلی تاب‌آوری اقتصادی اروپا در برابر فشارهای خارجی نسبی بود و رشد همچنان مثبت باقی ماند.

● اقتصاد ژاپن در دسامبر همچنان ضعیف بود. بخش تولید در حالت انقباض قرار داشت و Composite PMI زیر مرز ۵۰ باقی ماند. بخش خدمات رشد محدود داشت و تورم ماهانه افزایش یافت. بانک مرکزی ژاپن نرخ بهره را به ۰.۷۵٪ رساند تا تورم را کنترل کند. در مجموع، ترکیبی از رشد ضعیف و مقابله با تورم، مشخصه اصلی اقتصاد ژاپن بود.

● اقتصاد چین با کندی رشد داخلی و ضعف مصرف روبرو بود. تولید صنعتی تنها ۴.۸٪ رشد داشت و فروش خرده‌فروشی کم بود. سرمایه‌گذاری کاهش یافت اما صادرات و تراز تجاری هنوز قوی باقی ماند. دولت چین سیاست‌های حمایتی و اصلاحات مالی را برای حفظ رشد هدف‌گذاری شده دنبال کرد، اما مصرف داخلی ضعیف به عنوان چالش اصلی باقی ماند.

● اقتصاد هند یکی از سریع‌ترین رشد‌ها را داشت. شاخص PMI ترکیبی ۵۸.۹ بود که نشان‌دهنده گسترش فعالیت‌های بخش خصوصی است. صادرات کالا رشد ۱۹.۴٪ داشت و کسری تجاری کاهش یافت. با این حال سرعت رشد بخش خصوصی نسبت به ماه قبل کاهش اندکی داشت. بانک توسعه آسیایی رشد GDP هند را برای سال مالی ۲۰۲۵-۲۶ حدود ۷.۲٪ پیش‌بینی کرده است.

● رشد اقتصادی روسیه بسیار پایین بود و تولید ناخالص داخلی تنها حدود ۰.۶٪ افزایش یافت. درآمد نفت و گاز کاهش چشمگیر داشت و تورم با وجود کاهش نرخ هنوز تحت فشار بود. تحریم‌های غرب و محدودیت‌های صادرات انرژی، اقتصاد روسیه را تحت فشار قرار داد و دولت تلاش کرد با توسعه روابط تجاری با شرکای شرقی مانند هند اثرات منفی را کاهش دهد.

مسدود شده باشند که بازتابی از تنش‌های سیاسی و اقتصادی بین مسکو و غرب است.^۱

به طور کلی، در دسامبر ۲۰۲۵ اقتصاد روسیه وضعیت شکننده‌ای داشت. رشد اقتصادی بسیار کم، وابستگی بالا به درآمدهای نفتی، فشارهای تحریمی پیچیده و تلاش برای تقویت روابط تجاری جایگزین با کشورهای غیرغربی از جمله موارد مهم در شرایط این کشور است. تحولات جنگ اوکراین و سیاست‌های جهانی همچنان نقشی کلیدی در چشم‌انداز اقتصادی این کشور ایفا می‌کنند.^۲

نتیجه‌گیری و جمع‌بندی:

در دسامبر ۲۰۲۵ ویژگی اقتصاد جهان ترکیبی از رشد متوسط تا ضعیف، فشارهای تورمی، و سیاست‌های پولی حمایتی یا محتاطانه بود. اقتصادهای پیشرفته رشد محدود داشتند، آسیا (هند و چین) موتور رشد جهانی باقی ماندند، و اقتصادهای وابسته به انرژی مانند روسیه تحت فشار شدید بودند. روند کلی نشان‌دهنده تاب‌آوری نسبی اقتصاد جهانی در برابر شوک‌ها، اما با رشد نابرابر بین کشورها و مناطق بود.

● رشد اقتصادی آمریکا همچنان کند بود و تولید ناخالص داخلی حدود ۲ درصد پایین‌تر از سال‌های گذشته افزایش یافت. بازار کار ضعیف‌تر از انتظارات گزارش شد و ایجاد اشتغال نسبت به پیش‌بینی‌ها کمتر بود. فدرال رزرو برای سومین نشست متوالی نرخ بهره را کاهش داد و آن را به بازه ۳.۵۰ تا ۳.۷۵ درصد رساند تا از رشد اقتصادی حمایت کند. بخش مسکن اندکی بهبود نشان داد اما بازار سهام با نوسانات و فشار بر بخش فناوری همراه بود.

● اقتصاد منطقه یورو رشد آهسته و پایدار داشت. تولید ناخالص داخلی سه‌ماهه سوم نسبت به سال قبل ۱.۴٪ افزایش یافت. تولید صنعتی در اکتبر بهبود یافت و سیاست پولی بانک مرکزی اروپا محتاطانه بود تا تورم

1. Russia seeks 230\$bn in damages from Euroclear over seized assets, The Guardian, 15 Dec 2025.

2. Trading Economics

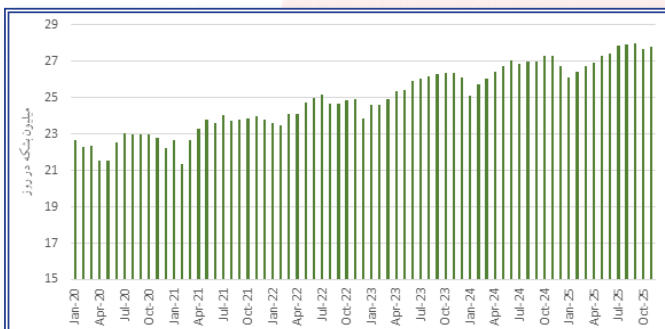
بررسی وضعیت تولید جهانی نفت (ماه نوامبر ۲۰۲۵)

مهدی یوسفی

۱-۲. تولید میعانات و مایعات گازی و سوخت‌های زیستی

در ماه نوامبر ۲۰۲۵ کل تولید جهانی میعانات و مایعات گازی و سوخت‌های زیستی به ۲۷/۷۸ میلیون بشکه در روز رسید که ۱۰۰ هزار بشکه در روز بیشتر از ماه اکتبر و ۱/۱۹ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

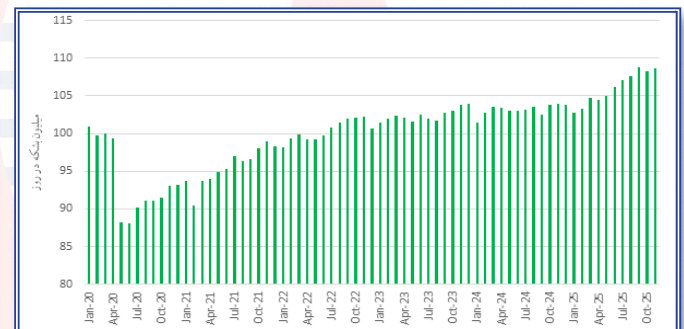
نمودار ۳: روند ماهانه تولید جهانی میعانات و مایعات گازی و سوخت‌های زیستی

۱. روند تولید جهانی

در ماه نوامبر ۲۰۲۵ کل تولید جهانی سوخت‌های مایع شامل نفت خام، میعانات و مایعات گازی و سوخت‌های زیستی به ۱۰۸/۷۰ میلیون بشکه در روز رسید که ۰/۴۴۰ میلیون بشکه در روز بیشتر از ماه اکتبر و ۵/۵۳ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

نمودار ۱: روند ماهانه کل تولید جهانی سوخت‌های مایع

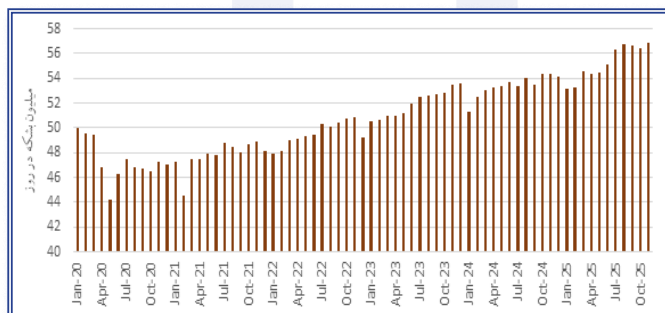
۱-۱. تولید جهانی نفت خام

در ماه نوامبر ۲۰۲۵ کل تولید جهانی نفت خام به ۸۰/۹۱ میلیون بشکه در روز رسید که ۰/۳۴ میلیون بشکه در روز بیشتر از ماه اکتبر و ۴/۳۴ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

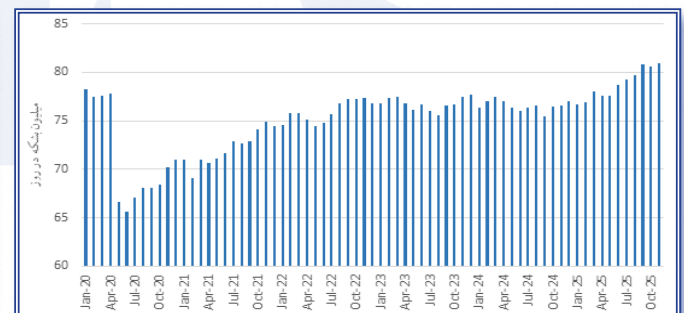
۲. روند تولید غیر اوپک پلاس

در ماه نوامبر ۲۰۲۵ کل تولید غیر اوپک پلاس به ۵۶/۸۸ میلیون بشکه در روز رسید که ۰/۴۶۰ میلیون بشکه در روز بیشتر از ماه اکتبر و ۳/۴۶ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

نمودار ۴: روند ماهانه کل تولید غیر اوپک پلاس

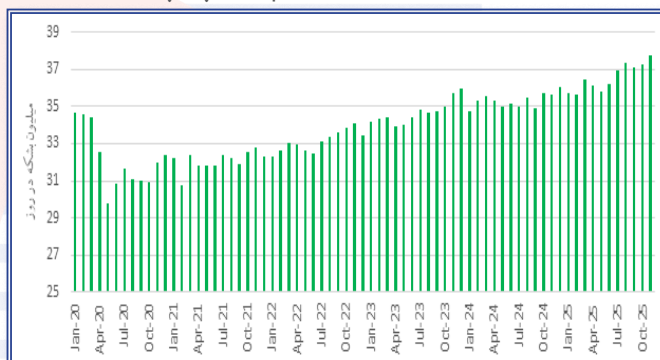
نمودار ۲: روند ماهانه تولید جهانی نفت خام

۲-۱. تولید نفت خام غیر اوپک پلاس

در ماه نوامبر ۲۰۲۵ کل تولید نفت خام غیر اوپک پلاس به ۳۷/۷۷ میلیون بشکه در روز رسید که ۵۱۰ هزار بشکه در روز بیشتر از ماه اکتبر و ۲/۴۵ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

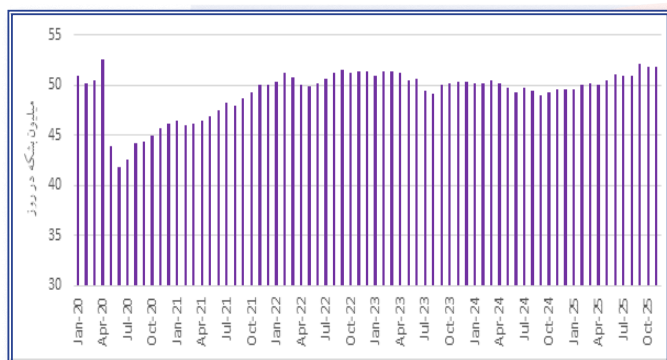
نمودار ۵: روند تولید نفت خام غیر اوپک پلاس

۳. روند تولید اوپک پلاس

در ماه نوامبر ۲۰۲۵ کل تولید اوپک پلاس به ۵۱/۸۲ میلیون بشکه در روز رسید که ۲۰ هزار بشکه در روز کمتر از ماه اکتبر و ۲/۰۷ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

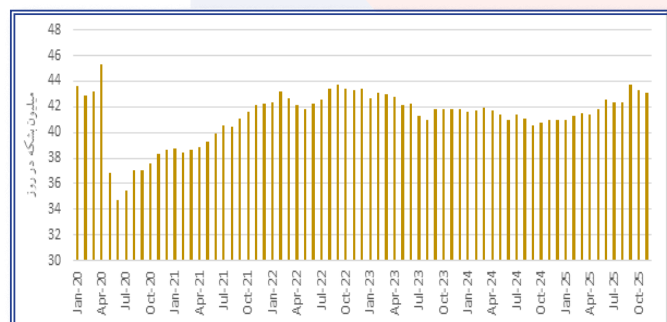
نمودار ۷: روند ماهانه کل تولید اوپک پلاس

۳-۱. تولید نفت خام اوپک پلاس

در ماه نوامبر ۲۰۲۵ کل تولید نفت خام اوپک پلاس به ۴۳/۱۴ میلیون بشکه در روز رسید که ۱۶۰ هزار بشکه در روز کمتر از ماه اکتبر و ۱/۸۹ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

نمودار ۸: روند تولید نفت خام اوپک پلاس

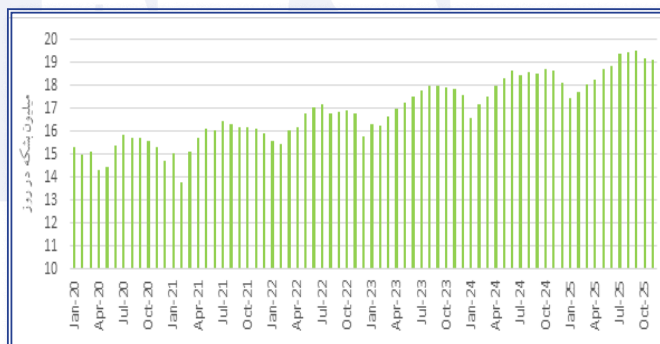
۳-۲. تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی اوپک پلاس

در ماه نوامبر ۲۰۲۵ کل تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی اوپک پلاس به ۸/۶۷ میلیون بشکه در روز رسید که ۱۵۰ هزار بشکه در روز بیشتر از ماه اکتبر و ۱۸۰ هزار بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

۲-۲. تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی غیر اوپک پلاس

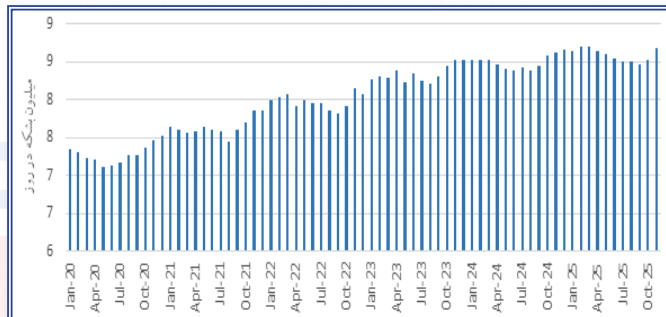
در ماه نوامبر ۲۰۲۵ کل تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی غیر اوپک پلاس به ۱۹/۱۱ میلیون بشکه در روز رسید که ۵۰ هزار بشکه در روز کمتر از ماه اکتبر و ۱/۰۱ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

نمودار ۶: روند تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی غیر اوپک پلاس

عربستان و نیجریه به ترتیب ۱۲۰، ۱۰۰ و ۶۰ هزار بشکه در روز کاهش یافت. در بین تولیدکنندگان غیر اوپک پلاس تولید برزیل ۱۵۰ هزار بشکه در روز کاهش یافت اما تولید نروژ، کانادا، چین و آمریکا به ترتیب ۱۴۰، ۱۲۰ و ۱۱۰ هزار بشکه در روز افزایش یافت.

نمودار ۹: روند تولید میعانات و مایعات گازی و سوخت‌های زیستی اوپک پلاس

۴. جمع‌بندی

در ماه نوامبر ۲۰۲۵ کل تولید جهانی سوخت‌های مایع شامل نفت خام، میعانات و مایعات گازی و سوخت‌های زیستی به ۱۰۸/۷۰ میلیون بشکه در روز رسید که ۴۴۰ هزار بشکه در روز بیشتر از ماه اکتبر ۲۰۲۵ بود. تولید اوپک پلاس ۲۰ هزار بشکه در روز کاهش یافت اما تولید غیر اوپک پلاس ۴۶۰ هزار بشکه در روز افزایش یافت. در بین تولیدکنندگان اوپک پلاس تولید قزاقستان ۲۲۰ هزار بشکه در روز افزایش یافت اما در مقابل تولید روسیه،

تقاضا و ذخیره سازی های نفت

حسین پاککاری

خواهد یافت. تقاضای ژاپن در این سال در مقایسه با سال ۲۰۲۴ در حدود ۸۰ هزار بشکه در روز کاهش می یابد. براساس برآورد گزارش ماه دسامبر دبیرخانه اوپک، تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۵ با افزایش حدود ۱/۳ میلیون بشکه در روز به ۱۰۵/۱۴ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. میزان رشد تقاضا حدود ۲۵۰ هزار بشکه در روز و کل تقاضای جهانی نفت در حدود یک میلیون بشکه در روز بیشتر از برآورد اداره اطلاعات انرژی آمریکا می باشد. بخش عمده افزایش تقاضا نیز متعلق به کشورهای غیر OECD خواهد بود. داده های اولیه ماه اکتبر ۲۰۲۵ نشان می دهد که کل ذخیره سازی های تجاری نفت OECD در حدود ۳۲ میلیون بشکه نسبت به ماه سپتامبر ۲۰۲۵ کاهش یافت و به سطح ۲۸۳۳ میلیون بشکه رسید. این ذخایر

۱. وضعیت تقاضا

بر اساس گزارش ماه دسامبر ۲۰۲۵ اداره اطلاعات انرژی آمریکا، تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۵ با افزایش ۱/۰۵ میلیون بشکه در روز در مقایسه با سال ۲۰۲۴ به حدود ۱۰۴/۱۴ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. براساس این گزارش، در سال ۲۰۲۵ مصرف نفت کشورهای غیر OECD در حدود ۱/۱۷ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافت. مصرف چین در سال ۲۰۲۵ در حدود ۲۵۰ هزار بشکه در روز و مصرف هند در حدود ۷۰ هزار بشکه در روز افزایش نشان می دهد. بیشترین رشد تقاضا در هند در بخش حمل و نقل و افزایش تقاضای ال پی جی حمایت شده است. همچنین تقاضای خاورمیانه در سال ۲۰۲۵ در حدود ۱۷۰ هزار بشکه در روز افزایش

جدول ۱: مقایسه آخرین پیش بینی (در ماه اکتبر) مراجع دوگانه از تقاضای جهانی نفت در سال های ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶

رشد نسبت به ۲۰۲۵	۲۰۲۶	رشد نسبت به ۲۰۲۴	۲۰۲۵	
۱/۰۶	۱۰۵/۲۰	۱/۰۵	۱۰۴/۱۴	اداره اطلاعات انرژی آمریکا
۱/۳۸	۱۰۶/۵۲	۱/۳	۱۰۵/۱۴	دبیرخانه اوپک

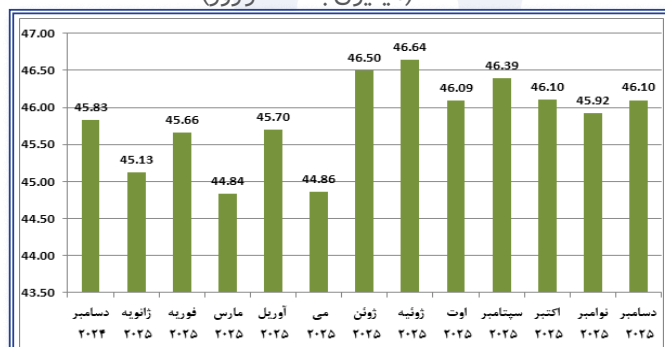

جدول ۲: تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۵ و پیش بینی سال ۲۰۲۶ (میلیون بشکه در روز)

سال ۲۰۲۶	سه ماهه چهارم ۲۰۲۶	سه ماهه سوم ۲۰۲۶	سه ماهه دوم ۲۰۲۶	سه ماهه اول ۲۰۲۶	سال ۲۰۲۵	سه ماهه چهارم ۲۰۲۵	سه ماهه سوم ۲۰۲۵	سه ماهه دوم ۲۰۲۵	سه ماهه اول ۲۰۲۵	
۲۵,۵	۲۵,۷	۲۶,۰	۲۵,۳	۲۵,۰	۲۵,۴	۲۵,۶	۲۵,۸	۲۵,۲	۲۵,۰	آمریکا
۲۰,۹	۲۱,۱	۲۱,۳	۲۰,۷	۲۰,۵	۲۰,۸	۲۱,۰	۲۱,۱	۲۰,۶	۲۰,۴	ایالات متحده امریکا
۱۳,۵	۱۳,۵	۱۳,۹	۱۳,۷	۱۲,۹	۱۳,۵	۱۳,۵	۱۳,۸	۱۳,۶	۱۲,۹	اروپا
۷,۱	۷,۴	۶,۹	۶,۸	۷,۳	۷,۱	۷,۴	۶,۹	۶,۸	۷,۳	آسیا پاسیفیک
۴۶,۱	۴۶,۶	۴۶,۸	۴۵,۸	۴۵,۳	۴۶,۰	۴۶,۵	۴۶,۵	۴۵,۶	۴۵,۲	OECD کل
۱۷,۱	۱۷,۳	۱۷,۳	۱۶,۷	۱۷,۰	۱۶,۹	۱۷,۱	۱۷,۱	۱۶,۵	۱۶,۹	چین
۵,۹	۶,۱	۵,۶	۵,۹	۵,۹	۵,۷	۵,۹	۵,۳	۵,۷	۵,۷	هند
۱۰,۱	۹,۹	۱۰,۰	۱۰,۴	۱۰,۱	۹,۸	۹,۶	۹,۷	۱۰,۲	۹,۸	سایر آسیا
۷,۰	۷,۰	۷,۰	۷,۰	۶,۹	۶,۹	۶,۹	۶,۹	۶,۹	۶,۸	آمریکای لاتین
۹,۱	۹,۲	۹,۳	۸,۹	۸,۹	۸,۹	۹,۱	۹,۱	۸,۷	۸,۸	خاورمیانه
۵,۰	۵,۲	۵,۰	۴,۸	۵,۰	۴,۸	۵,۱	۴,۸	۴,۶	۴,۹	افریقا
۴,۱	۴,۲	۴,۱	۳,۹	۴,۱	۴,۰	۴,۲	۴,۰	۳,۹	۴,۱	روسیه
۱,۳	۱,۳	۱,۲	۱,۳	۱,۵	۱,۳	۱,۳	۱,۲	۱,۳	۱,۴	سایر اوراسیا
۰,۸	۰,۹	۰,۸	۰,۸	۰,۸	۰,۸	۰,۹	۰,۸	۰,۸	۰,۸	سایر اروپا
۶۰,۴	۶۱,۳	۶۰,۳	۵۹,۸	۶۰,۳	۵۹,۲	۶۰,۱	۵۸,۹	۵۸,۶	۵۹,۱	کل غیر OECD
۱۰۶,۵	۱۰۷,۹	۱۰۷,۱	۱۰۵,۶	۱۰۵,۶	۱۰۵,۱	۱۰۶,۶	۱۰۵,۵	۱۰۴,۲	۱۰۴,۳	جهان
۱,۴	۱,۳	۱,۶	۱,۴	۱,۳	۱,۳	۱,۵	۱,۵	۰,۹	۱,۳	تغییرات تقاضا

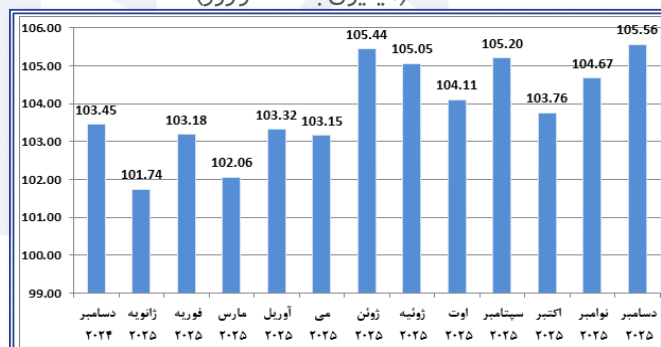
منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

نمودار ۲: تقاضای نفت کشورهای OECD دسامبر ۲۰۲۴ تا دسامبر ۲۰۲۵ (میلیون بشکه در روز)

منبع: EIA

نمودار ۱: روند ماهیانه تقاضای جهانی نفت دسامبر ۲۰۲۴ تا دسامبر ۲۰۲۵ (میلیون بشکه در روز)

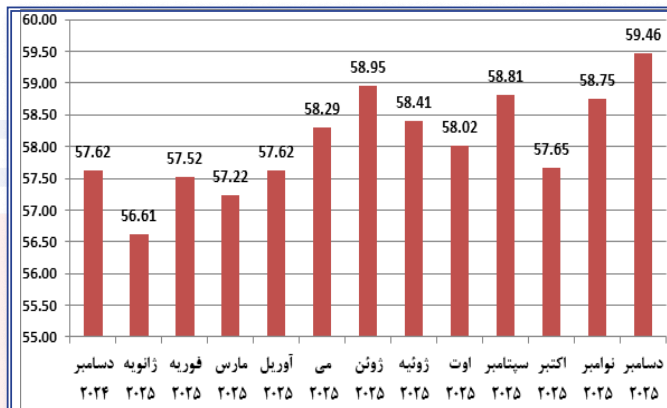
منبع: EIA

در مقایسه با مدت مشابه در سال ۲۰۲۴ در حدود ۶۳ میلیون بشکه افزایش و در مقایسه با میانگین پنج ساله در حدود ۱۲/۴ میلیون بشکه کاهش یافته است. در ماه اکتبر ۲۰۲۵، ذخایر نفت خام OECD در حدود ۱۳ میلیون بشکه افزایش و ذخایر فرآورده ۴۵ میلیون بشکه کاهش یافت. از نظر تعداد روزهای پوشش مصرف، ذخایر تجاری OECD در ماه اکتبر ۲۰۲۵ در مقایسه با ماه سپتامبر با ۰/۱ روز افزایش به ۶۱/۸ روز رسید.

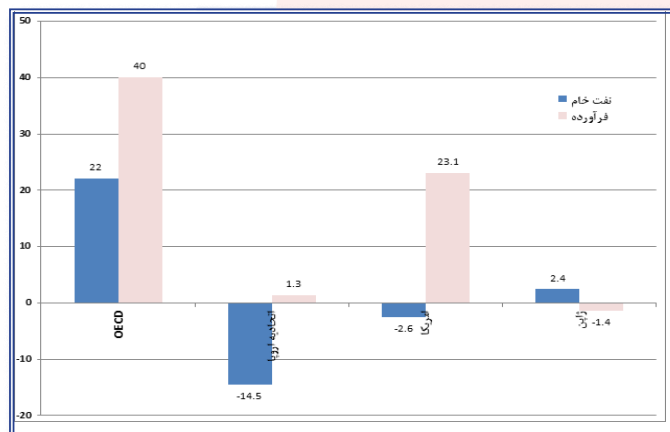
۲-۴. ذخیره سازی های نفتی

نمودار ۳: تقاضای نفت کشورهای غیر OECD، دسامبر ۲۰۲۴ تا دسامبر ۲۰۲۵ (میلیون بشکه در روز)

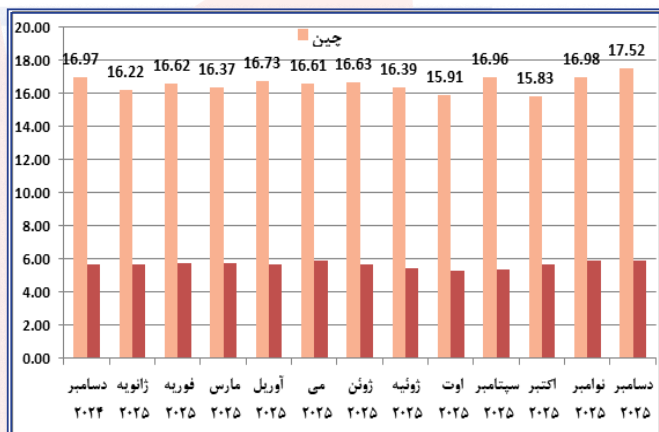
منبع: EIA

نمودار ۵: تغییرات حجم ذخیره سازی نفت در جهان، اکتبر ۲۰۲۵ نسبت به اکتبر ۲۰۲۴ (میلیون بشکه)

منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

نمودار ۴: تقاضای نفت چین و هند، دسامبر ۲۰۲۴ تا دسامبر ۲۰۲۵ (میلیون بشکه در روز)

منبع: EIA

جدول ۳: ذخیره سازی تجاری کشورهای عضو OECD، (میلیون بشکه)

تغییر اکتبر ۲۰۲۵ به اکتبر ۲۰۲۴	اکتبر ۲۰۲۴	تغییر اکتبر ۲۰۲۵ به سپتامبر ۲۰۲۵	اکتبر ۲۰۲۵	سپتامبر ۲۰۲۵	اوت ۲۰۲۵	
۲۲,۰	۱,۳۱۸	۱۲,۹	۱,۳۴۰	۱,۳۲۷	۱,۳۲۸	نفت خام
۴۰,۰	۱,۴۵۲	-۴۴,۹	۱,۴۹۲	۱,۵۳۷	۱,۵۳۲	فرآورده های نفتی
۶۳,۰	۲,۷۷۰	-۳۲,۰	۲,۸۳۳	۲,۸۶۵	۲,۸۶۰	مجموع ذخایر تجاری
۱,۱	۶۰,۷	۰,۱	۶۱,۸	۶۱,۷	۶۱,۵	تعداد روزهای پوشش مصرف

منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

جدول ۴: ذخایر تجاری و استراتژیک نفت آمریکا (میلیون بشکه)

تغییر اکتبر ۲۰۲۵ به اکتبر ۲۰۲۴	اکتبر ۲۰۲۴	تغییر اکتبر ۲۰۲۵ به سپتامبر ۲۰۲۵	اکتبر ۲۰۲۵	سپتامبر ۲۰۲۵	اوت ۲۰۲۵	
-۲,۶	۴۲۳,۸	۴,۶	۴۲۱,۲	۴۱۶,۵	۴۱۷,۳	نفت خام
-۶,۶	۲۱۲,۶	-۱۴,۷	۲۰۶,۰	۲۲۰,۷	۲۲۲,۵	بنزین
-۵,۷	۱۱۷,۲	-۱۲,۰	۱۱۱,۵	۱۲۳,۶	۱۲۲,۸	فرآورده میان تقطیر
-۱,۹	۲۳,۸	۱,۳	۲۱,۹	۲۰,۶	۲۱,۲	نفت کوره
-۱,۹	۴۳,۶	-۲,۶	۴۱,۷	۴۴,۳	۴۳,۷	سوخت جت
۲۳,۱	۸۲۵,۱	-۲۳,۶	۸۴۸,۲	۸۷۱,۸	۸۶۸,۳	مجموع ذخیره سازی فرآورده
۲۰,۶	۱,۲۴۸,۸	-۱۹,۰	۱,۲۶۹,۴	۱,۲۸۸,۴	۱,۲۸۵,۶	مجموع فرآورده و نفت خام
۲۲,۴	۳۸۷,۲	۲,۹	۴۰۹,۶	۴۰۶,۷	۴۰۴,۹	ذخایر استراتژیک نفت خام

منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

جدول ۵: ذخیره سازی نفت خام و فرآورده در ژاپن (میلیون بشکه)

تغییر اکتبر ۲۰۲۵ به اکتبر ۲۰۲۴	اکتبر ۲۰۲۴	تغییر اکتبر ۲۰۲۵ به سپتامبر ۲۰۲۵	اکتبر ۲۰۲۵	سپتامبر ۲۰۲۵	اوت ۲۰۲۵	
۲,۴	۶۴,۱	۰,۰	۶۶,۵	۶۶,۵	۶۵,۰	نفت خام
۰,۲	۱۰,۷	۰,۶	۱۰,۹	۱۰,۳	۱۰,۱	بنزین
۰,۹	۸,۷	۰,۷	۹,۶	۸,۹	۹,۳	نفتا
-۱,۱	۳۱,۸	-۱,۱	۳۰,۷	۳۱,۸	۳۱,۷	فرآورده میان تقطیر
-۱,۵	۱۳,۲	۰,۱	۱۱,۷	۱۱,۶	۱۲,۶	نفت کوره
-۱,۴	۶۴,۳	۰,۴	۶۲,۹	۶۲,۵	۶۳,۷	مجموع ذخایر فرآورده
۱,۰	۱۲۸,۴	۰,۳	۱۲۹,۴	۱۲۹,۰	۱۲۸,۷	مجموع ذخایر فرآورده و نفت خام

منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

جمع بندی

پیش بینی می شود تقاضای نفت حدود ۱/۲ میلیون بشکه در روز نسبت به سال گذشته افزایش یابد که عمدتاً ناشی از تقاضای چین، هند و سایر کشورهای آسیایی است.

پیش بینی رشد تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۶ نیز نسبت به ارزیابی ماه گذشته بدون تغییر باقی مانده و در سطح ۱/۴ میلیون بشکه در روز نسبت به سال گذشته باقی مانده است. انتظار می رود کشورهای عضو OECD نسبت به سال گذشته حدود ۰/۲ میلیون بشکه در روز

پیش بینی رشد تقاضای جهانی نفت برای سال ۲۰۲۵ در حدود ۱/۳ میلیون بشکه در روز است که نسبت به ارزیابی ماه قبل (نوامبر) تغییری نداشته است. پیش بینی می شود تقاضای نفت کشورهای عضو OECD نسبت به سال گذشته حدود ۰/۱ میلیون بشکه در روز افزایش یابد که عمدتاً به دلیل افزایش تقاضای کشورهای آمریکایی عضو OECD خواهد بود. در کشورهای غیر عضو OECD،

|| منابع و مأخذ:

- 1- OPEC Monthly Oil Market Report, December 2025.
- 2- OPEC Monthly Oil Market Report, November 2025.
- 3- EIA, Short-Term Energy Outlook, December 2025.

رشد داشته باشند و کشورهای آمریکایی عضو OECD پیش‌تاز رشد تقاضای نفت در منطقه باشند. در کشورهای غیر عضو OECD، پیش‌بینی می‌شود تقاضای نفت حدود ۱/۲ میلیون بشکه در روز افزایش یابد که کشورهای چین و هند و سایر کشورهای آسیایی پیش‌تاز آن خواهند بود.

پیش بینی ماهیانه عرضه و تقاضای نفت

کارشناسی واکاوی بازار

« پیش بینی بازار نفت در ماه های دسامبر ۲۰۲۵ و ژانویه و فوریه ۲۰۲۶ در یک نگاه:

نمودار ۱: وضعیت تراز بازار نفت در ماه دسامبر: مازاد عرضه نفت == > احتمال کاهش قیمت نفت

نمودار ۲: وضعیت تراز بازار نفت در ماه ژانویه ۲۰۲۶: مازاد عرضه نفت == > احتمال کاهش قیمت نفت

نمودار ۳: وضعیت تراز بازار نفت در ماه فوریه ۲۰۲۶: مازاد عرضه نفت == > احتمال کاهش قیمت نفت

خالص افزایش یابد. مقدار این ذخایر در پایان دوره در سه ماهه دسامبر ۲۰۲۵، ژانویه و فوریه ۲۰۲۶ به ترتیب به ۲۹۲۰، ۲۹۵۳ و ۲۹۶۳ میلیون بشکه برسد. دلیل این روند تاحد زیادی تغییر در میزان برداشت از ذخایر، حفظ حاشیه امنیت عرضه (در شرایط جبران ذخایر از دست رفته)، اثرات فصلی و درون فصلی مربوط به ماه‌های هر فصل که مرتبط با سوابق تاریخی زمان افزایش یا کاهش موجودی ذخایر تجاری آن بوده است.

همچنین در ماه‌های آتی تغییر (بیشتر/کمتر از آنچه که در پیش‌بینی‌هر ماه لحاظ شده است) در عوامل بنیادین بازار (بویژه تغییر در: سطح ذخیره سازی‌ها و پیش‌بینی‌های رشد اقتصادی و بازارکار و سرمایه و شاخص‌های نظیر PMI^۲ کشورهای OECD) و نیز عوامل غیر بنیادین بازار نظیر تحولات ژئوپلیتیک (بویژه احتمال تشدید تنش‌ها میان ایران و اسرائیل و روند توافقات میان روسیه اوکراین و تصمیمات و موضع‌گیری‌های آمریکا و اروپا در هر دو مورد) و همچنین اثرات اقتصادی ناشی از جنگ تجاری آمریکا با چین و اتحادیه اروپا و سایر کشورهای طرف معامله با آن (بویژه وضع تعرفه‌ها و کاهش و یا افزایش آن) و همچنین میزان و شدت تغییر دما و ... از دیگر عواملی هستند که می‌توانند سبب تغییر در نتایج پیش‌بینی و روند آن گردند^۳.

عوامل احتمالی که می‌توانند موجب تغییر در شرایط فوق شوند: تشدید عوامل ژئوپلیتیکی یا تحولات جدید: نظیر جنگ و مناقشات منطقه‌ای و سیاسی، کاهش تولید نفت اوپک و اوپک پلاس، کاهش تولید غیر اوپک، افزایش تقاضای نفت و بهبود چشم‌انداز رشد جهان

چکیده

در این گزارش پیش‌بینی ماهیانه عرضه و تقاضای جهانی نفت برای سه ماهه دسامبر ۲۰۲۵ و ژانویه و فوریه ۲۰۲۶ ارائه می‌شود^۱. در گزارش ماه قبل عرضه و تقاضای نفت در ماه اکتبر به ترتیب ۱۰۸/۱ و ۱۰۴/۱ میلیون بشکه در روز و تراز بازار نفت با ۴ میلیون بشکه در روز مازاد عرضه پیش‌بینی شده بود که بر اساس آمارهای منتشر شده میزان عرضه و تقاضای نفت در ماه اکتبر به ترتیب برابر با ۱۰۸/۲۵ و ۱۰۳/۷۶ میلیون بشکه در روز بود که نسبت به پیش‌بینی عرضه با افزایش بیشتری مواجه بوده است در صورتیکه تقاضاکمتر از مقدار پیش‌بینی شده بود و به این ترتیب مازاد واقعی عرضه نفت در این ماه اندکی بیشتر از مقدار پیش‌بینی شده و برابر با ۴/۴۹۰ میلیون بشکه در روز (۴۹۰ هزار بشکه بیشتر از مقدار پیش‌بینی شده) است.

بر اساس نتایج مدل IWEM، پیش‌بینی عرضه و تقاضای نفت در سه ماهه دسامبر ۲۰۲۵ و ژانویه و فوریه ۲۰۲۶ نشان می‌دهد که تقاضای نفت در این سه ماه به ترتیب به ۱۰۵/۸۴، ۱۰۳/۳۱ و ۱۰۶/۰۶ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. همچنین عرضه نفت نیز در این سه ماه به ترتیب برابر با ۱۰۷/۸، ۱۰۷/۱ و ۱۰۷/۲ میلیون بشکه در روز پیش‌بینی گردیده است. بدین ترتیب در این ماه‌ها بازار نفت به ترتیب با ۱/۹۶، ۱/۹۶ و ۳/۷۹ میلیون بشکه در روز مازاد عرضه نفت مواجه خواهد بود (بدین ترتیب خالص برداشت از ذخایر نیز منفی و به ترتیب برابر با ۱/۹۶، -۳/۷۹، و -۱/۱۴ خواهد بود). همچنین پیش‌بینی می‌شود موجودی ذخایر تجاری بازار نفت نیز بطور

۱. نتایج، مبتنی بر خروجی مدل کوتاهمدت انرژی جهانی (IWEM) (IIES World Energy Model) ارائه گردیده است.

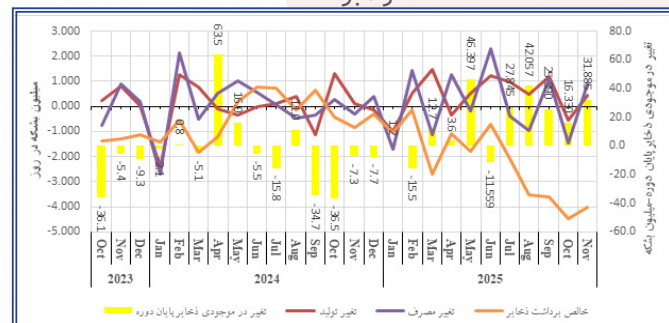
2. Purchasing Managers Index

۳. البته تمام این عوامل در پیش‌بینی لحاظ می‌گردد اما شدت و ضعف و همزمانی وقوع این عوامل آنها ممکن است سبب تغییر در نتایج پیش‌بینی گردد.

۱- بررسی وضعیت تاریخی عرضه و تقاضای جهانی نفت

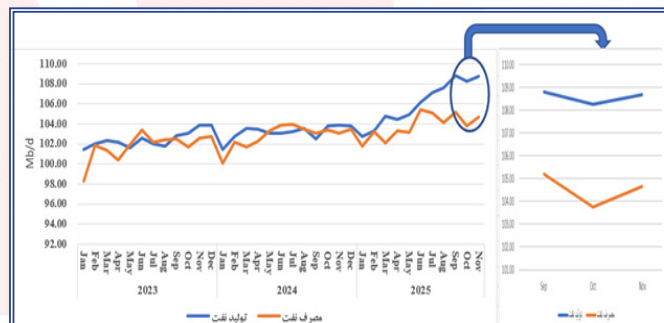
تجربه کرده است. با این تغییرات بازار نفت در این ماه با مازاد عرضه به میزان ۴/۰۲ میلیون بشکه در روز مواجه بود. در ماه اکتبر ۲۰۲۵ عرضه و تقاضای بازار نفت به ترتیب ۱۰۸/۲۵ و ۱۰۳/۷۶ م.ب.ر بود که با ۴/۴۹ میلیون بشکه در روز مازاد عرضه نفت مواجه بود. در مقاطع کوتاه مدت دلیل تفاوت‌های میان عرضه و تقاضا اغلب به دلیل عدم همزمانی در ورود به بازار و ناهمگونی انتظارات عرضه و تقاضا و تفاوت در سرعت تعدیل و واکنش‌ها نسبت به یکدیگر و به سایر عوامل بازار است. نمودار ۲ وضعیت تغییرات عرضه و تقاضای نفت، برداشت از ذخایر و تغییر در ذخایر تجاری نفت خام طی سال‌های مختلف - دوره اکتبر ۲۰۲۳ تا نوامبر ۲۰۲۵- را نشان می‌دهد. در ماه نوامبر، علاوه بر تغییرات در میزان عرضه و تقاضا و مازاد عرضه بازار (که در فوق ذکر شد)، میزان تغییر در ذخایر تجاری پایان دوره بازار نفت نسبت به ماه قبل نیز حدود ۳۲ میلیون بشکه بوده است (از

نمودار ۵: وضعیت تغییرات عرضه و تقاضای نفت، برداشت از ذخایر و تغییر در ذخایر تجاری نفت خام در ماه‌های مختلف از اکتبر ۲۰۲۳ تا نوامبر ۲۰۲۵

مأخذ: IWEQ (منبع اولیه آمار EIA)

بررسی رفتار تاریخی عرضه و تقاضای نفت طی ماه‌های مختلف یکی از راه‌هایی است که در کنار استفاده از مدل می‌تواند به ما در پیش‌بینی رفتار آینده آن کمک نماید. در این گزارش برای پیش‌بینی عرضه نفت از داده‌های تولید ماهیانه EIA و برای تقاضای نفت از داده‌های ماهیانه مصرف (شامل میزان فرآورده عرضه شده به بازار) استفاده شده است همچنین اختلاف مصرف با تولید نفت بعنوان خالص برداشت از ذخایر (کسری/مازاد تقاضا) در نظر گرفته شده است.^۲ نمودار ۱ وضعیت عرضه و تقاضای جهانی نفت را طی دوره ابتدای ماه ژانویه ۲۰۲۳ تا پایان ماه نوامبر ۲۰۲۵ نشان می‌دهد. در ماه نوامبر ۲۰۲۵ بازار با افزایش تقاضای نفت به میزان ۹۱۰ هزار بشکه در روز و همچنین افزایش عرضه به میزان ۴۴۴ هزار بشکه در روز نسبت به ماه قبل نمودار ۴: روند ماهیانه عرضه-تقاضای جهانی نفت-میلیون بشکه در روز

Source: IWEQ (داده های اولیه از EIA)

۱. در اینجا منظور از عرضه، ارقام تولید (production) ماهیانه در گزارش آماری EIA است که شامل: نفت خام، میعانات، مایعات واحدهای گاز طبیعی، سایر مایعات، اختلاف حجم حاصل از فرآوری پالایشگاه و سایر مایعات حساب نشده است و منظور از تقاضای نفت هم مصرف نفت است با دو مفهوم: ۱- برای کشورهای OECD همان فرآوردهای نفتی عرضه شده و برای سایر کشورها مصرف داخلی و ظاهری نفت آنهاست که شامل مصرف داخلی، سوخت و تلفات پالایشگاه و ذخیره سازی است (عینا تعریف ارائه شده از (DOE/EIA-۱۰۹۰)). در این مقاله تفاوت میان تقاضا با عرضه بعنوان خالص برداشت از ذخایر نفت (مازاد/کسری تقاضای بازار نفت) در نظر گرفته شده است.

۲. در تعریف ما عرضه فقط شامل تولید آنهم با تعریفی که در پاورقی ۴ ص ۱ ذکر شده است میشود. دلیل استفاده از متغیرهای عرضه و تقاضا به جای تولید و مصرف اینست که این دو نزدیکترین نماینده (Proxy) به این متغیرها هستند. تولید در بعد ماهیانه هرچه باشد به بازار عرضه شده است، یا برای تقاضای نهایی و پالایشگاهی و یا برای تقاضای ذخیره سازی و بهر حال اثر خود را در بازار داشته است (کاهش یا افزایش قیمت). تغییر در ذخیره در آمارهای EIA در تقاضا/مصرف آمده است که نتیجه آن اختلاف حاصل میان این دو بوده است اگر در عرضه هم اضافه شود در واقع بازار در تراز خواهد بود. در حوزه تحلیل بازار نفت کاهش ذخیره زمانی اتفاق می‌افتد که بازار با «کمبود عرضه» مواجه باشد. در تئوری بازار نفت، تخلیه ذخیره بازار نفت می‌تواند واکنش‌های معکوس با عرضه را در بازار به دنبال داشته باشد (بعنوان مثال افزایش قیمت نفت). برخی از اثرات تئوریک سیاستهای بازار نظیر اعمال سقف قیمت در همین سلسله گزارشات در شماره ۱۷۱ آبان ۱۴۰۳

تلاش شده است تا حد امکان پیش‌بینی‌ها از دقت لازم برخوردار باشند اما در هر حال با توجه به طیف وسیع عوامل اثرگذار بر بازار بویژه عوامل ناشناخته و غیر قابل پیش‌بینی علی‌الخصوص در حوزه ژئوپلیتیک و در منطقه خاورمیانه، اختلاف آمارهای واقعی با پیش‌بینی امری طبیعی است.

در گزارش ماه قبل پیش‌بینی عرضه و تقاضای نفت در ماه اکتبر به ترتیب ۱۰۸/۱ و ۱۰۴/۱ میلیون بشکه در روز و تراز بازار نفت با ۴ میلیون بشکه در روز مازاد عرضه پیش‌بینی شده بود که بر اساس آمارهای منتشر شده میزان عرضه و تقاضای نفت در ماه اکتبر به ترتیب برابر

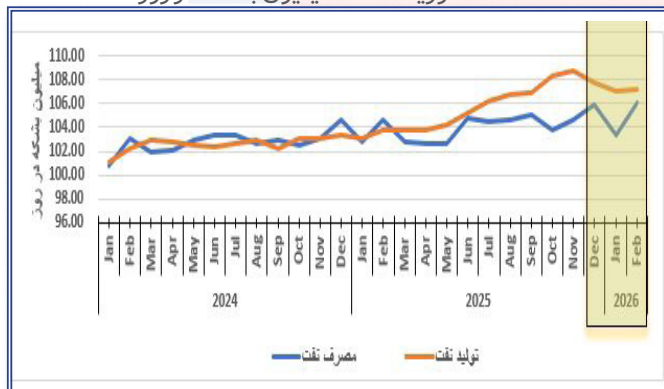
۲۸۹۱ در اکتبر به ۲۹۲۳ م.ب در سپتامبر) که بدین ترتیب با افزایش ذخیره نسبت به ماه قبل مواجه شده است.

۲- پیش‌بینی کوتاه‌مدت عرضه و تقاضای نفت (مبتنی بر مدل IWEM)

این گزارش که با هدف ارائه چشم‌انداز ماهیانه عرضه و تقاضای جهانی نفت تهیه گردیده است علاوه بر بهره‌گیری از نتایج مدل‌های Var^۱، واریانس شرطی (آرچ، گارچ و تارچ^۲) و همچنین مدل‌های هموارسازی نمایی^۳ از تکنیک‌های ترکیبی با لحاظ تأثیرات ناپرامتริก اثر متوسط ماه‌های مشابه سالهای قبل نیز استفاده شده است و

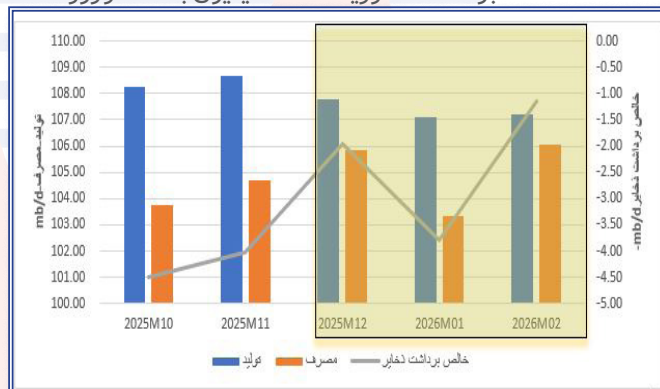
ارائه گردیده است.

نمودار ۷: پیش‌بینی عرضه و تقاضای بازار نفت طی ماه‌های دسامبر ۲۰۲۵ تا فوریه ۲۰۲۶-۲۰ میلیون بشکه در روز

مأخذ: IWEQ

نمودار ۸: پیش‌بینی عرضه، تقاضا و خالص برداشت از ذخایر بازار نفت-دسامبر ۲۰۲۵ تا فوریه ۲۰۲۶-۲۰ میلیون بشکه در روز

مأخذ: IWEQ

جدول ۱: مقادیر پیش‌بینی عرضه، تقاضا، خالص برداشت ذخایر و موجودی ذخایر تجاری در پایان دوره-۲۰ میلیون بشکه در روز

ماه	عرضه	تقاضا	برداشت از ذخایر (مازاد تقاضا)	موجودی ذخایر تجاری در پایان دوره-میلیون بشکه
۲۰۲۵Oct.	۱۰۸,۲۵	۱۰۳,۷۶	-۴,۴۹	۲,۸۹۱
۲۰۲۵Nov.	۱۰۸,۷	۱۰۴,۶۷	-۴,۰۲	۲,۹۲۳
۲۰۲۵Dec.	۱۰۷,۸	۱۰۵,۸۴	-۱,۹۶	۲,۹۲۰
۲۰۲۶Jan.	۱۰۷,۱	۱۰۳,۳۱	-۳,۷۹	۲,۹۵۳
۲۰۲۶Feb.	۱۰۷,۲	۱۰۶,۰۶	-۱,۱۴	۲,۹۶۲

مأخذ: IWEQ

1. Vector Autoregressive

2. Autoregressive Conditional Heteroskedasticity (ARCH), Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity (GARCH), Threshold Autoregressive Conditional Heteroskedasticity (TARCH)

3. Exponential Smoothing Models

بویژه تغییر در سطح ذخیره سازی‌ها و پیش‌بینی‌های رشد اقتصادی و بازارکار و سرمایه و شاخص‌های نظیر PMI کشورهای OECD) و نیز عوامل غیر بنیادین بازار نظیر احتمال تشدید بحران خاورمیانه و تشدید یا تحدید حملات اسرائیل در پی توافق یا عدم توافق و همچنین تشدید یا تضعیف درگیری‌ها میان روسیه و اوکراین و یا دستیابی به صلح و همچنین میزان و شدت افزایش دما و ... از دیگر عواملی هستند که می‌توانند سبب تغییر در نتایج پیش‌بینی و روند آن گردد.

جمع بندی و نتیجه‌گیری

علاوه بر استفاده از روش‌های علمی و به روز و پیشرفته، دستیابی به نتایج قابل اطمینان در پیش‌بینی مستلزم آگاهی از عوامل اثرگذار بر بازار است. بر این اساس هدف این گزارش با بهره‌گیری از این ابزارها ارائه چشم‌انداز ماهیانه عرضه و تقاضای جهانی نفت است. در این گزارش با بهره‌گیری از مدل‌های مختلف (مبتنی بر مدل کوتاه‌مدت IWEM) و تکنیک‌های ترکیبی و با لحاظ تأثیرات ناپارامتریک اثر متوسط ماه‌های مشابه سال‌های قبل، پیش‌بینی عرضه و تقاضای جهانی نفت برای سه ماهه دسامبر ۲۰۲۵ و ژانویه و فوریه ۲۰۲۶ انجام شد. پیش‌بینی‌ها حاکی از تداوم مازاد عرضه نفت در بازار در این ماه‌ها است. تقاضای نفت در این سه ماه به ترتیب به ۱۰۵/۸۴، ۱۰۳/۳۱ و ۱۰۶/۰۶ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. همچنین عرضه نفت نیز در این سه ماه به ترتیب برابر با ۱۰۷/۸، ۱۰۷/۱ و ۱۰۷/۲ میلیون بشکه در روز خواهد بود. همچنین پیش‌بینی‌ها حاکی از تداوم مازاد عرضه نفت در بازار در این ماه‌ها است. بدین ترتیب در این ماه‌ها بازار نفت به ترتیب با ۱/۹۶، ۳/۷۹ و ۱/۱۴ میلیون بشکه در روز مازاد عرضه نفت و در نتیجه منفی بودن خالص برداشت از ذخایر نفت (به تعبیر دیگر افزایش ذخایر تجاری) مواجه خواهد بود.

همچنین پیش‌بینی می‌شود موجودی ذخایر تجاری در سه ماهه پیش‌بینی به ترتیب به ۲۹۲۰، ۲۹۵۳ و ۲۹۶۲ میلیون بشکه برسد. دلیل نوسان موجودی ذخایر، همچنانکه ذکر شد بیشتر مربوط به میزان برداشت‌ها از ذخایر در نتیجه سیاست حفظ حاشیه امنیت تولید و همچنین اثرات فصلی و درون فصلی مربوط به هر ماه بوده است.

با ۱۰۸/۲۵ و ۱۰۳/۷۶ میلیون بشکه در روز بود که نسبت به پیش‌بینی، عرضه با افزایش بیشتری مواجه بوده است در صورتیکه تقاضا کمتر از مقدار پیش‌بینی شده بوده و به این ترتیب مازاد واقعی عرضه نفت در این ماه اندکی بیشتر از مقدار پیش‌بینی شده و برابر با ۴/۴۹۰ میلیون بشکه در روز (۴۹۰ هزار بشکه بیشتر از مقدار پیش‌بینی شده) بود.

پیش‌بینی جدید عرضه و تقاضای جهانی نفت طی سه ماهه منتهی به فوریه ۲۰۲۶ در نمودار ۳ و ۴ و جدول ۱ ارائه گردیده است. پیش‌بینی مدل کوتاه مدت IWEM نشان می‌دهد، تقاضای نفت در ماه دسامبر ۲۰۲۵ با ۱/۱۷ میلیون بشکه در روز افزایش نسبت به ماه قبل به ۱۰۵/۸۴ م.ب.ر خواهد رسید. عرضه نفت نیز بر اساس نتایج پیش‌بینی از ۱۰۸/۷ م.ب.ر در نوامبر به ۱۰۷/۸ م.ب.ر در دسامبر ۲۰۲۵ افزایش خواهد یافت. بر این اساس بازار در ماه دسامبر با ۱/۹۶ میلیون بشکه در روز با مازاد عرضه (۱/۹۶- خالص برداشت از ذخایر) مواجه خواهد بود. پیش‌بینی‌ها برای دوماه ژانویه و فوریه ۲۰۲۶ نیز حاکی از کاهش تقاضا و عرضه نفت در ژانویه (به دلیل تعطیلات سال نو) و افزایش عرضه و تقاضا در فوریه نسبت به ماه قبل خواهند بود. بدین ترتیب تقاضای نفت در این سه ماه به ترتیب برابر ۱۰۵/۸۴، ۱۰۳/۳۱ و ۱۰۶/۰۶ و عرضه نفت برابر ۱۰۷/۸، ۱۰۷/۱ و ۱۰۷/۲ میلیون بشکه در روز پیش‌بینی شده است که در هر سه ماه با اضافه عرضه نفت به ترتیب به میزان ۱/۹۶، ۳/۷۹ و ۱/۱۴ میلیون بشکه در روز مواجه خواهد بود. همچنین پیش‌بینی می‌شود موجودی ذخایر تجاری در سه ماهه پیش‌بینی به ترتیب به ۲۹۲۰، ۲۹۵۳ و ۲۹۶۲ میلیون بشکه برسد. دلیل نوسان موجودی ذخایر تجاری نفت تا حد زیادی در ارتباط با میزان برداشت‌ها از ذخایر به دلیل عوامل پیش‌بینی نشده، حفظ حاشیه امنیت عرضه (در جبران ذخایر از دست رفته)، اثرات فصلی و درون فصلی مربوط به ماه‌های هر فصل که مرتبط با سوابق تاریخی زمان افزایش یا کاهش موجودی ذخایر تجاری آن بوده است.

همچنین در ماه‌های آتی علاوه بر آنچه در پیش‌بینی‌ها لحاظ شده است تغییرات بیشتر در عوامل بنیادین بازار

بازار جهانی فرآورده‌های نفتی و عملیات پالایشی (دسامبر ۲۰۲۵)

ملینا آشوری

چکیده

که تغییر فصول ممکن است در کوتاه‌مدت فشارهایی بر بازار بنزین ایالات متحده وارد کند. کرک اسپرد بنزین در ماه نوامبر، ۳.۸۴ دلار نسبت به ماه قبل افزایش یافت و به طور متوسط به ۳۰.۷۰ دلار در هر بشکه رسید و در مقایسه با سال گذشته که ۱۱.۵۱ دلار بود بیشتر است.

در ماه نوامبر، حاشیه سود پالایشگاه‌ها در تمام مناطق افزایش یافت و به رشدهای ثبت‌شده در ماه قبل افزود. سطح موجودی فرآورده‌های کلیدی همچنان پایین‌تر از میانگین‌های تاریخی باقی ماند که نشان‌دهنده تداوم تنگنای عرضه است. علاوه بر این، فشار محدودیت‌های ژئوپلیتیکی و توقف‌های برنامه‌ریزی‌نشده پالایشگاه‌ها در اروپا همچنان منجر به عدم قطعیت طرف عرضه فرآورده‌ها در این منطقه شد. ورودی پالایشگاه‌های جهان در ماه نوامبر حدود ۱.۳ میلیون بشکه در روز نسبت به ماه قبل افزایش یافت و به ۸۱.۵ میلیون بشکه در روز رسید.

۲- بازار اروپا

کرک اسپرد بنزین در روتردام در ماه نوامبر به‌طور قابل‌توجهی افزایش یافت و به بالاترین سطح ثبت‌شده از آوریل ۲۰۲۴ رسید. این عملکرد قدرتمند باعث شد بنزین از نظر رشد ماهانه (نسبت به ماه قبل) سومین فرآورده با بهترین عملکرد مثبت باشد و این افزایش با رشد مشاهده‌شده در بخش میان‌تقطیرها بسیار قابل توجه بود. صادرات قوی بنزین به غرب آفریقا نیز از این روند حمایت کرد. همسو با روندهای فصلی، انتظار می‌رود حاشیه سود بنزین در ماه‌های آتی تضعیف شود، زیرا با بهبود عرضه بنزین، مازاد عرضه افزایش خواهد یافت. کرک اسپرد بنزین به‌طور متوسط ۳۰.۹۸ دلار در هر بشکه بود که نسبت به ماه قبل ۶.۴۴ دلار و نسبت به سال قبل ۱۸.۱۶ دلار افزایش نشان می‌دهد. در ماه نوامبر، کرک اسپرد سوخت جت در روتردام در برابر برنت افزایش یافت و برای سومین ماه متوالی افزایش

«روند تغییرات قیمت فرآورده‌ها

۱- بازار امریکا

کرک اسپرد بنزین در بازار آمریکا بخشی از کاهش ماه قبل را جبران کرد، چرا که موجودی بنزین کاهش قابل توجهی نشان داد. حاشیه سود بنزین در ایالات متحده احتمالاً به دلیل عید شکرگزاری نیز تقویت شد و این امر به بازارهای بنزین در این منطقه کمک کرد. در آینده، پیش‌بینی می‌شود که توازن بنزین بیشتر گردد، در حالی

جدول ۱: قیمت فرآورده بازار خلیج مکزیک اکتبر و نوامبر ۲۰۲۵ و متوسط تغییرات سالانه ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ / دلار بر هر بشکه

فرآورده	اکتبر ۲۵	نوامبر ۲۵	تغییرات نوامبر / اکتبر	متوسط سالانه ۲۰۲۴	از ابتدای سال جاری (۲۵) تا کنون
نفتا	۵۷,۳۰	۵۹,۵۲	۲,۲۲	۷۴,۰۲	۶۴,۷۹
بنزین سوپر	۸۷,۰۳	۹۰,۱۷	۳,۱۴	۱۰۶,۲۱	۹۴,۰۴
بنزین معمولی	۸۰,۶۹	۸۱,۹۹	۱,۳۰	۹۴,۴۲	۸۵,۹۶
سوخت جت	۹۰,۸۰	۹۴,۶۹	۳,۸۹	۹۸,۸۱	۸۹,۹۹
گازوئیل	۸۳,۷۵	۹۰,۶۳	۶,۸۸	۸۴,۱۳	۸۵,۳۳
نفت کوره	۶۰,۱۰	۵۶,۵۲	-۳,۵۸	۶۹,۰۵	۶۳,۳

جدول ۲: قیمت فرآورده در بازار رتردام اکتبر و نوامبر ۲۰۲۵ و متوسط تغییرات سالانه ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵/دلار بر هر بشکه

فرآورده	اکتبر ۲۵	نوامبر ۲۵	تغییرات نو.امبر / اکتبر	متوسط سالانه ۲۰۲۴	از ابتدای سال جاری (۲۵) تا کنون
نفتا	۵۸,۲۴	۵۸,۴۳	۰,۱۹	۷۲,۵۲	۶۳,۲۷
بنزین سوپر	۸۹,۱۸	۹۴,۶۱	۵,۴۳	۱۰۶,۱۴	۹۰,۵۰
سوخت جت	۹۱,۷۰	۹۷,۸۷	۶,۱۷	۱۰۰,۶۱	۹۱,۵۳
گازوئیل	۹۱,۳۴	۱۰۱,۰۳	۹,۶۹	۱۰۰,۷۰	۹۲,۵۰
نفت کوره	۶۲,۵۶	۵۸,۶۶	-۳,۹۰	۷۲,۱۲	۶۶,۱۶

۳- بازار آسیا

کرک اسپرد بنزین در جنوب شرق آسیا در برابر نفت خام دبی برای چهارمین ماه متوالی افزایش یافت و به بالاترین سطح در ۲۱ ماه گذشته رسید، زیرا بهبود عوامل بنیادین فشار صعودی بر حاشیه سود بنزین وارد کرد. عواملی چون: کاهش عرضه ناشی از افزایش تعمیرات و نگهداری پالایشگاه‌ها، محدود بودن عرضه از خاورمیانه و کاهش صادرات چین از این روند حمایت کرد. این حاشیه سود در ماه نوامبر به‌طور متوسط ۱۴.۲۳ دلار در هر بشکه بود که نسبت به ماه قبل ۱.۹۷ دلار و نسبت به سال قبل ۷.۹۳ دلار افزایش نشان می‌دهد. حاشیه سود نفتا در آسیا در ماه نوامبر بیش از پیش بهبود یافت و برای چهارمین ماه متوالی رشد ثبت کرد و به تدریج به محدوده مثبت نزدیک شد. کاهش عرضه نفتای روسیه، به دلیل توقف‌های برنامه‌ریزی‌نشده پالایشگاه‌ها عرضه منطقه‌ای را تحت فشار قرار داد. این کاهش

یافت و به بالاترین سطح در ۲۶ ماه گذشته رسید. بخشی از این بهبود به کاهش بازده تولید سوخت جت نسبت داده می‌شود، زیرا پالایشگران در شرایط تنگنای گازوئیل، تولید گازوئیل را به حداکثر رساندند. افزایش فعالیت سفرهای هوایی در اروپا نیز از این امر حمایت کرد. انتظار می‌رود سفرهای هوایی در فصل تعطیلات پایان سال، به‌ویژه بین اواسط دسامبر تا اوایل ژانویه، افزایش یابد که این امر باید از بازارهای سوخت جت/نفت سفید اروپا حمایت کند. کرک اسپرد سوخت جت/نفت سفید روتردام در برابر برنت به‌طور متوسط ۳۴.۲۴ دلار در هر بشکه بود که نسبت به ماه قبل ۷.۱۸ دلار و نسبت به سال قبل ۱۷.۵۰ دلار افزایش داشت.

جدول ۳: قیمت فرآورده در بازار سنگاپور اکتبر و نوامبر ۲۰۲۵ و متوسط تغییرات سالانه ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵/دلار بر هر بشکه

فرآورده	اکتبر ۲۵	نوامبر ۲۵	تغییرات نوامبر / اکتبر	متوسط سالانه ۲۰۲۴	از ابتدای سال جاری (۲۵) تا کنون
نفتا	۶۲,۰۳	۶۲,۱۱	۰,۰۸	۷۲,۷۳	۶۵,۲۷
بنزین سوپر	۷۹,۶۸	۸۱,۴۳	۱,۷۵	۹۲,۹۸	۸۱,۰۵
بنزین معمولی	۷۷,۱۰	۷۸,۶۹	۱,۵۹	۸۸,۳۳	۷۹,۱۱
سوخت جت	۸۷,۴۲	۹۳,۳۷	۵,۹۵	۹۵,۲۰	۸۶,۶۸
گازوئیل	۸۸,۵۰	۹۲,۶۲	۴,۱۲	۹۵,۹۸	۸۷,۸۵
نفت کوره	۸۷,۳۰	۹۰,۶۹	۳,۳۹	۹۴,۵۶	۸۶,۴۲

میلیون بشکه در روز است. این رقم نسبت به ماه قبل ۲.۱ واحد درصد، یا ۲۴۰ هزار بشکه در روز، افزایش داشت. در مقیاس سالانه، نرخ بهره‌برداری ۲.۸ واحد درصد افزایش یافت، در حالی که حجم پالایش ۹۰ هزار بشکه در روز کاهش نشان می‌دهد.

«حاشیه سود پالایشگاه‌ها»

حاشیه سود پالایشی در بازار آمریکا برای نفت خام وست تگزاس افزایش یافت و به بالاترین سطح ثبت‌شده از فوریه ۲۰۲۴ رسید. این افزایش در سراسر سبد فرآورده‌ها، به غیر از نفت کوره با گوگرد بالا، مشاهده شد. گازوئیل بهترین عملکرد را داشت و افزایش قابل توجهی در حاشیه سود ماهانه را ثبت کرد، در حالی که رشد مناسب در سوخت جت، بنزین و نفتا نیز به تقویت اقتصاد پالایش در ماه نوامبر کمک کرد. نگرانی‌های ژئوپلیتیکی مربوط به عرضه فرآورده‌ها، به‌ویژه در بخش میان‌تقطیرها، و پایین بودن سطح موجودی فرآورده‌ها نسبت به میانگین‌های تاریخی، همچنان از فضای صعودی بازارهای فرآورده‌ای حمایت کرد. افزایش جابه‌جایی و سفرها در ایالات متحده در تعطیلات شکرگزاری نیز احتمالاً از این بازار حمایت کرد. در ادامه، انتظار می‌رود با بالا ماندن نرخ بهره برداری پالایشگاه‌ها، توازن عرضه فرآورده‌ها بیشتر گردد.

عرضه احتمالاً فشارهای سمت تقاضا ناشی از تعمیرات دوره‌ای در منطقه را خنثی کرده است. کاهش قیمت LPG می‌تواند واحدهای انعطاف‌پذیر منطقه را ترغیب کند که به جای نفتا، LPG را به‌عنوان خوراک ترجیح دهند. انتظار می‌رود حاشیه سود کراکینگ در آسیا در راستای روندهای فصلی، با توجه به افزایش نیاز صنایع شیمیایی و پلاستیک پیش از فصل تعطیلات پایان سال، همچنان قوی باقی بماند. کرک اسپرد نفتای سنگاپور در برابر نفت خام دبی منفی ۲.۳۵ دلار در هر بشکه بود که نسبت به ماه قبل ۴۶ سنت و نسبت به سال قبل ۳۹ سنت بهبود داشت.

«نرخ بهره برداری پالایشگاه‌ها»

نرخ بهره‌برداری پالایشگاه‌های آمریکا در ماه نوامبر با افزایش ۱.۶ واحد درصدی به‌طور متوسط به ۸۹.۰۱٪ رسید. این میزان معادل پالایش ۱۶.۶۱ میلیون بشکه در روز است که نسبت به سطح ماه اکتبر ۷۳۰ هزار بشکه در روز افزایش نشان می‌دهد. در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، نرخ بهره‌برداری پالایشگاه‌ها در ماه نوامبر ۲.۷ واحد درصد کمتر بود و حجم پالایش نیز ۲۲۳ هزار بشکه در روز کاهش داشت. میانگین نرخ بهره‌برداری پالایشگاه‌ها در اتحادیه اروپا (۱۴ کشور) به‌علاوه بریتانیا و نروژ در ماه نوامبر ۸۵.۷۷٪ بود که معادل پالایش ۹.۶۰

جدول ۴: نرخ بهره برداری و تولید فرآورده پالایشگاه‌ها در کشورهای منتخب عضو OECD

منطقه/کشور	تغییرات نوامبر/ اکتبر	نرخ بهره برداری %			تغییرات نوامبر/ اکتبر	تولید (میلیون بشکه در روز)		
		سپتامبر ۲۵	اکتبر ۲۵	نوامبر ۲۵		سپتامبر ۲۵	اکتبر ۲۵	نوامبر ۲۵
امریکا	۱٫۶	۹۳٫۲۰	۸۷٫۳۸	۸۹٫۰۱	۰٫۷۳	۱۶٫۹۲	۱۵٫۸۸	۱۶٫۶۱
EU+UK & Norway	۲٫۱	۸۵٫۰۷	۸۳٫۶۶	۸۵٫۷۷	۰٫۲۴	۹٫۶۰	۹٫۳۶	۹٫۵۲
فرانسه	۱٫۳	۸۸٫۵۴	۹۴٫۸۸	۹۶٫۱۸	۰٫۰۱	۱٫۱۱	۱٫۰۹	۱٫۰۲
آلمان	۲٫۱	۹۷٫۹۵	۹۸٫۷۱	۱۰۰٫۸۰	۰٫۰۴	۱٫۷۳	۱٫۶۹	۱٫۶۸
ایتالیا	-۰٫۸	۷۰٫۶	۶۷٫۵۱	۶۶٫۷۴	-۰٫۰۱	۱٫۲۱	۱٫۲۳	۱٫۲۸
انگلیس	-۴٫۴	۸۵٫۰۲	۱۸۷٫۱۶	۸۵٫۷۰	-۰٫۰۲	۰۰٫۸۸	۰٫۹۰	۰٫۸۷
آسیای منتخب	۰٫۶	۹۲٫۹۷	۹۲٫۲۲	۹۲٫۷۸	۰٫۱۶	۲۷٫۱۶	۲۷٫۰	۲۷٫۲۱

Source: OPEC Monthly Oil Market Report 11 December 2025

جدول ۵: خوراک نفت خام پالایشگاه‌ها/ میلیون بشکه در روز

۲۰۲۵ Q۴	۲۰۲۵ Q۳	۲۰۲۵ Q۲	۲۰۲۵ Q۱	۲۰۲۴ Q۴	۲۰۲۴	۲۰۲۳	۲۰۲۲	خوراک نفت خام پالایشگاه‌ها
۱۸,۳۴	۱۹,۸۶	۱۹,۲۷	۱۸,۲۴	۱۹,۰۴	۱۸,۹۶	۱۸,۷۱	۱۸,۶۸	OECD قاره امریکا
۱۶,۳۹	۱۷,۲۱	۱۶,۹۷	۱۵,۹۳	۱۶,۸۱	۱۶,۶۲	۱۶,۵۰	۱۶,۴۸	US
۱۱,۵۲	۱۱,۹۴	۱۱,۰۸	۱۱,۰۷	۱۱,۲۵	۱۱,۲۸	۱۱,۳۸	۱۱,۴۴	OECD قاره اروپا
۱,۰۵	۱,۰۴	۰,۸۳	۰,۹۳	۱,۰۰	۰,۹۲	۰,۹۳	۰,۸۴	فرانسه
۱,۷۱	۱,۷۴	۱,۶۵	۱,۶۴	۱,۷۳	۱,۷۶	۱,۶۲	۱,۸۳	آلمان
۱,۲۵	۱,۳۱	۱,۲۸	۱,۱۶	۱,۲۱	۱,۲۱	۱,۳۰	۱,۳۲	ایتالیا
۰,۸	۰,۸۹	۱,۰۰	۰,۹۲	۱,۰۲	۰,۹۸	۰,۹۷	۱,۰۴	انگلیس
۵,۸۱	۵,۷۲	۵,۶۸	۵,۶۳	۵,۷۶	۵,۷۱	۵,۸۶	۶,۰۸	OECD آسیا پاسفیک
۲,۴۵	۲,۳۱	۲,۲۷	۲,۴۳	۲,۴۷	۲,۳۷	۲,۵۶	۲,۷۱	ژاپن
۳۵,۶۸	۳۷,۵۱	۳۶,۰۳	۳۴,۹۳	۳۶,۰۵	۳۵,۹۶	۳۵,۹۵	۳۶,۲۱	کل OECD
۳,۴۵	۳,۷۰	۳,۵۷	۳,۶۱	۳,۷۰	۳,۶۹	۳,۵۴	۳,۴۴	امریکای لاتین
۸,۳۰	۸,۳۶	۸,۰۵	۸,۰۵	۷,۹۰	۷,۹۶	۷,۵۳	۷,۲۴	خاورمیانه
۲,۰۳	۲,۳۱	۱,۹۶	۲,۰۶	۲,۱۲	۱,۹۴	۱,۷۶	۱,۷۷	افریقا
۵,۴۵	۵,۲۹	۵,۴۱	۵,۶۲	۵,۳۰	۵,۳۰	۵,۱۸	۵,۰	هند
۱۴,۹۰	۱۵,۰۸	۱۴,۴۶	۱۴,۰۸	۱۴,۰۸	۱۴,۲۵	۱۴,۷۸	۱۳,۴۹	چین
۵,۲۹	۵,۱۵	۵,۱۳	۵,۲۴	۵,۱۵	۵,۰۵	۵,۰۰	۴,۹۷	سایر آسیا
۵,۰۸	۵,۰۷	۵,۰۸	۵,۳۱	۵,۲۸	۵,۳۵	۵,۵۰	۵,۴۶	روسیه
۰,۸۶	۰,۹۳	۱,۰۰	۱,۰۴	۱,۰۳	۱,۰۲	۱,۰۳	۱,۰۲	سایر اوراسیا
۰,۴۹	۰,۴۶	۰,۴۶	۰,۴۸	۰,۵۶	۰,۵۱	۰,۴۸	۰,۵۲	سایر اروپا
۴۵,۵۸	۴۶,۰۱	۴۵,۴۴	۴۶,۲۳	۴۴,۱۶	۴۵,۰۸	۴۴,۷۸	۴۲,۹۱	کل Non-OECD
۸۱,۵۲	۸۳,۵۲	۸۱,۴۸	۸۱,۱۶	۸۱,۲۱	۸۱,۰۴	۸۰,۷۳	۷۹,۱۲	کل جهان

Source: OPEC Monthly Oil Market Report 11 December 2025

|| منابع و مأخذ:

1- OPEC Monthly Oil Market Report 11 December 2025

2- IEA 2025

بررسی تحولات تجارت نفت خام و فرآورده

فصلنامه علمی

ماند، در حالی که صادرات فرآورده‌های آن حدود ۲۰ درصد نسبت به ماه قبل کاهش یافت که عمدتاً به دلیل افت صادرات دیزل بود.

« ایالات متحده

واردات نفت خام ایالات متحده در ماه نوامبر اندکی بهبود یافت و به میانگین ۵.۹ میلیون بشکه در روز رسید. نسبت به ماه قبل، واردات ۲۱۵ هزار بشکه در روز یا ۴ درصد افزایش یافت. داده‌های هفتگی اولیه اداره اطلاعات انرژی آمریکا (EIA) نشان می‌دهد که این افزایش ماهانه ناشی از جریان ورودی بیشتر از عراق و کانادا بوده است. نسبت به سال گذشته (y-o-y)، واردات نفت خام ۶۸۱ هزار بشکه در روز یا حدود ۱۰ درصد کمتر از ماه مشابه در سال گذشته بود.

صادرات فرآورده‌های نفتی در نوامبر به رکورد جدیدی رسید و با افزایش ۳۶۷ هزار بشکه در روز یا بیش از ۵ درصد نسبت به ماه قبل، به میانگین ۷.۴ میلیون بشکه در روز بالغ شد. افزایش خروجی نفت کوره تقطیری (distillate fuel oil) عامل اصلی این رشد بود و افزایش صادرات سوخت جت/نفت سفید و بنزین نیز از آن حمایت کرد. در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته، صادرات فرآورده‌های نفتی ۱۷۳ هزار بشکه در روز یا بیش از ۳ درصد افزایش داشت.

در نتیجه، خالص صادرات فرآورده‌ها در نوامبر به میانگین ۵.۷ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به حدود ۵.۴ میلیون بشکه در روز در ماه قبل افزایش داشت. یک سال قبل، خالص صادرات فرآورده‌ها حدود ۵.۶ میلیون بشکه در روز بود. مجموع خالص صادرات نفت خام و فرآورده‌ها در نوامبر به میانگین ۳.۴ میلیون بشکه در روز رسید، در مقایسه با تقریباً ۴.۱ میلیون بشکه در روز در ماه قبل و ۳.۳ میلیون بشکه در روز در ماه مشابه سال گذشته بود.

مقدمه

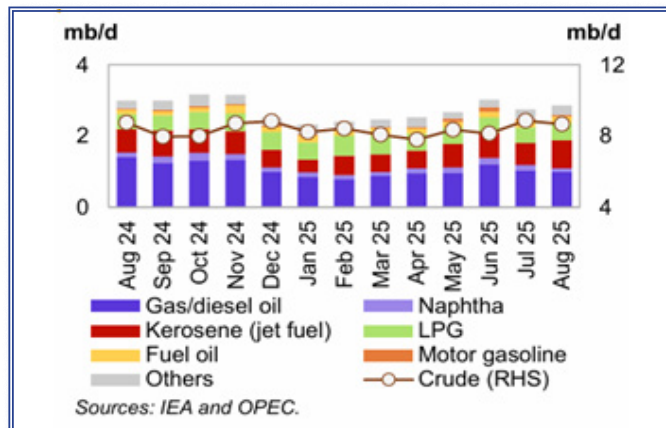
در این گزارش تجارت نفت خام و فرآورده‌های نفتی در ایالات متحده، OECD اروپا، ژاپن، چین، هند و اوراسیا با استفاده از ماهنامه بازار نفت سازمان اوپک (منتشر شده در دسامبر ۲۰۲۵) بررسی شده است.

تجارت نفت خام و فرآورده‌های پالایشی

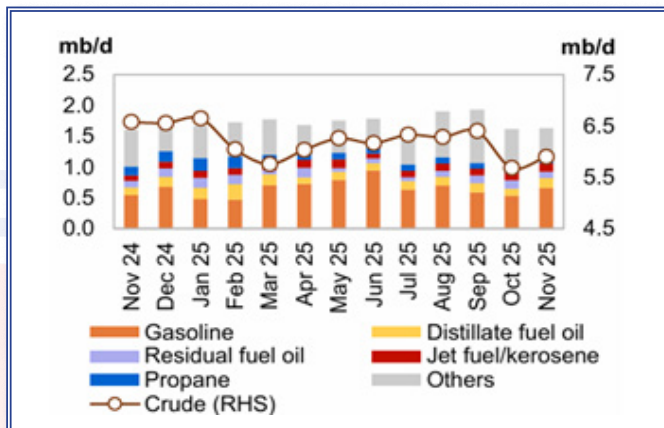
خلاصه وضعیت بازار در ماه نوامبر، واردات نفت خام ایالات متحده پس از کاهش شدید ماه قبل بهبود یافت و به میانگین ۵.۹ میلیون بشکه در روز رسید، در حالی که صادرات نفت خام این کشور از بالاترین سطح هشت ماهه خود کاهش یافت و به میانگین ۳.۵ میلیون بشکه در روز رسید. واردات فرآورده‌های نفتی ایالات متحده نزدیک به سطوح سال گذشته باقی ماند و میانگین ۱.۶ میلیون بشکه در روز را ثبت کرد، در حالی که برآورد اولیه صادرات فرآورده‌های نفتی حدود ۷.۴ میلیون بشکه در روز است. در منطقه اروپای OECD، واردات نفت خام در ماه اکتبر به دلیل کاهش شدید محموله‌های ورودی از ایالات متحده، به صورت ماهانه کاهش یافت. واردات فرآورده‌ها در اروپای OECD به دلیل کاهش واردات نفت کوره به زیر میانگین پنج‌ساله رسید. واردات نفت خام ژاپن در اکتبر افزایش بیشتری یافت و به میانگین ۲.۴ میلیون بشکه در روز رسید. صادرات فرآورده‌های نفتی از ژاپن به دلیل تقاضای منطقه‌ای قوی، بالاتر از محدوده پنج‌ساله قرار گرفت. واردات نفت خام چین در اکتبر همچنان قوی بود و با میانگین ۱۱.۴ میلیون بشکه در روز، حدود ۸ درصد نسبت به سال قبل افزایش داشت. واردات فرآورده‌های نفتی چین به دلیل کاهش جریان ورودی LPG، نفتا و نفت کوره کاهش یافت، در حالی که صادرات فرآورده‌ها دقیقاً زیر میانگین پنج‌ساله محدود شد. واردات نفت خام هند در ماه اکتبر در سطح ۵.۰ میلیون بشکه در روز و بالاتر از محدوده پنج‌ساله باقی

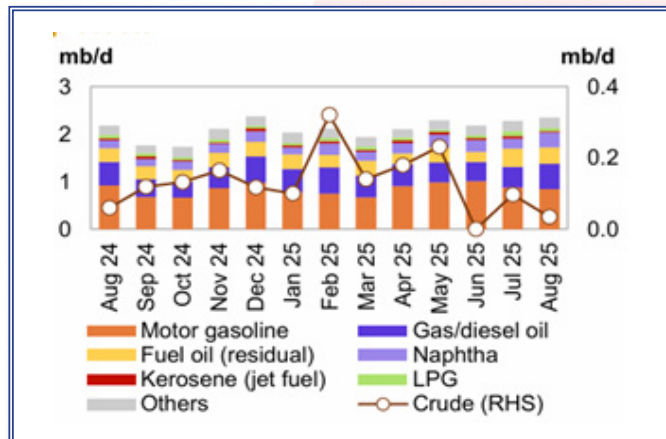
نمودار ۳: واردات نفت خام و فرآورده های نفتی OECD اروپا

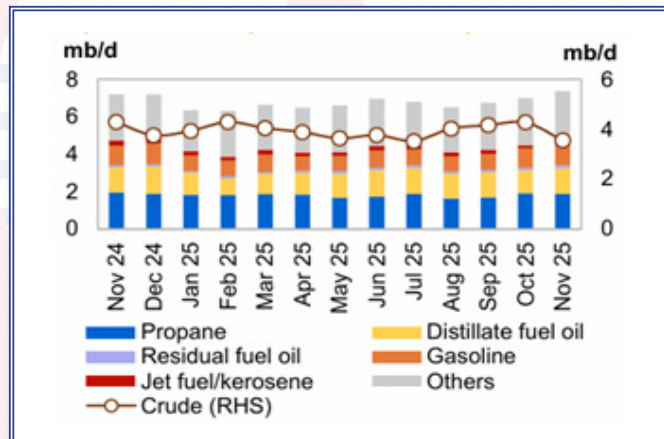
نمودار ۱: واردات نفت خام و فرآورده های نفتی ایالات متحده

نمودار ۴: صادرات نفت خام و فرآورده های نفتی OECD اروپا

نمودار ۲: صادرات نفت خام و فرآورده های نفتی ایالات متحده

۹۷ هزار بشکه در روز در ماه قبل کاهش داشت. چین مقصد اصلی خارج از منطقه در طول ماه بود. خالص واردات فرآورده ها در ماه اوت به میانگین ۵۱۴ هزار بشکه در روز رسید، در مقایسه با ۴۶۳ هزار بشکه در روز در ماه قبل و ۸۱۷ هزار بشکه در روز در اوت ۲۰۲۴. مجموع خالص واردات نفت خام و فرآورده ها در ماه اوت به میانگین ۹.۱ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به ۹.۲ میلیون بشکه در روز در ماه قبل و ۹.۵ میلیون بشکه در روز در ماه مشابه سال گذشته افزایش داشت.

« اروپای OECD

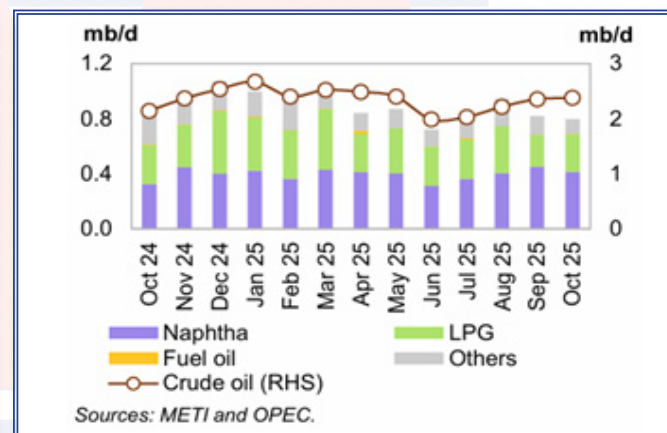
جدیدترین داده های رسمی منطقه ای برای اروپای OECD نشان می دهد که واردات نفت خام در ماه اوت به میانگین ۸.۷ میلیون بشکه در روز کاهش یافته است. این رقم نشان دهنده افت ۱۹۷ هزار بشکه در روز یا حدود ۲ درصد نسبت به ماه قبل است، اما نسبت به سال گذشته کاهش جزئی ۷۱ هزار بشکه در روز یا کمتر از ۱ درصد را نشان می دهد. از نظر منابع وارداتی خارج از منطقه، ایالات متحده در ماه اوت با ۱.۴ میلیون بشکه در روز بیشترین سهم را داشت که تقریباً بدون تغییر نسبت به ماه قبل بود. قزاقستان و لیبی به ترتیب ۱.۲ میلیون بشکه در روز و حدود ۱ میلیون بشکه در روز سهم داشتند. صادرات نفت خام از اروپای OECD در ماه اوت به میانگین ۳۵ هزار بشکه در روز رسید که نسبت به

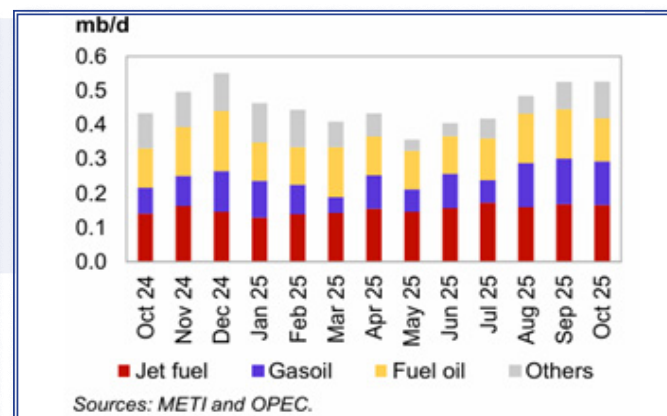
« ژاپن »

واردات نفت خام ژاپن در ماه اکتبر اندکی افزایش یافت و به نزدیک ۲.۴ میلیون بشکه در روز رسید که نشان‌دهنده بالاترین سطح در پنج ماه گذشته است. نسبت به ماه قبل، واردات نفت خام ۲۳ هزار بشکه در روز یا حدود ۱ درصد افزایش یافت. در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته، واردات نفت خام ۲۳۶ هزار بشکه در روز یا ۱۱ درصد افزایش داشت. امارات متحده عربی همچنان بزرگترین تأمین‌کننده بود.

نمودار ۵: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی ژاپن

نمودار ۶: صادرات فرآورده‌های پالایش شده ژاپن

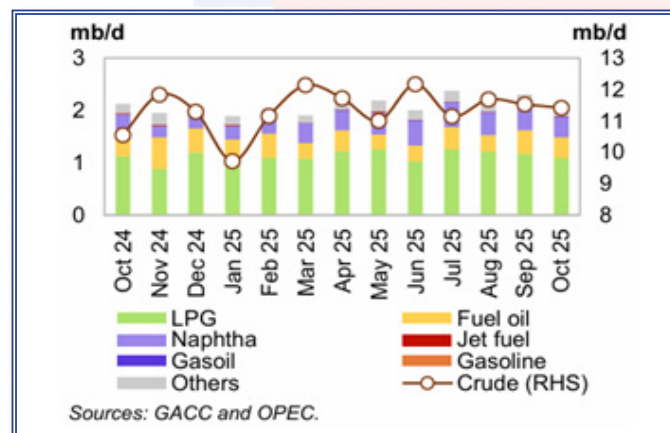

« چین »

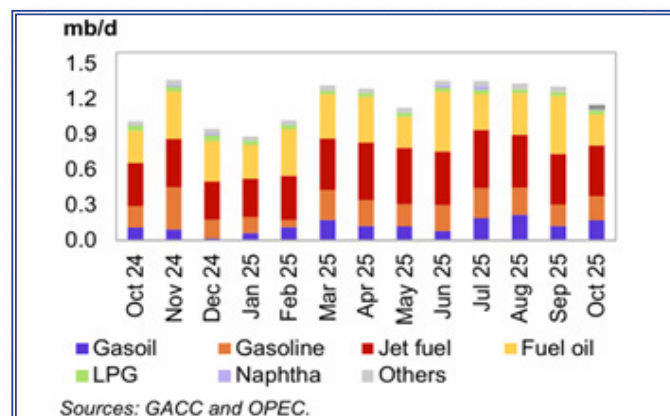
واردات نفت خام چین در ماه اکتبر کاهش یافت. نسبت به ماه قبل، واردات ۱۱۱ هزار بشکه در روز یا حدود ۱ درصد کاهش یافت و به میانگین ۱۱.۴ میلیون بشکه در روز رسید. نسبت به سال گذشته، جریان ورودی ۸۶۷ هزار بشکه در روز یا حدود ۸ درصد بیشتر بود. روسیه با تقریباً ۱۹ درصد، بیشترین سهم از واردات نفت خام چین را در ماه اکتبر در اختیار داشت که نسبت به حدود ۱۸ درصد در سپتامبر افزایش داشت. عربستان سعودی با حدود ۱۵ درصد در رتبه دوم قرار گرفت که اندکی کمتر از ماه قبل بود و پس از آن عراق با بیش از ۱۰ درصد قرار داشت.

واردات فرآورده‌های نفتی، شامل LPG، در ماه اکتبر به میانگین ۲.۱ میلیون بشکه در روز رسید که کاهش ۲۲۷ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۱۰ درصد نسبت به ماه قبل

نمودار ۷: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی چین

نمودار ۸: صادرات فرآورده‌های نفتی چین

را در ماه اکتبر به خود اختصاص داد که نسبت به ماه قبل تغییری نداشت. عراق با ۱۷ درصد در رتبه دوم بود و پس از آن عربستان سعودی با ۱۴ درصد و امارات متحده عربی با ۸ درصد قرار داشتند.

واردات فرآورده‌ها از بالاترین سطح ۱۰ ماهه در ماه قبل کاهش یافت و به میانگین کمتر از ۱.۳ میلیون بشکه در روز در اکتبر رسید. نسبت به ماه قبل، این رقم نشان‌دهنده افت ۵۲ هزار بشکه در روز یا حدود ۴ درصد بود.

«اوراسیا (Eurasia)»

مجموع صادرات نفت خام روسیه و آسیای مرکزی در ماه اکتبر از سطوح قوی ماه قبل عقب‌نشینی کرد و به میانگین ۶.۶ میلیون بشکه در روز رسید که کاهشی معادل ۵۱۴ هزار بشکه در روز یا حدود ۷ درصد داشت. نسبت به سال گذشته، صادرات ۱۸۱ هزار بشکه در روز یا حدود ۳ درصد افزایش داشت. در سیستم ترانس‌نفت (Transneft)، صادرات نفت خام ۱۲۱ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۳ درصد نسبت به ماه قبل کاهش یافت و در اکتبر به میانگین ۱.۱ میلیون بشکه در روز رسید. این میزان تقریباً با سطوح سال گذشته برابر بود.

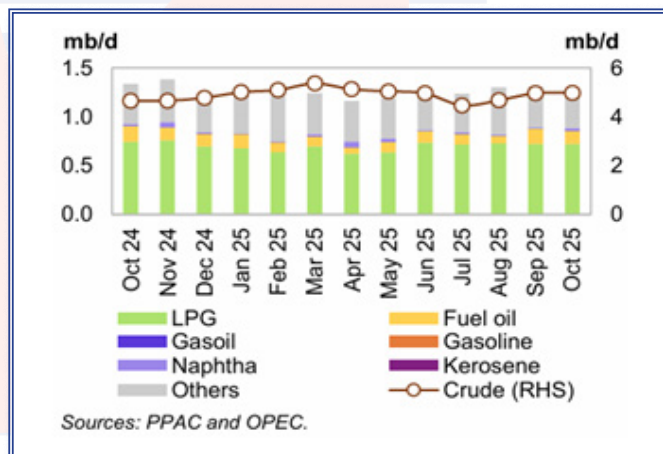
صادرات از طریق بندر نووروسیپسک (Novorossiysk) در دریای سیاه ۵۸ هزار بشکه در روز یا حدود ۷ درصد نسبت به ماه قبل کاهش یافت و به میانگین ۷۵۲ هزار بشکه در روز رسید و محموله‌های دریای بالتیک ۷۱ هزار بشکه در روز یا ۴ درصد کاهش یافت و به ۱.۶ میلیون بشکه در روز رسید. صادرات از طریق پرمورسک (Primorsk) ۷۴ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۷ درصد کاهش یافت و صادرات از طریق اوست-لوگا (Ust-Luga) ۳ هزار بشکه در روز یا کمتر از ۱ درصد افزایش یافت و به میانگین ۵۵۸ هزار بشکه در روز رسید. مجموع جریان‌های دریای بالتیک ۲۲۲ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۴۲ درصد نسبت به سال گذشته بیشتر بود. محموله‌ها از طریق خط لوله دروژبا نسبت به سطوح قوی ماه قبل کاهش نشان می‌دهد و در اکتبر به میانگین ۱۸۶ هزار بشکه در روز رسید که کاهشی معادل ۸۲ هزار بشکه در روز نسبت به ماه قبل داشت.

را نشان می‌دهد. کاهش در تمام فرآورده‌های اصلی، به ویژه LPG و نفتا مشاهده شد. نسبت به سال گذشته، واردات فرآورده‌ها ۳۸ هزار بشکه در روز یا کمتر از ۲ درصد کمتر بود. صادرات فرآورده‌ها، شامل LPG، نیز ۱۵۵ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۱۲ درصد نسبت به ماه قبل کاهش یافت و به میانگین ۱.۲ میلیون بشکه در روز رسید.

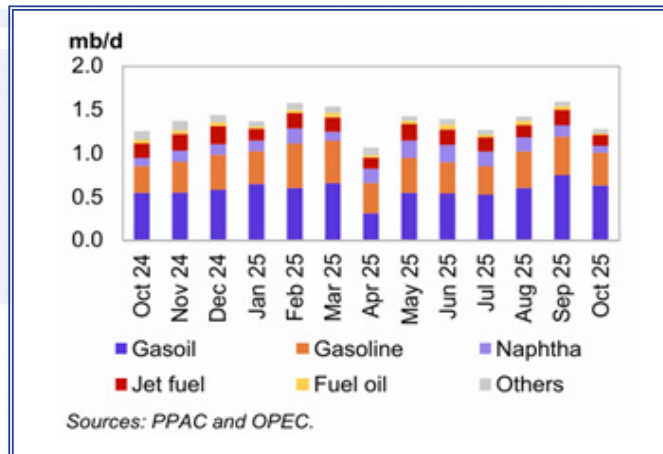
« هند »

واردات نفت خام هند در ماه اکتبر تقریباً بدون تغییر بود و به طور میانگین نزدیک به ۵ میلیون بشکه در روز باقی ماند. نسبت به سال گذشته، واردات ۳۱۷ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۷ درصد افزایش یافت. طبق داده‌های کپلر (Kpler)، روسیه ۳۵ درصد از کل واردات نفت خام هند

نمودار ۹: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی هند

نمودار ۱۰: صادرات فرآورده‌های نفتی هند

« نتیجه گیری و جمع بندی:

۱. پویایی در بازار ایالات متحده:

تجارت نفت در آمریکا شاهد یک بازگشت نسبی بود. پس از دوره‌ای کاهش، واردات نفت خام بهبود یافت، اما همچنان نسبت به سال گذشته در سطح پایین‌تری قرار دارد. نکته قابل توجه، رکوردشکنی صادرات فرآورده‌های نفتی آمریکا (به ویژه گازوئیل و سوخت جت) است که نشان‌دهنده توان بالای پالایشی و نقش پررنگ این کشور در تأمین نیازهای فرامرزی است.

۲. ثبات تقاضا در بازارهای نوظهور (چین و هند):

چین و هند همچنان موتورهای محرک تقاضای جهانی هستند. با وجود نوسانات جزئی ماهانه، واردات نفت خام چین نسبت به سال قبل ۸ درصد رشد داشته است. روسیه نیز جایگاه خود را به عنوان تأمین‌کننده اول چین (با سهم ۱۹٪) و تأمین‌کننده اول هند (با سهم ۳۵٪) تثبیت کرده است که نشان‌دهنده تداوم تغییر مسیر جریان انرژی به سمت آسیاست.

۳. وضعیت تأمین در اوراسیا و روسیه:

صادرات روسیه و آسیای مرکزی در ماه اکتبر با کاهش مواجه شد (حدود ۷ درصد افت ماهانه). این کاهش

عمدتاً ناشی از افت بارگیری در بنادر کلیدی مانند نوروسیسک و کاهش انتقال از طریق خط لوله دروژبا بوده است؛ هرچند حجم صادرات از طریق بنادر دریای بالتیک نسبت به سال گذشته رشد چشمگیری را نشان می‌دهد.

۴. نوسان در اروپا و ژاپن:

اروپای OECD با کاهش واردات نفت خام (به ویژه از مبدأ آمریکا) مواجه شده و سطح ذخایر فرآورده‌های آن نیز پایین‌تر از میانگین ۵ ساله است. در مقابل، ژاپن شاهد افزایش واردات برای رسیدن به بالاترین سطح ۵ ماهه بوده که نشان‌دهنده تلاش برای تقویت ذخایر سوخت است.

« جمع‌بندی نهایی:

بازار در اواخر سال ۲۰۲۵ با نوعی تغییر ساختاری مواجه است؛ از یک سو ایالات متحده به یک صادرکننده عظیم فرآورده تبدیل شده و از سوی دیگر، جریان نفت خام به طور فزاینده‌ای از سمت روسیه به سمت خریداران آسیایی (چین و هند) هدایت می‌شود. همچنین، نوسانات ماهانه نشان‌دهنده حساسیت بازار به تغییرات لجستیکی و تقاضای فصلی در مناطق مختلف جهان است.

بررسی و تحلیل ماهانه بازار جهانی گاز طبیعی

(در دوره ۱ نوامبر تا ۳۰ نوامبر ۲۰۲۵)

ژانمایی و جینی
مهدیه ایزدکنی چینه
حمیدرضا مصطفایی

در طی دوره منتهی به ۲۸ نوامبر ۲۰۲۵ قیمت های تک محموله گاز طبیعی در بازار آمریکا (هنری هاب) از یک روند نزولی همراه با نوسان برخوردار بود و از حدود ۳/۵۸ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵، به ۳/۳۵ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۲۶ نوامبر ۲۰۲۵ کاهش یافت، کمترین و بیشترین مقدار آن به ترتیب در ۲۱ نوامبر (۲/۴۴ دلار در هر میلیون بی تی یو) و ۲۸ نوامبر (۳/۹۳ دلار در هر میلیون بی تی یو) رقم خورده است. قیمت تک محموله گاز طبیعی در بازار بورس نیویورک طی دوره مذکور از یک روند صعودی همراه با نوسان برخوردار بوده و از حدود ۳/۰۳ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ به ۳/۶۸ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۲۶ نوامبر افزایش یافت، کمترین و بیشترین مقدار آن به ترتیب در ۲۱ نوامبر (۲/۴۴ دلار در هر میلیون بی تی یو) و ۲۸ نوامبر (۳/۹۳ دلار در هر میلیون بی تی یو) رقم خورده است.

۱۴ نوامبر	۱۳ نوامبر	۱۲ نوامبر	۱۰ نوامبر	۰۷ نوامبر	۰۶ نوامبر	۰۵ نوامبر	۰۴ نوامبر	۰۳ نوامبر	۳۱ اکتبر	
۳.۴۹	۳.۵۸	۳.۶۰	۳.۷۹	۳.۷۶	۳.۶۳	۳.۵۱	۳.۳۴	۳.۳۷	۳.۵۸	هنری هاب
۳.۱۸	۳.۲۵	۳.۲۵	۳.۳۱	۲.۹۹	۲.۹۳	۳.۲۶	۲.۹۵	۲.۹۵	۳.۰۳	نیویورک
۳.۱۴	۳.۱۸	۳.۳۵	۳.۳۳	۳.۳۶	۳.۱۸	۳.۲۳	۲.۹۹	۲.۹۹	۳.۰۴	شیکاگو
۲۸ نوامبر	۲۷ نوامبر	۲۶ نوامبر	۲۵ نوامبر	۲۴ نوامبر	۲۱ نوامبر	۲۰ نوامبر	۱۹ نوامبر	۱۸ نوامبر	۱۷ نوامبر	
تعطیل	تعطیل	۳.۳۵	۳.۱۶	۲.۷۷	۲.۴۲	۲.۸۳	۳.۹۳	۳.۷۲	۳.۷۰	هنری هاب
تعطیل	تعطیل	۳.۶۸	۳.۲۱	۲.۸۶	۲.۵۲	۲.۶۹	۳.۷۵	۳.۵۵	۳.۶۰	نیویورک
تعطیل	تعطیل	۲.۹۲	۳.۱۱	۲.۷۶	۲.۳۸	۲.۷۱	۳.۶۸	۳.۴۶	۳.۵۰	شیکاگو

جدول ۲: روند تغییرات سطح ذخایر زیر زمینی عملیاتی گاز طبیعی آمریکا طی دوره منتهی به ۲۸ نوامبر ۲۰۲۵

مقایسه روند تاریخی				میزان ذخایر بر حسب میلیارد فوت مکعب						منطقه
متوسط ۵ سال گذشته (۲۰۲۰-۲۰۲۴)		۲۸ نوامبر ۲۰۲۴								
تغییر (درصد)	ذخایر (میلیارد فوت مکعب)	تغییر (درصد)	ذخایر (میلیارد فوت مکعب)	میزان تغییر ذخایر ۲۸ نوامبر نسبت به ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵	۲۸ نوامبر	۲۱ نوامبر	۱۴ نوامبر	۷ نوامبر	۳۱ اکتبر	
۰٫۰	۲۵٫۲	-۳٫۱	۲۵٫۹	-۰٫۶	۲۵٫۲	۲۵٫۳	۲۵٫۶	۲۵٫۹	۲۵٫۸	شرق
۰٫۷	۳۰٫۶	-۲٫۷	۳۱٫۷	-۰٫۵	۳۰٫۸	۳۱٫۲	۳۱٫۵	۳۱٫۶	۳۱٫۳	غرب
۱۰٫۴	۵۰٫۰	۲٫۱	۵۴٫۱	۱٫۳	۵۵٫۲	۵۵٫۰	۵۴٫۷	۵۴٫۶	۵۳٫۹	مناطق تولید
۵٫۱	۱۰۵٫۷	-۰٫۵	۱۱۱٫۶	۰٫۲	۱۱۱٫۱	۱۱۱٫۵	۱۱۱٫۸	۱۱۲٫۲	۱۱۰٫۹	مجموع

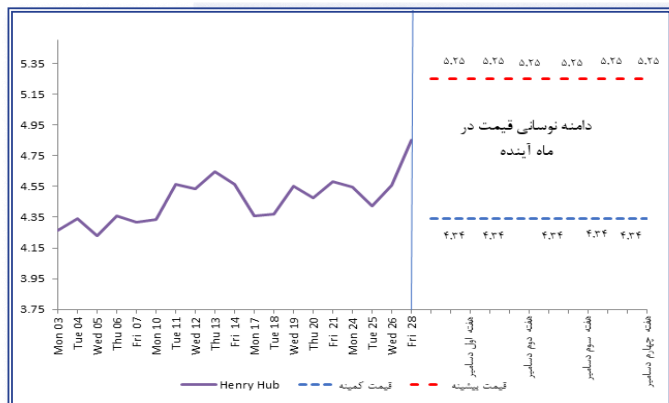
سال گذشته است.

ذخایر در مناطق تولیدی (آلاباما، آرکانزاس، کانزاس، لوئیزیانا و....) به میزان ۵/۲ میلیارد متر مکعب (۱۰/۴ درصد) بیشتر از متوسط ۵ سال گذشته بوده و نسبت به هفته پایانی ماه اکتبر ۲۰۲۵ معادل ۱/۳ میلیارد متر مکعب افزایش یافته و در سطح ۵۵/۲ میلیارد متر مکعب قرار گرفته است.

سطح ذخایر زیر زمینی گاز طبیعی منطقه غرب آمریکا طی دوره منتهی به ۲۸ نوامبر ۲۰۲۵ نسبت به هفته پایانی ماه اکتبر ۲۰۲۵ به میزان ۰/۵ میلیارد متر مکعب کاهش یافته و در سطح ۳۰/۸ میلیارد متر مکعب قرار گرفته است که ۰/۷ درصد بیشتر از متوسط ۵ سال گذشته این منطقه می‌باشد. میزان متوسط ذخایر زیر زمینی گاز طبیعی غرب آمریکا در زمان مشابه طی ۵ سال گذشته در حدود ۳۰/۶ میلیارد مترمکعب بوده است.

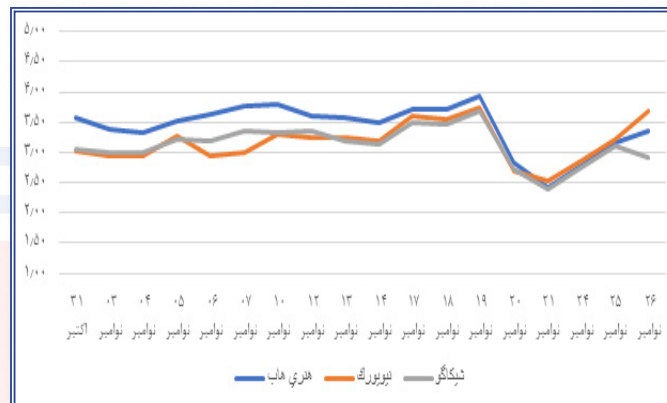
قیمت آتی های گاز طبیعی در بازار بورس آمریکا (آتی های ماه اول) طی دوره ۱ نوامبر الی ۲۸ نوامبر ۲۰۲۵ از یک روند صعودی همراه با نوسان برخوردار بود و از حدود ۴/۲۷ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۳ نوامبر ۲۰۲۵ به حدود ۴/۸۵ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۲۸ نوامبر افزایش یافت. کمترین مقدار آن در ۵ نوامبر (۴/۲۳ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) و بیشترین مقدار آن در ۲۸ نوامبر بود.

نمودار ۲: روند تغییرات قیمت آتی های گاز طبیعی (تحويل ماه اول) در بازار آمریکا

Source: <https://www.cmegroup.com/>

نمودار ۱: روند تغییرات قیمت های تگ محموله گاز طبیعی بازار آمریکا طی دوره ۳۱ اکتبر الی ۲۶ نوامبر ۲۰۲۵ (دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو)

آن به ترتیب در ۲۱ نوامبر (۲/۵۲ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) و ۱۹ نوامبر (۳/۷۵ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) رقم خورده است. قیمت تگ محموله گاز طبیعی در بازار شیکاگو از یک روند نزولی همراه با نوسان برخوردار بوده و از حدود ۳/۰۴ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵، به ۲/۹۲ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۲۶ نوامبر ۲۰۲۵ کاهش یافت، کمترین و بیشترین مقدار آن به ترتیب در ۲۱ نوامبر (۲/۳۸ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) و ۱۹ نوامبر (۳/۶۸ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) رقم خورده است.

بر اساس برآوردهای اداره اطلاعات انرژی آمریکا میزان ذخایر زیر زمینی عملیاتی گاز طبیعی آمریکا طی دوره منتهی به ۲۸ نوامبر ۲۰۲۵ در حدود ۱۱۱/۱ میلیارد متر مکعب بود که نسبت به ۳۱ اکتبر ۰/۲ میلیارد متر مکعب افزایش یافته است. این ذخایر به میزان ۰/۵ میلیارد متر مکعب (۰/۵ درصد) کمتر از زمان مشابه سال قبل در تاریخ ۲۸ نوامبر ۲۰۲۴ بوده و به میزان ۵/۴ میلیارد متر مکعب (۵/۱ درصد) بیشتر از متوسط ۵ سال گذشته (۲۰۲۰-۲۰۲۴) می‌باشد، میزان متوسط ذخایر زیر زمینی گاز طبیعی آمریکا در زمان مشابه طی ۵ سال گذشته حدود ۱۰۵/۷ میلیارد متر مکعب بوده است.

در منطقه شرق، میزان ذخایر طی هفته منتهی به ۲۸ نوامبر ۲۰۲۵ نسبت به هفته منتهی به ۳۱ اکتبر ۲۰۲۴ به میزان ۰/۶ میلیارد متر مکعب کاهش یافته و در سطح ۲۵/۲ میلیارد متر مکعب قرار گرفته است و به میزان ۰/۸ میلیارد متر مکعب (۳/۱ درصد) کمتر از زمان مشابه در

فصل پشت‌سرهم دوره صعودی قیمت شکل گرفته است؛ چون تولیدکنندگان نمی‌توانند به‌موقع تولید را بالا ببرند و بازار با کمبود نسبی روبه‌رو می‌شود.

۵. انفجار خط لوله در منطقه اومسک روسیه باعث افزودن یک ریسک پرمیوم شدید به قیمت‌های جهانی گاز شده است. این حادثه همچنین احساسات صعودی را در شاخص گاز طبیعی ایالات متحده، هنری هاب تقویت کرده و شاهد افزایش ۱/۳۷ درصدی در قیمت‌های آتی بود.

۶. طبق داده‌های LSEG، ایالات متحده، بزرگترین صادرکننده ال‌ان‌جی جهان، ماه نوامبر ۱۰.۹ میلیون تن LNG صادر کرد که نسبت به ۱۰.۱ میلیون تن در ماه اکتبر، با وجود یک روز کاهش در ماه، افزایش یافته است.

۷. توسعه خطوط لوله ایالات متحده مانند پروژه Eiger Express شرکت WhiteWater با ظرفیت ۰/۱ میلیارد متر مکعب در روز نشان‌دهنده ادامه سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها است که از پیش‌بینی تقاضای صعودی پشتیبانی می‌کند.

۸. با اتصال خطوط لوله صادراتی جدید مکزیک شروع به ارسال سال ۰/۰۲ میلیارد متر مکعب در روز به سمت جنوب کرده است که فشار بیشتری بر تعادل میادن عرضه و

در جدول زیر قیمت آتی‌های گاز طبیعی در بازار بورس آمریکا (هنری هاب)، برای تحویل در ماه دسامبر ۲۰۲۵ و ژانویه ۲۰۲۶ نشان داده شده است.

عمده عوامل تقویت کننده قیمت گاز طی یک ماه گذشته در بازار آمریکا عبارتند از:

۱. کاهش قابل توجه دمای هوا در سراسر غرب میانه و شمال شرقی ایالات متحده، در چنین شرایطی تقاضای گرمایش به حدود بیش از ۱/۱۳ میلیارد متر مکعب در روز رسید.

۲. مدل‌های پیش‌بینی نشان می‌دهند دمای کمتر از حد معمول تا اوایل دسامبر ادامه خواهد داشت.

۳. Gelber & Associates از فشردگی قابل توجه تراز عرضه و تقاضا خبر داد.

۴. اداره اطلاعات انرژی آمریکا (EIA) پیش‌بینی می‌کند قیمت گاز طبیعی در سال ۲۰۲۵ حدود ۵۸ درصد افزایش یابد؛ زیرا وقتی قیمت‌ها بالا می‌روند، شرکت‌ها زمان می‌برند تا حفاری‌های جدید را شروع کنند؛ بنابراین عرضه به سرعت افزایش پیدا نمی‌کند و این تأخیر باعث تداوم رشد قیمت‌ها می‌شود. در گذشته، وقتی چنین تأخیرهایی در افزایش تولید به‌وجود آمده، معمولاً چند

جدول ۳: قیمت آتی‌های گاز طبیعی در بورس نیویورک (هنری هاب) - قیمت بسته شده

هفته اول						هفته دوم					
۳ نوامبر	۴ نوامبر	۵ نوامبر	۶ نوامبر	۷ نوامبر		۱۰ نوامبر	۱۱ نوامبر	۱۲ نوامبر	۱۳ نوامبر	۱۴ نوامبر	
دسامبر	۴.۲۷	۴.۳۴	۴.۲۳	۴.۳۶	۴.۳۲	دسامبر	۴.۳۴	۴.۵۷	۴.۵۳	۴.۶۵	۴.۵۷
ژانویه	۴.۵۰	۴.۵۷	۴.۴۶	۴.۵۷	۴.۵۴	ژانویه	۴.۵۶	۴.۷۶	۴.۷۴	۴.۸۴	۴.۷۷
هفته سوم						هفته چهارم					
۱۷ نوامبر	۱۸ نوامبر	۱۹ نوامبر	۲۰ نوامبر	۲۱ نوامبر		۲۴ نوامبر	۲۵ نوامبر	۲۶ نوامبر	۲۷ نوامبر	۲۸ نوامبر	
دسامبر	۴.۳۶	۴.۳۷	۴.۵۵	۴.۴۷	۴.۵۸	دسامبر	۴.۵۵	۴.۴۲	-	تعطیل	-
ژانویه	۴.۵۹	۴.۵۹	۴.۷۵	۴.۶۷	۴.۷۴	ژانویه	۴.۶۷	۴.۴۸	۴.۵۶	تعطیل	۴.۸۵
هفته پنجم											
۲۹ نوامبر	۳۰ نوامبر	۳۱ نوامبر									
دسامبر	-	-	-								
ژانویه	-	-	-								

تقاضای گاز ایالات متحده وارد می‌کند.

۹. تا پایان سال ۲۰۲۶، تولید برق داخلی ایالات متحده به دلیل توقف تولید نیروگاه‌های هسته‌ای و توقف تولید انرژی از منابع تجدیدپذیر و به دلیل نوسانات آنها به سمت گاز متمایل می‌شود.

۱۰. معامله ۶ میلیارد دلاری TotalEnergies و سرمایه‌گذاری‌های مداوم BP و Shell در توربین‌های گازی انعطاف‌پذیر، تأکید بر این دارد که شرکت‌های بزرگ انرژی در حال تمرکز بر ظرفیت گاز به عنوان ستون فقرات شبکه‌های برق هستند. این اقدامات نشان‌دهنده این است که گاز به عنوان یک بخش کلیدی در پایداری انرژی و تأمین نیازهای بلندمدت برای تولید برق شناخته می‌شود.

۱۱. افزایش تقاضا برای ال‌ان‌جی در سطح جهانی از جمله در بازارهای بزرگ مانند اروپا، تقاضا برای گاز طبیعی ایالات متحده را افزایش داده است.

۱۲. معمولاً تقاضا برای گاز طبیعی در فصل زمستان، برای گرمایش خانه‌ها افزایش می‌یابد که باعث افزایش قیمت‌ها می‌شود و قرارداد دسامبر با توجه به این موضوع صعودی بوده است.

۱۳. تضعیف ارزش دلار،

۱۴. فدرال رزرو آتلانتا پیش‌بینی کرد که رشد تولید ناخالص داخلی آمریکا در فصل چهارم به ۴/۲ درصد برسد؛

۱۵. پایان تعطیلی دولت آمریکا بعد از تصویب بودجه موقت در کنگره.

از سوی دیگر، عوامل ذیل از افزایش بیشتر قیمت گاز طی یک ماه گذشته جلوگیری کرد:

۱. LSEG اعلام کرد میانگین تولید گاز ایالات متحده در ماه نوامبر به رکورد ۱۰۹.۶ میلیارد فوت مکعب در روز (bcfd) رسید که نسبت به ۱۰۷.۰ میلیارد فوت مکعب در روز در ماه اکتبر و رکورد ماهانه قبلی ۱۰۸.۰ میلیارد فوت مکعب در روز در ماه اوت، افزایش یافته است.

۲. طبق داده‌های بیکر هیوز، به طور متوسط تعداد

دکل‌های گاز طبیعی افزایش یافته است.

۳. فدرال رزرو آتلانتا پیش‌بینی کرد که رشد تولید ناخالص داخلی آمریکا در سه ماهه چهارم به ۳/۸ درصد برسد در حالیکه پیش‌بینی قبلی این نهاد ۴ درصد بود؛ ۴. در ماه نوامبر شاخص اطمینان مصرف‌کننده در آمریکا به ۸۸/۷ رسید در حالیکه در ماه قبل ۹۵/۵ بود؛

۵. کاهش شاخص اطمینان مصرف‌کننده در آمریکا

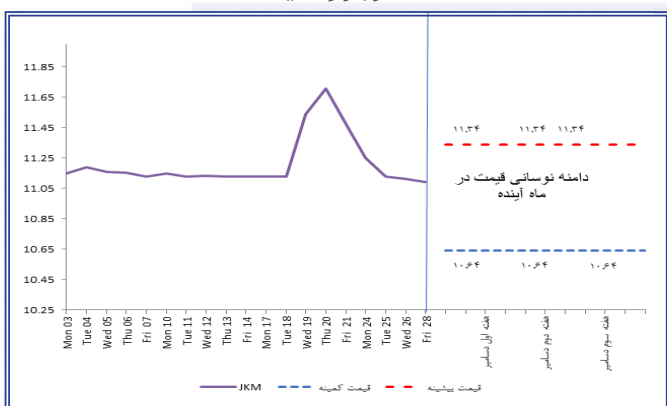
۶. در ماه نوامبر PMI بخش صنعت آمریکا به ۵۱/۹ رسید در حالیکه در ماه قبل ۵۲/۵ بود؛

۷. قیمت‌ها به اندازه‌ای افزایش یافته که ممکن است دیگر مطابق با عوامل بنیادین واقعی بازار نباشند، به این معنا که قیمت‌ها بالاتر از حد واقعی خود قرار گرفته‌اند.

۸. پیش‌بینی‌ها در مورد وضعیت آب و هوایی متناقض است-گرما در کوتاه‌مدت، سرما در میان‌مدت و عدم قطعیت در بلندمدت. این نوسانات باعث می‌شود که معامله‌گران از وارد شدن به موقعیت‌های پر ریسک خودداری کنند. طبق Atmospheric G2، انتظار می‌رود ایالات متحده از ۱۹ تا ۲۸ نوامبر، به‌ویژه در مناطق مرکزی و غربی، دمای بالاتر از حد معمول را تجربه کند.

۹. معامله‌گران به دلیل احتمال افزایش ناگهانی تقاضا برای گرمایش در ماه‌های زمستان، تمایلی به فروش استقراری گاز ندارند، چرا که این می‌تواند به ضررشان تمام شود.

قیمت آتی‌های ال‌ان‌جی در بازار ژاپن/ کره طی ماه نمودار ۳: روند تغییرات قیمت آتی‌های گاز طبیعی (تحويل ماه اول) در بازار آسیا

Source: <https://www.cmegroup.com/>

است در ماه ژانویه و در صورت موافقت مقامات منطقه‌ای، دوباره راه‌اندازی شود،

۶. به دلیل تولید بالا و تداوم صادرات از ایالات متحده، قطر و استرالیا، بازار آسیا با مازاد عرضه روبه‌رو است. این وفور عرضه باعث شده که حتی با نزدیک شدن به فصل زمستان، قیمت‌ها رشد چندانی نداشته باشند.

۷. قیمت‌های فعلی برای بسیاری از خریداران حساس به قیمت هنوز بالاست، بنابراین تمایل به خرید زیاد نیست.

۸. عدم رفع نگرانی‌ها در خصوص تنش‌های تجاری کنونی و اثرگذاری بر اقتصاد جهانی

۹. خوش‌بینی نسبت به گفت‌وگوهای صلح روسیه-اوکراین

۱۰. به گزارش رویترز، نواتک تحت تحریم‌های آمریکا، ال ان جی را با ۳۰ تا ۴۰ درصد تخفیف به چین می‌فروشد. اولین محموله که در ۲۸ آگوست ارسال شد، با تخفیف ۳ تا ۴ دلار در مقایسه با قیمت پایه آسیایی حدود ۱۱ دلار در هر میلیون Btu فروخته شد. برای تحویل‌های بعدی - در مجموع ۱۴ محموله تا ماه آگوست - خریداران چینی همچنان تخفیف‌های قابل توجهی بین ۳۰ تا ۴۰ درصد دریافت کردند، که به معنای قیمت‌هایی از ۲۸ میلیون تا ۳۲ میلیون دلار برای هر محموله است، که

گذشته از یک روند نوسانی برخوردار بوده و از حدود ۱۱/۱۵ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۳ نوامبر ۲۰۲۵ به ۱۱/۰۹ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۲۸ نوامبر ۲۰۲۵ رسید. کمترین مقدار آن در ۲۸ نوامبر و بیشترین مقدار آن در ۲۰ نوامبر (۱۱/۷۱ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) بود.

در جدول زیر قیمت آتی‌های ال ان جی در ژاپن-کره، برای تحویل در ماه دسامبر ۲۰۲۵، ژانویه و فوریه ۲۰۲۶ نشان داده شده است.

عمده عوامل تضعیف کننده قیمت گاز طی یک ماه گذشته در بازار آسیا عبارتند از:

۱. کاهش تقاضا به دلیل ذخایر کافی مصرف کنندگان نهایی در آسیای شمالی،

۲. تقاضای صنعتی ضعیف و موجودی فراوان در ژاپن و کره جنوبی

۳. تقاضای ضعیف گاز برای تولید برق در کره

۴. فعالیت کم در بازارهای تک محموله جنوب و جنوب شرقی آسیا

۵. اخباری مبنی بر اینکه نیروگاه هسته‌ای کاشیوازاکی-کاریوا ژاپن، بزرگترین نیروگاه هسته‌ای جهان، ممکن

جدول ۴: قیمت آتی‌های ال ان جی در ژاپن/کره - قیمت بسته شده

هفته دوم						هفته اول					
۱۴ نوامبر	۱۳ نوامبر	۱۲ نوامبر	۱۱ نوامبر	۱۰ نوامبر		۷ نوامبر	۶ نوامبر	۵ نوامبر	۴ نوامبر	۳ نوامبر	
۱۱.۱۳	۱۱.۱۳	۱۱.۱۴	۱۱.۱۳	۱۱.۱۵	دسامبر	۱۱.۱۳	۱۱.۱۶	۱۱.۱۶	۱۱.۱۹	۱۱.۱۵	دسامبر
۱۱.۳۶	۱۱.۰۵	۱۱.۰۹	۱۱.۰۴	۱۰.۹۸	ژانویه	۱۱.۱۲	۱۱.۱۹	۱۱.۱۴	۱۱.۳۸	۱۱.۱۷	ژانویه
هفته چهارم						هفته سوم					
۲۸ نوامبر	۲۷ نوامبر	۲۶ نوامبر	۲۵ نوامبر	۲۴ نوامبر		۲۱ نوامبر	۲۰ نوامبر	۱۹ نوامبر	۱۸ نوامبر	۱۷ نوامبر	
۱۱.۰۹	تعطیل	۱۱.۱۲	۱۱.۱۳	۱۱.۲۵	ژانویه	-	-	-	۱۱.۱۳	۱۱.۱۳	دسامبر
۱۰.۵۰	تعطیل	۱۰.۶۳	۱۰.۶۰	۱۰.۷۴	فوریه	۱۱.۴۷	۱۱.۷۱	۱۱.۵۴	۱۱.۵۳	۱۱.۴۰	ژانویه
هفته پنجم						هفته پنجم					
								۳۱ نوامبر	۳۰ نوامبر	۲۹ نوامبر	
								-	-	-	ژانویه
								-	-	-	فوریه

بسیار پایین‌تر از ارزش بازاری آن است که بیش از ۴۴ میلیون دلار برآورد می‌شود.

۱۱. در فصل سوم ۲۰۲۵ رشد فصلی تولید ناخالص داخلی ژاپن به ۰/۴- درصد رسید در حالیکه رشد آن در فصل دوم ۰/۶ درصد بود؛

۱۲. بانک مرکزی چین نرخ بهره این کشور را بدون تغییر در سطح ۳ درصد حفظ کرد؛

۱۳. کاهش PMI بخش صنعت و خدمات چین

۱۴. کاهش رشد صادرات و واردات چین

از سوی دیگر، عوامل ذیل از کاهش بیشتر قیمت گاز طی یک ماه گذشته جلوگیری کرد:

۱. وزارت اقتصاد، تجارت و صنعت ژاپن (METI) در تاریخ ۲۶ نوامبر اعلام کرد که ذخایر LNG ژاپن برای تولید برق تا تاریخ ۲۳ نوامبر به ۲/۱۳ میلیون تن رسید که نسبت به هفته گذشته ۰/۱۱ میلیون تن کاهش داشته است.

۲. تداوم بحران اسرائیل و ایران و نگرانی نسبت به اختلال در عرضه و ترانزیت ال‌ان‌جی از منطقه خاورمیانه و تنگه هرمز؛

۳. انفجار خط لوله در منطقه اومسک روسیه باعث افزودن یک ریسک پرمیوم شدید به قیمت‌های جهانی گاز شده است و رقابت را در این بازار افزایش داده است.

۴. اجرایی شدن تحریم‌های آمریکا علیه روسیه از ۲۱ نوامبر؛

۵. وزارت خزانه داری آمریکا اعلام کرد که تحریم‌ها علیه روسیه درآمدهای روسیه تحت فشار قرار داده و انتظار می‌رود که حجم صادرات روسیه کاهش یابد؛

۶. ترامپ اعلام کرد که جمهوری خواهان در حال تهیه طرحی هستند که هر کشوری که با روسیه تجارت کند تحریم شود؛

۷. پیش‌بینی روزهای سردتر در اواسط و اواخر نوامبر در کشورهای واردکننده اصلی مانند چین و ژاپن،

۸. اگرچه تقاضا در مجموع ضعیف است، اما افزایش تقاضای داخلی در برخی کشورها مانند اندونزی و مصر، کمی فشردگی ایجاد کردند که به تقویت قیمت‌ها کمک کرد.

۹. افزایش تقاضا برای خرید تک محموله از سوی شرکت CPC تایوان و RPGCL بنگلادش،

۱۰. آژانس بین‌المللی انرژی (IEA) در جدیدترین چشم‌انداز خود اعلام کرد که تجارت جهانی ال‌ان‌جی در دهه آینده با رشد قابل توجهی روبرو خواهد شد که این امر به دلیل افزایش تقاضا در آسیا، صادرات انعطاف‌پذیر ایالات متحده و افزایش ظرفیت خاورمیانه است. بنگلادش تا سال ۲۰۳۵ به دومین واردکننده بزرگ ال‌ان‌جی در جنوب آسیا تبدیل می‌شود

۱۱. در ماه نوامبر شاخص انتظارات اقتصادی چین به ۲۵ رسید در حالیکه در ماه قبل ۲۲/۷ بود؛

میزان ذخایر گاز طبیعی اتحادیه اروپا طی دوره منتهی به ۳۰ نوامبر ۲۰۲۵ روند نزولی داشته و در حدود ۸۸/۲ میلیارد متر مکعب (۷۵/۴ درصد) بود که نسبت به ۲۶ اکتبر ۲۰۲۵ حدود ۸/۸ میلیارد متر مکعب کاهش یافته و میزان ذخایر گاز طبیعی اتحادیه اروپا در تاریخ ۲۶ اکتبر حدود ۹۷ میلیارد متر مکعب بود.

در آلمان، میزان ذخایر طی دوره منتهی به ۳۰ نوامبر ۲۰۲۵ نسبت به ۲۶ سپتامبر به میزان ۲/۱ میلیارد متر مکعب کاهش یافته و در سطح ۱۷/۳ میلیارد متر مکعب قرار گرفته است میزان ذخایر آلمان در ۲۶ اکتبر در حدود ۱۹/۴ میلیارد متر مکعب بوده است.

در ۲۶ اکتبر حجم ذخایر ایتالیا ۱۹/۷ میلیارد متر مکعب بوده و این مقدار در ۳۰ نوامبر به ۱۸/۱ میلیارد متر مکعب کاهش یافته است که نشان‌دهنده کاهش ۸/۱ درصدی ذخایر گاز در طول این دوره است.

قیمت آتی‌های گاز طبیعی در بازار اروپا (NBP) طی یک ماه گذشته از یک روند صعودی همراه با نوسان برخوردار بوده و از حدود ۹/۶۹ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۳ نوامبر ۲۰۲۵ تا ۱۰/۲۵ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۲۸ نوامبر ۲۰۲۵ افزایش یافت. کمترین مقدار آن در ۱۳ نوامبر ۲۰۲۵ (۸/۳۳ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) و بیشترین مقدار آن در ۲۰ نوامبر ۲۰۲۵ (۱۰/۹۲ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) بود.

قیمت گاز طبیعی در بازار اروپا (TTF) طی دوره ۱ تا ۳۰

جدول ۵: روند تغییرات سطح ذخیره سازی گاز طبیعی اتحادیه اروپا و کشورهای منتخب طی دوره منتهی به ۳۰ نوامبر ۲۰۲۵

۲۶ اکتبر		۰۲ نوامبر		۰۹ نوامبر		۱۶ نوامبر		۲۳ نوامبر		۳۰ نوامبر	
حجم ذخیره سازی	درصد ذخیره سازی	حجم ذخیره سازی	درصد ذخیره سازی	حجم ذخیره سازی	درصد ذخیره سازی	حجم ذخیره سازی	درصد ذخیره سازی	حجم ذخیره سازی	درصد ذخیره سازی	حجم ذخیره سازی	درصد ذخیره سازی
۹۷.۰	۸۲.۹	۹۷.۰	۸۲.۹	۹۶.۶	۸۲.۶	۹۵.۸	۸۱.۹	۹۲.۰	۷۸.۶	۸۸.۲	۷۵.۴
۱۹.۴	۷۵.۳	۱۹.۴	۷۵.۲	۱۹.۳	۷۴.۸	۱۹.۲	۷۴.۶	۱۸.۲	۷۰.۶	۱۷.۳	۶۷.۱
۱۹.۷	۹۴.۶	۱۹.۷	۹۴.۷	۱۹.۵	۹۳.۵	۱۹.۲	۹۲.۲	۱۸.۷	۸۹.۷	۱۸.۱	۸۶.۸

نوامبر ۲۰۲۵ روندی نزولی همراه با نوسان داشته و از حدود ۱۰/۹۳ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۳ نوامبر ۲۰۲۵ به ۱۰/۴۷ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۲۸ نوامبر ۲۰۲۵ کاهش یافت. کمترین مقدار آن در ۲۴، ۲۸ و ۲۸ نوامبر ۲۰۲۵ (۱۰/۴۷) دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) و بیشترین مقدار آن در ۴ نوامبر (۱۰/۹۳) دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) بود.

در جدول زیر قیمت آتی‌های گاز طبیعی در TTF هلند، برای تحویل در ماه اکتبر، نوامبر و دسامبر ۲۰۲۵، نشان

جدول ۶: قیمت آتی‌های گاز طبیعی در TTF - قیمت بسته شده

هفته اول						هفته دوم					
۳ نوامبر	۴ نوامبر	۵ نوامبر	۶ نوامبر	۷ نوامبر		۱۰ نوامبر	۱۱ نوامبر	۱۲ نوامبر	۱۳ نوامبر	۱۴ نوامبر	
دسامبر	۱۰.۷۱	۱۰.۹۳	۱۰.۷۱	۱۰.۶۸	۱۰.۶۲	دسامبر	۱۰.۵۷	۱۰.۶۰	۱۰.۵۷	۱۰.۵۰	۱۰.۶۳
ژانویه	۱۰.۸۲	۱۱.۰۵	۱۰.۸۲	۱۰.۷۹	۱۰.۷۰	ژانویه	۱۰.۶۲	۱۰.۶۷	۱۰.۶۰	۱۰.۴۹	۱۰.۷۲
هفته سوم						هفته چهارم					
۱۷ نوامبر	۱۸ نوامبر	۱۹ نوامبر	۲۰ نوامبر	۲۱ نوامبر		۲۴ نوامبر	۲۵ نوامبر	۲۶ نوامبر	۲۷ نوامبر	۲۸ نوامبر	
دسامبر	۱۰.۶۵	۱۰.۶۸	۱۰.۵۸	۱۰.۵۹	۱۰.۵۱	دسامبر	۱۰.۴۷	۱۰.۴۸	۱۰.۴۷	تعطیل	۱۰.۴۷
ژانویه	۱۰.۷۵	۱۰.۸۲	۱۰.۵۴	۱۰.۶۱	۱۰.۲۵	ژانویه	۹.۸۰	۱۰.۱۲	۱۰.۰۴	تعطیل	۹.۸۰
هفته پنجم											
۲۹ نوامبر	۳۰ نوامبر	۳۱ نوامبر									
دسامبر	-	-	-								
ژانویه	-	-	-								

دلیل، تمایل دارند روی افت قیمت گاز شرطبندی کنند و انتظار رشد چشمگیر در کوتاه مدت ندارند.

۴. عرضه فراوان LNG توسط ایالات متحده

۵. بورس بازان در این ماه برای اولین بار از مارس ۲۰۲۴، وارد موقعیت فروش خالص در معاملات آتی TTF شدند. این یک تحول قابل توجه در اوایل فصل گرما است و نشان می‌دهد که صندوق‌ها معتقدند LNG کافی روی آب وجود خواهد داشت تا حتی سخت‌ترین زمستان‌ها را نیز کاهش دهد.

۶. داده‌های LSEG نشان داد که صادرات گاز نروژ بالا بود و به ۳۳۶ میلیون متر مکعب در روز رسید.

۷. تحلیلگران شرکت مایند انرژی در یادداشت تحقیقاتی روزانه خود نوشتند: «در آلمان، بزرگترین مصرف‌کننده گاز اروپا، انتظار می‌رود دما در طول دو هفته آینده بالاتر از حد متوسط باشد و چشم‌انداز شروع آب و هوای معتدل زمستانی همچنان بر بازار روز پیش رو و معاملات آتی تأثیر می‌گذارد.»

۸. پیش‌بینی‌های آب و هوایی برای دمای معتدل در شمال غرب اروپا باعث کاهش تقاضا برای گاز در کوتاه مدت شده و این امر منجر به کاهش قیمت‌ها در بازارهای اروپایی شده است. زمانی که تقاضا کاهش می‌یابد، قیمت‌ها تمایل دارند که پایین بیایند.

۹. در حال حاضر، هیچ رقابت عمده‌ای بین بازارهای آسیایی و اروپایی برای واردات ال‌ان‌جی وجود ندارد، که به این معناست که اروپا می‌تواند به راحتی نیاز خود را تأمین کند و این موجب فشار بر قیمت‌ها می‌شود.

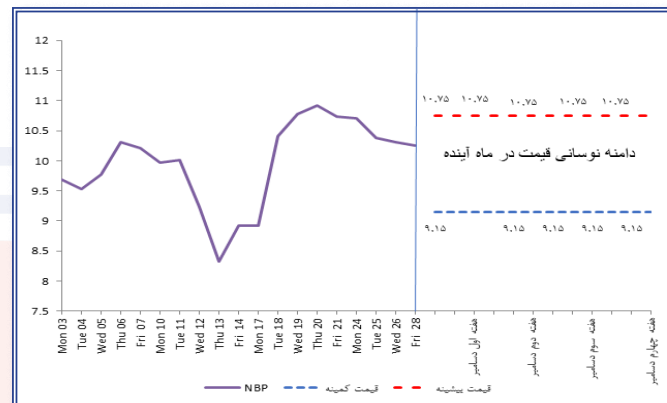
۱۰. طرح ۲۸ ماده‌ای آمریکا برای صلح بین روسیه و اوکراین؛

۱۱. زلنسکی اعلام کرد که با آمریکا در طرح پیشنهادی این کشور برای صلح همکاری خواهد کرد؛

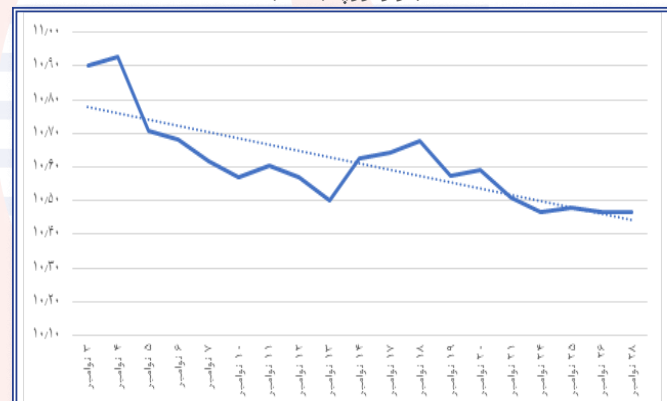
۱۲. عدم رفع نگرانی‌ها در خصوص تنش‌های تجاری کنونی و اثرگذاری بر اقتصاد جهانی

۱۳. در ماه نوامبر PMI بخش صنعت آلمان به ۴۸/۴ رسید در حالیکه در ماه قبل ۴۹/۶ بود و PMI بخش خدمات به ۵۲/۷ رسید در حالیکه در ماه قبل ۵۴/۶ بود؛

نمودار ۳: روند تغییرات قیمت آتی‌های گاز طبیعی (تحویل ماه اول) در بازار اروپا (NBP)

نمودار ۴: روند تغییرات قیمت آتی‌های گاز طبیعی (تحویل ماه اول) در بازار اروپا (TTF)

عمده عوامل تضعیف کننده قیمت گاز طی ماه گذشته در بازار اروپا عبارتند از:

۱. خوش‌بینی نسبت به گفت‌وگوهای صلح روسیه-اوکراین. به گفته رئیس قیمت‌گذاری LNG در آرگوس: توافق صلح بین روسیه و اوکراین می‌تواند منجر به برداشتن تحریم عرضه از ترمینال Arctic LNG ۲ روسیه با ظرفیت سالانه ۱۹.۸ میلیون تن شود.

۲. بر اساس داده‌های Gas Infrastructure Europe، سطح ذخایر گاز اتحادیه اروپا اکنون ۷۷ درصد است؛ کمتر از ۸۵ درصد در اوایل نوامبر، اما با توجه به پیش‌بینی هوای گرم‌تر برای اوایل دسامبر همچنان کافی ارزیابی می‌شود.

۳. صندوق‌های بزرگ مالی و سرمایه‌گذاری فکر می‌کنند احتمال ادامه کاهش قیمت‌ها بیشتر است. به همین

انتظار می‌رود که حجم صادرات روسیه کاهش یابد؛
۷. ترامپ اعلام کرد که جمهوری خواهان در حال تهیه
طرحی هستند که هر کشوری که با روسیه تجارت کند
تحریم شود؛

۸. تقاضای LNG در منطقه شرق مدیترانه، از جمله ترکیه
و یونان، به دلیل تقاضای بالای گاز برای تولید برق،
همچنان رو به افزایش است.

۹. تولید برق از گاز طبیعی در اروپا نسبت به سال گذشته
۳۶ درصد افزایش یافته است. این رشد به دلیل افزایش
کلی تولید برق و کاهش تولید از منابع زغال‌سنگ و برق
آبی بوده است. بنابراین، نیاز به گاز برای تولید برق
افزایش یافته که خود یکی از عوامل اصلی در افزایش
تقاضا به حساب می‌آید.

۱۰. انتظار می‌رود تولید انرژی بادی از ۶ تا ۱۶ نوامبر کاهش
یابد.

|| منابع و مأخذ:

1- <https://www.eia.gov/naturalgas/weekly/#tabs-storage-3>

2- <https://www.cmegroup.com/markets/energy/natural-gas/lng-japan-korea-marker-platts-swap.settlements.html#tradeDate=08%2F30%2F2024>

3- <https://www.cmegroup.com/markets/energy/natural-gas/uk-nbp-natural-gas-usd-mmbtu-icis-heren-front-month.settlements.html#tradeDate=01%2F31%2F2025>

۱۴. در ماه نوامبر PMI بخش صنعت منطقه یورو به ۴۹/۷
رسید در حالیکه در ماه قبل ۵۰ بود؛

۱۵. در ماه نوامبر شاخص انتظارات اقتصادی در آلمان به
۳۸/۵ رسید در حالیکه در ماه قبل ۳۹/۳ بود؛

۱۶. در فصل سوم ۲۰۲۵ نرخ فصلی رشد تولید ناخالص
داخلی بریتانیا به ۰/۱ درصد رسید در حالیکه در فصل
قبل ۰/۳ درصد بود؛

از سوی دیگر، عوامل ذیل از کاهش بیشتر قیمت گاز طی ماه گذشته جلوگیری کرد:

۱. ادامه بحران اسرائیل و ایران و نگرانی نسبت به اختلال
در عرضه و ترانزیت ال ان جی از منطقه خاورمیانه و تنگه
هرمز؛

۲. افزایش تقاضای ال ان جی از سوی ترکیه، بوتاش از
طریق مناقصه به دنبال چهار محموله است که پیش از
این چهار محموله را در اوایل هفته برای سه ماهه اول
سال آینده خریداری کرده بود.

۳. افزایش تقاضای مصر برای خرید محموله های ال
ان جی، این کشور چهار محموله را برای تحویل در ماه
دسامبر خریداری کرده است.

۴. TotalEnergies SE خریدی به ارزش ۶ میلیارد دلار برای
کسب ۵۰٪ از سهام پورتفولیوی تولید برق انعطاف‌پذیر
EPH را نهایی کرد که عملاً ظرفیت تولید برق گازی این
شرکت را دو برابر می‌کند، این اقدام TotalEnergies
را به یک تأمین‌کننده غالب برای تولید برق پایدار در
شبکه‌های با تمرکز بیشتر بر انرژی‌های تجدیدپذیر
اروپا تبدیل می‌کند. این نشان‌دهنده یک نگاه بلندمدت
شرکت‌های بزرگ انرژی به گاز است که نه تنها به‌عنوان
سوخت گذاری بلکه به‌عنوان یک ستون فقرات پایداری
انرژی در آینده نزدیک، به ویژه تا سال ۲۰۳۰، در نظر
گرفته می‌شود.

۵. اجرایی شدن تحریم های آمریکا علیه روسیه از ۲۱
نوامبر؛

۶. وزارت خزانه داری امریکا اعلام کرد که تحریمها علیه
روسیه درآمدهای این کشور را تحت فشار قرار داده و

بررسی تحولات تجارت گاز

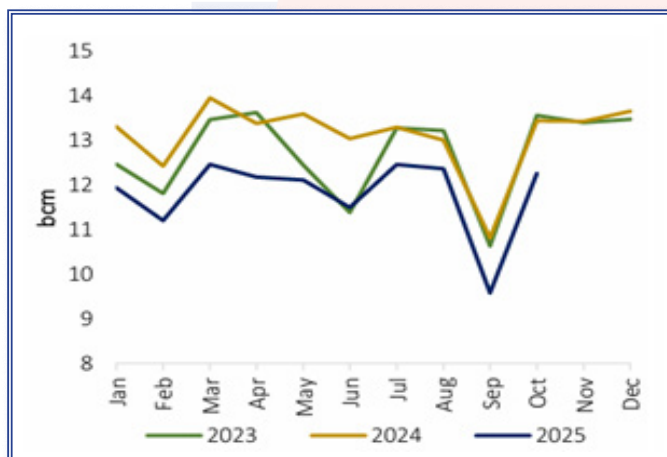
فاطمه طیفانی

مقدمه

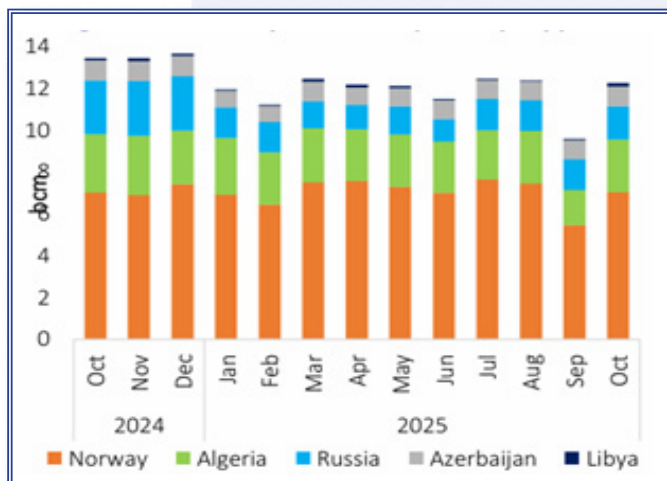
« تجارت گاز از طریق خط لوله در منطقه اروپا »

به دنبال اتمام تعمیرات برنامه‌ریزی شده و همچنین رفع وقفه‌های عرضه در ماه قبل، کشورهای اتحادیه اروپا در اکتبر ۲۰۲۵ مجموعاً ۱۲.۳ میلیارد متر مکعب PNG وارد کردند. این حجم اگرچه نشان‌دهنده بازگشت ۲۸ درصدی ماهانه (m-o-m) در عرضه است، اما همچنان ۹ درصد کمتر از حجم وارداتی در اکتبر سال گذشته می‌باشد (نمودار ۱).

نمودار ۱: واردات ماهانه از طریق خط لوله به اتحادیه اروپا

نمودار ۲: واردات ماهانه از طریق خط لوله اتحادیه اروپا توسط تامین‌کننده‌ها

در این فصل، گزارشی تحلیلی از مهم‌ترین تحولات بازارهای تجارت گاز در ماه اکتبر ۲۰۲۵ ارائه می‌شود. در این بخش، وضعیت مبادلات گاز از طریق خطوط لوله (PNG) و همچنین بازار گاز طبیعی مایع (LNG) مورد بررسی قرار گرفته است. افزون بر این، عملکرد بازار در ده ماهه نخست سال نیز ارزیابی شده تا تصویری جامع از روندهای عرضه، تقاضا و تغییرات قیمتی در این دوره ارائه شود.

« تجارت گاز از طریق خط لوله PNG »

در بازه زمانی ژانویه تا اکتبر ۲۰۲۵، حجم کل واردات جهانی گاز از طریق خط لوله (PNG) بالغ بر ۵۱۲ میلیارد متر مکعب (bcm) بود که افزایش ۲ درصدی را نسبت به مدت مشابه سال قبل نشان می‌دهد. در میان کشورهای واردکننده PNG، چین، ترکیه و قزاقستان بیشترین رشد سالانه را به ثبت رساندند. در زمینه صادرات، منطقه اوراسیا همچنان بازیگر اصلی در عرصه صادرات جهانی PNG است که صادرات آن حدود ۷ درصد رشد سالانه داشته است؛ پس از آن، آفریقا و جریان‌های داخلی آمریکای شمالی هرکدام با ۳ درصد افزایش سالانه قرار دارند.

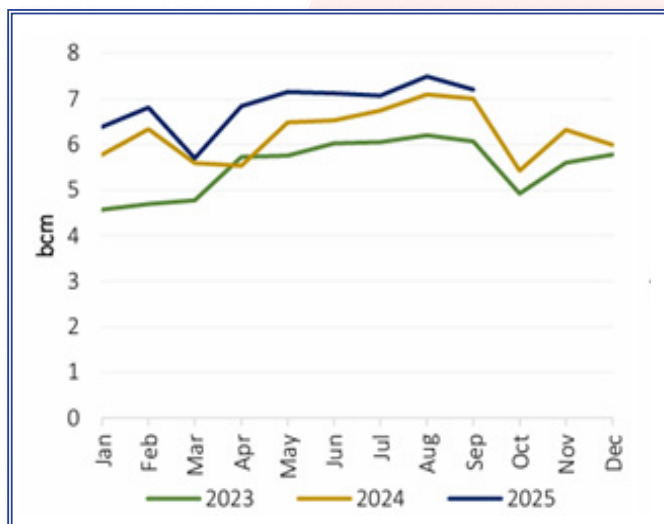
این بخش به تحلیل جریان‌های ماهانه و ۹ ماهه انتقال گاز از طریق خطوط لوله در مناطق کلیدی دنیا می‌پردازد.

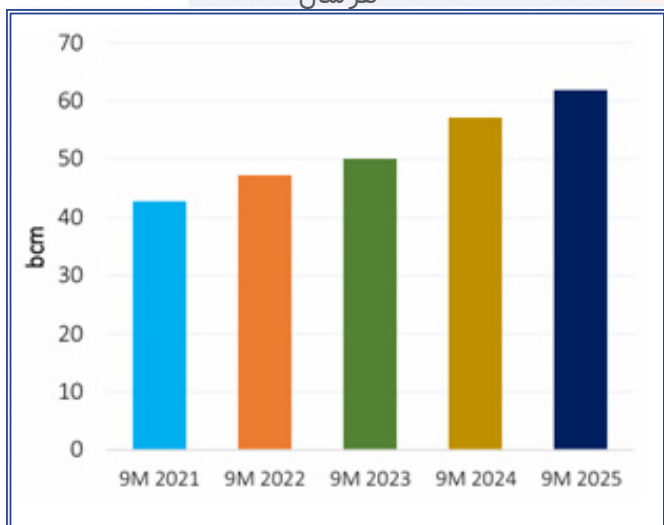
ترک‌استریم ۸ درصد افزایش سالانه و عرضه الجزایر به اسپانیا ۳ درصد رشد سالانه داشته است. همچنین، جریان خالص گاز از بریتانیا به سرزمین اصلی اروپا به ۶.۳ میلیارد متر مکعب رسید که افزایش ۵ درصدی نسبت به سال گذشته را نشان می‌دهد (نمودار ۳).

« تجارت گاز از طریق خط لوله در منطقه آسیا

چین در سال ۲۰۲۵ به واردات سنگین گاز از طریق خط‌لوله PNG ادامه می‌دهد. در سپتامبر ۲۰۲۵، این کشور ۷.۲ میلیارد متر مکعب وارد کرد، که کاهش ۴ درصدی ماهانه را نشان می‌دهد (نمودار ۴). این حجم، نمودار ۴: واردات ماهانه گاز چین از طریق خط لوله

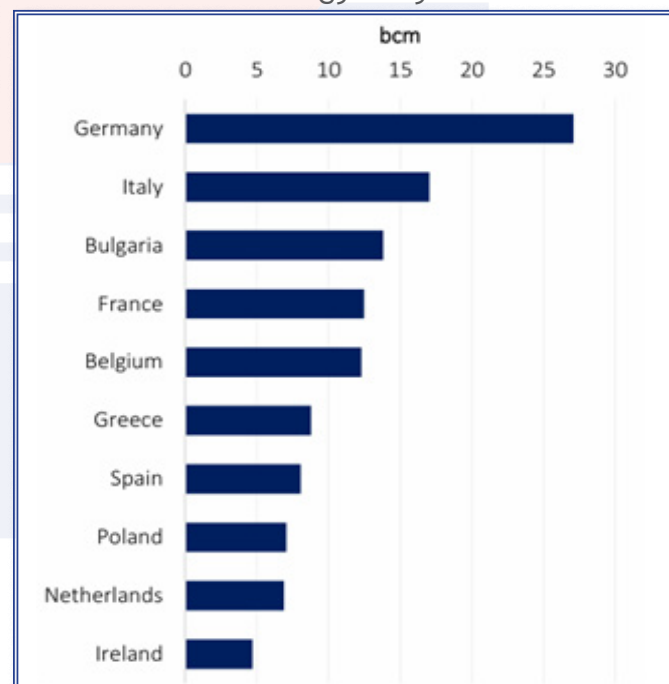
نمودار ۵: واردات چین از طریق خط لوله در دوره از ابتدا سال تا امروز هر سال

افزایش ماهانه واردات در تمامی پنج عرضه‌کننده PNG مشاهده شد، به‌ویژه نروژ (۲۹ درصد) و الجزایر (۵۰ درصد)، که این جهش پس از تکمیل فعالیت‌های تعمیراتی صورت گرفت (نمودار ۲).

واردات تجمعی PNG اتحادیه اروپا پس از ده ماه اول سال ۲۰۲۵، با ثبت رقم ۱۱۸ میلیارد متر مکعب، همچنان کاهش ۹ درصدی را نسبت به سال قبل تجربه می‌کند. در این دوره، سهم عرضه الجزایر، آذربایجان و لیبی تقریباً ثابت ماند، در حالی که سهم نروژ به ۶۰ درصد از کل عرضه افزایش یافت. با این حال، در اکتبر ۲۰۲۵، تنها لیبی موفق به ثبت افزایش سالانه در عرضه شد. آلمان، با وجود افزایش ۸ درصدی سالانه در تأمین گاز اتحادیه اروپا از طریق خط‌لوله PNG، همچنان بزرگترین نقطه ورودی در سال ۲۰۲۵ است. بیشترین افزایش در تأمین PNG مربوط به لهستان بود که با ۲۲ درصد رشد سالانه، از هلند در رتبه‌بندی نقاط ورودی پیشی گرفت. در مقابل، هلند، فرانسه، بلژیک و ایتالیا شاهد کاهش در عرضه PNG بودند، اگرچه ایتالیا دومین نقطه بزرگ ورودی PNG در منطقه باقی ماند.

در ۱۰ ماهه ۲۰۲۵، تأمین روسیه از طریق خط‌لوله نمودار ۳: واردات گاز اتحادیه اروپا توسط خط‌لوله از مسیرهای عرضه، درده ماه اول ۲۰۲۵

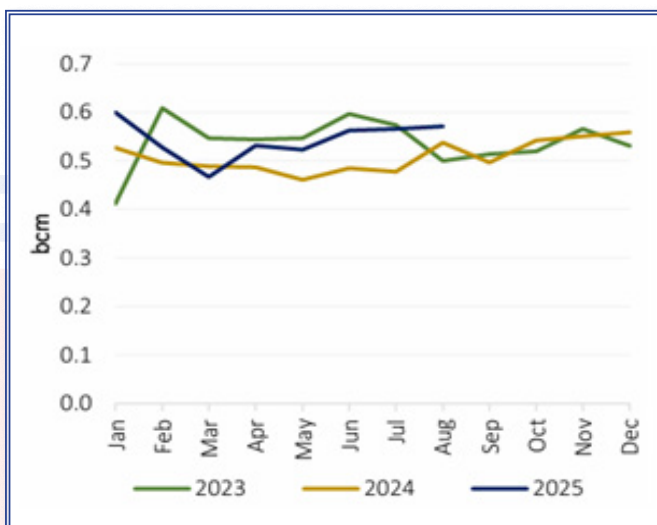

در همین ماه، تایلند ۰.۴۰ میلیارد متر مکعب PNG از میانمار وارد کرد (نمودار ۷). واردات PNG تایلند پس از هشت ماه از سال ۲۰۲۵، با کاهش ۱۶ درصدی سالانه به ۳.۰ میلیارد متر مکعب رسید.

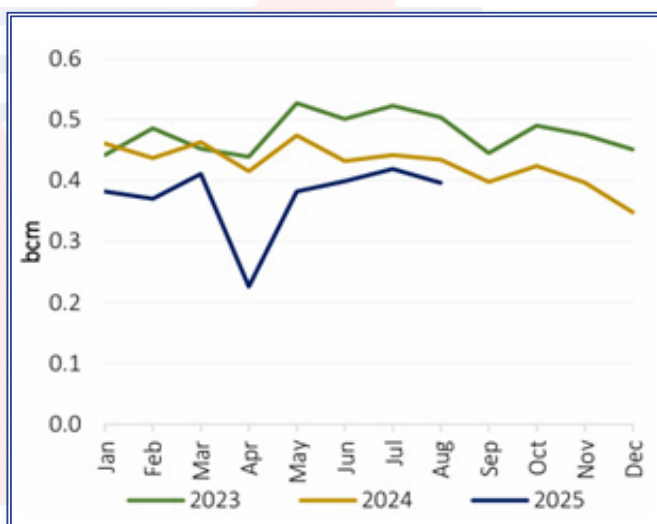
« تجارت گاز از طریق خط لوله در منطقه آمریکای شمالی »

در اوت ۲۰۲۵، مکزیک با ۶.۵ میلیارد متر مکعب PNG وارداتی از ایالات متحده، یک رکورد ماهانه جدید ثبت کرد (نمودار ۸). واردات تجمعی PNG مکزیک در هشت ماهه ۲۰۲۵، با ۴ درصد رشد به ۴۶ میلیارد متر مکعب رسید. جریان خالص PNG از کانادا به ایالات متحده در این ماه ۴.۴ میلیارد متر مکعب بود که ۲۰ درصد کاهش سالانه و ۱۷ درصد کاهش ماهانه را نشان می‌دهد.

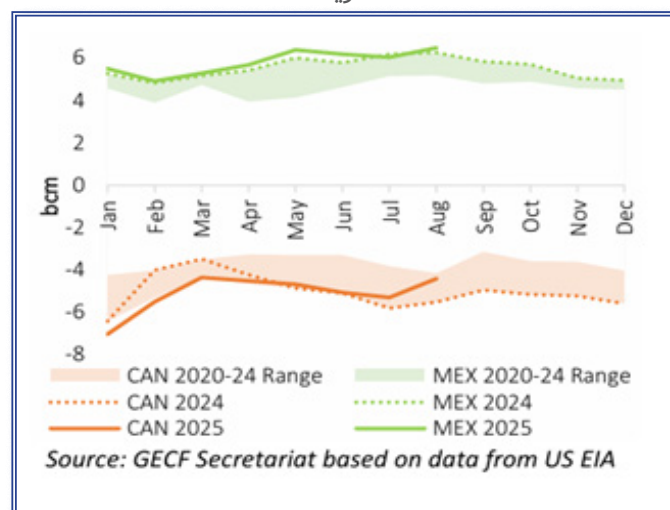
نمودار ۶: واردات ماهانه گاز طبیعی سنگاپور از طریق خط لوله

نمودار ۷: واردات ماهانه گاز طبیعی در تایلند از طریق خط لوله

نمودار ۸: خالص تجارت گاز از طریق خط لوله (PNG) در ایالات متحده آمریکا

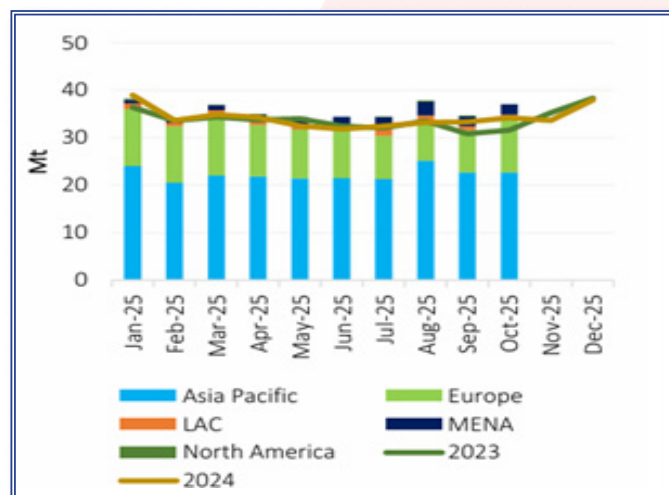
هفدهمین ماه متوالی رشد سالانه در واردات PNG چین بود که ناشی از افزایش جریان گاز از روسیه است. واردات تجمعی PNG چین پس از سه فصل اول ۲۰۲۵، با افزایش ۸ درصدی سالانه به ۶۲ میلیارد متر مکعب رسید و ۴۹ درصد از ترکیب واردات گاز کشور را به خود اختصاص داد (نمودار ۵). در اوت ۲۰۲۵، سنگاپور ۰.۵۷ میلیارد متر مکعب PNG اندونزی و مالزی وارد کرد (نمودار ۶). واردات تجمعی PNG سنگاپور در این مدت، با ۱۰ درصد رشد سالانه به ۴.۴ میلیارد متر مکعب رسید.

تجارت گاز طبیعی مایع شده (LNG)

واردات LNG

در اکتبر ۲۰۲۵، واردات جهانی LNG با افزایش ۸.۳ درصدی سالانه (۲.۸۵ میلیون تن) به رقم ۳۷.۰۴ میلیون تن رسید، که رکورد جدیدی برای این ماه محسوب می‌شود. واردات تجمعی جهانی LNG از ژانویه تا اکتبر ۲۰۲۵، به ۳۵۷.۲۷ میلیون تن رسید که افزایش ۵.۳ درصدی سالانه (۱۷.۹۰ میلیون تن) را نشان می‌دهد (نمودار ۱۰).

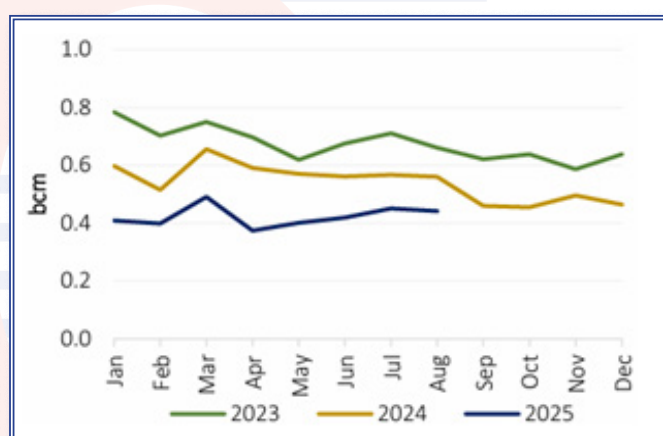
نمودار ۱۰: روند واردات ماهانه LNG جهانی

« تجارت گاز از طریق خط لوله در منطقه آمریکای لاتین و کارائیب »

در اوت ۲۰۲۵، صادرات PNG بولیوی به برزیل ۰.۴۴ میلیارد متر مکعب بود (نمودار ۹). این حجم همچنین ۲۱ درصد کمتر از سال قبل بود که عمدتاً به دلیل انقضای قرارداد صادرات به آرژانتین است. کل صادرات PNG بولیوی در هشت ماهه ۲۰۲۵، با ۲۷ درصد کاهش سالانه به ۳.۴ میلیارد متر مکعب رسید.

نمودار ۹: صادرات ماهانه گاز از طریق خط لوله (PNG) از بولیوی

« سایر تحولات »

- برنامه جدید خط لوله گاز روسیه و قزاقستان: گازپروم روسیه و قزاقستان برای آغاز توسعه یک خط لوله گاز جدید یادداشت تفاهم امضا کردند.
- تصویب قراردادهای جدید صادرات گاز آرژانتین: آرژانتین قراردادهای جدید برای صادرات گاز به برزیل و اروگوئه را تأیید کرد.

« اروپا »

در اکتبر ۲۰۲۵، واردات ال‌ان‌جی (LNG) اروپا به شدت افزایش یافت و به ۱۱.۱۸ میلیون تن (Mt) رسید که نشان‌دهنده یک جهش ۴۸ درصدی (۳.۶۲ میلیون تن) نسبت به سال قبل (y-o-y) است (نمودار ۱۱). این رقم بالاترین سطح از ماه مارس و یک رکورد برای ماه اکتبر محسوب می‌شود. مصرف قوی‌تر گاز، همراه با کاهش جریان ورودی گاز از طریق خط لوله، عامل اصلی این جهش در واردات ال‌ان‌جی بود. در سطح کشوری، بلژیک، آلمان، ایتالیا، هلند، اسپانیا، ترکیه و بریتانیا عوامل اصلی این افزایش بودند که کاهش واردات در فرانسه را جبران کردند (نمودار ۱۲).

افت واردات ال ان جی گاز خطلوله از نروژ منجر به اتکای بیشتر به ال ان جی شد. در مقابل، فرانسه به دلیل اعتصابات کارگری در چندین پایانه ال ان جی و قطعی خطلوله‌ای که جریان گاز حاصل از تبدیل ال ان جی (regasified LNG) از پایانه‌های "فوس کاواو" (Fos Cavaou) و "فوس تونکین" (Fos Tonkin) را تحت تأثیر قرار داد، شاهد کاهش واردات ال ان جی بود.

بین ژانویه و اکتبر ۲۰۲۵، مجموع واردات ال ان جی اروپا ۳۰ درصد (۲۴.۳۲ میلیون تن) نسبت به سال قبل جهش کرد و به ۱۰۵.۴۲ میلیون تن رسید، رقمی که از کل واردات ال ان جی منطقه در تمام سال ۲۰۲۴ (۱۰۱.۱۶ میلیون تن) فراتر رفته است.

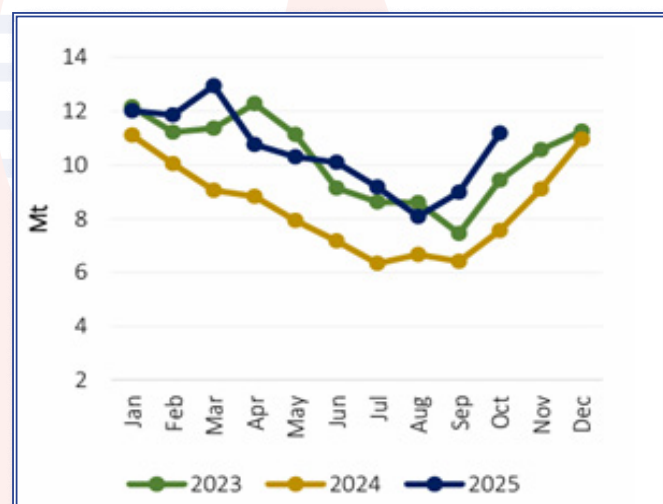
« آسیا و اقیانوسیه

در اکتبر ۲۰۲۵، واردات ال ان جی منطقه آسیا-اقیانوسیه به روند نزولی خود ادامه داد و با کاهش ۵.۴ درصدی (۱.۳۰ میلیون تن) نسبت به سال قبل، به ۲۲.۷۳ میلیون تن رسید که نسبت به ماه قبل بدون تغییر بود. (نمودار ۱۳) چین، پاکستان و کره جنوبی عوامل اصلی این کاهش بودند که تا حدی با واردات بالاتر ال ان جی در ژاپن و تایوان جبران شد. (نمودار ۱۴)

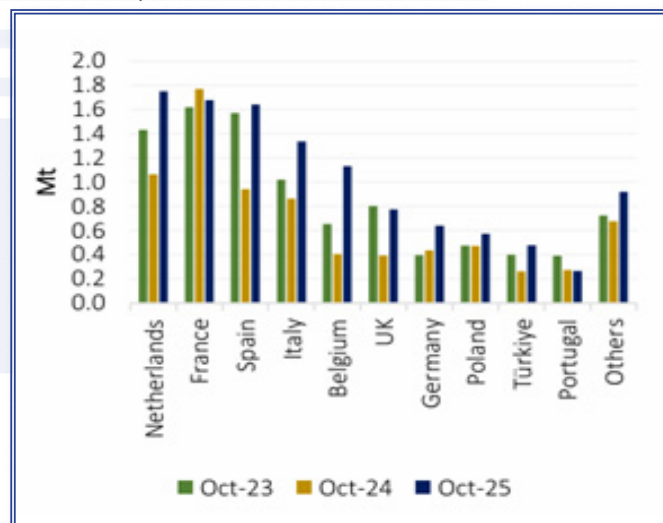
واردات ال ان جی چین به دلیل افزایش تولید داخلی گاز و افزایش واردات از طریق خطلوله، همراه با تقاضای ضعیف گاز در بخش صنعت، همچنان رو به کاهش است. در پاکستان، کاهش تقاضای گاز-به‌ویژه از سوی بخش نیروگاهی-منجر به کاهش واردات ال ان جی شده است. این کشور چندین محموله قراردادی از شرکت انی (Eni) را لغو کرد و برخی محموله‌های قطر را به سال ۲۰۲۶ موکول کرد. در کره جنوبی، سطوح بالای ذخیره‌سازی ال ان جی در ماه سپتامبر، نیاز به واردات در اکتبر را محدود کرد. در مقابل، واردات ال ان جی ژاپن در اکتبر افزایش یافت که ناشی از تلاش‌ها برای ذخیره‌سازی پیش از زمستان بود. در تایوان، واردات ال ان جی به دلیل تقاضای قوی‌تر بخش نیروگاهی به دنبال حذف تدریجی انرژی هسته‌ای افزایش یافت.

افزایش واردات ال ان جی بلژیک، آلمان، اسپانیا و ترکیه ناشی از مصرف بالاتر گاز و افزایش صادرات از طریق خطلوله به کشورهای همسایه بود. در آلمان، افزایش فعالیت و بهره‌برداری از تاسیسات شماره ۲ ذخیره‌سازی و تبدیل مجدد شناور (FSRU ۲) در ویلهلمس‌هاون نیز از رشد واردات حمایت کرد. رشد واردات ال ان جی ایتالیا به دلیل افزایش تقاضای داخلی، افزایش تزریق گاز به مخازن ذخیره‌سازی زیرزمینی، صادرات بیشتر از طریق خطلوله و کاهش واردات خطلوله از الجزایر بود. در هلند، این افزایش به ترکیبی از بالا رفتن مصرف گاز، کاهش تولید داخلی، کاهش واردات خطلوله از نروژ و افزایش صادرات برون‌مرزی نسبت داده شد. در بریتانیا،

نمودار ۱۱: روند واردات ماهانه LNG اروپا

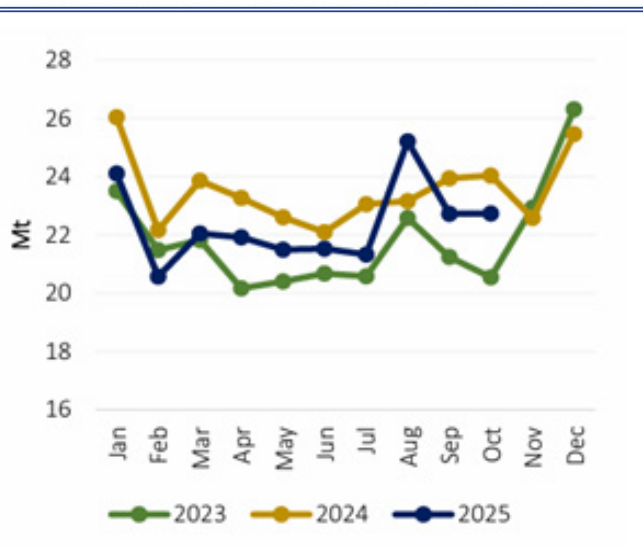
نمودار ۱۲: برترین واردکنندگان LNG در اروپا

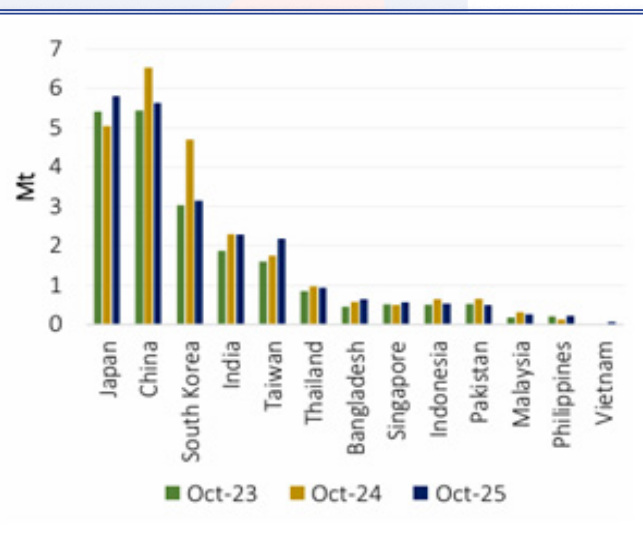
افزایش تولید گاز داخلی نسبت داد. در برزیل و شیلی، خروجی بالاتر انرژی‌های تجدیدپذیر نیاز به تولید برق اضافی با سوخت گاز را محدود کرد. در همین حال، واردات ال‌ان‌جی کلمبیا به دلیل فعالیت‌های تعمیر و نگهداری در پایانه شناور (FSRU) شرکت "SPEC" کاهش یافت.

از ژانویه تا اکتبر ۲۰۲۵، مجموع واردات ال‌ان‌جی در منطقه LAC با ۱۳ درصد کاهش سالانه (۱.۶۸ میلیون تن) به ۱۱.۰۸ میلیون تن رسید.

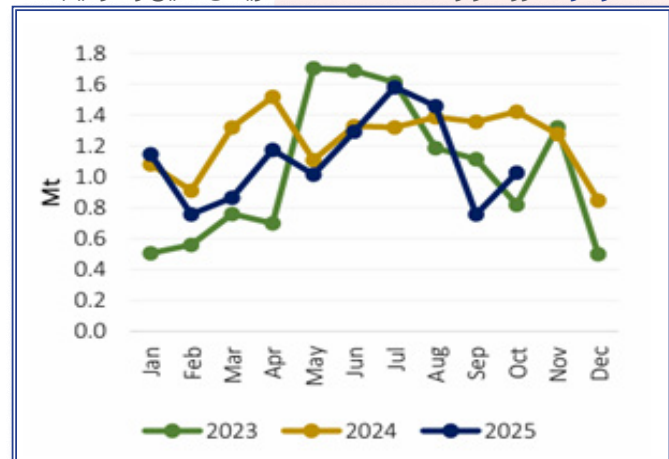
نمودار ۱۳: روند واردات ماهانه LNG آسیا

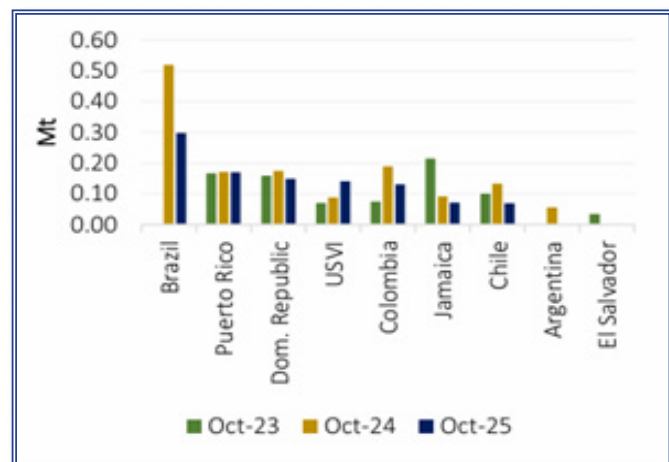
نمودار ۱۴: واردکنندگان برتر LNG در آسیا و اقیانوسیه

نمودار ۱۵: روند واردات ماهانه LNG آمریکای لاتین و کارائیب

نمودار ۱۶: واردکنندگان برتر LNG در آمریکای لاتین و کارائیب

« آمریکای لاتین و کارائیب (LAC) »

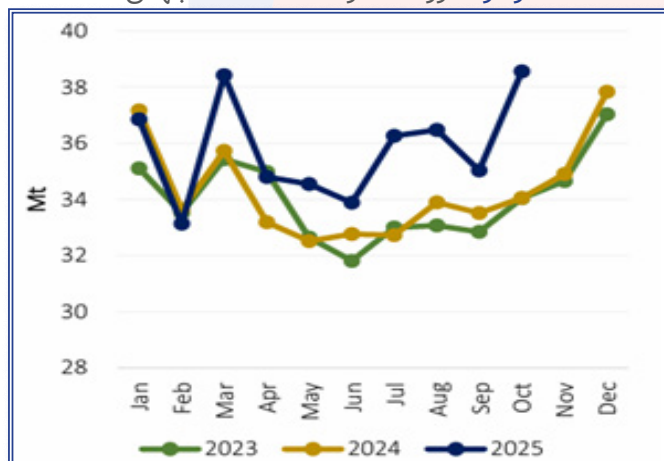
در اکتبر ۲۰۲۵، واردات ال‌ان‌جی در منطقه آمریکای لاتین و کارائیب مجموعاً به ۱.۰۳ میلیون تن رسید که نشان‌دهنده کاهش ۲۸ درصدی سالانه (۰.۴۰ میلیون تن) است (نمودار ۱۵). برزیل بیشترین سهم را در این کاهش داشت، در حالی که آرژانتین، شیلی و کلمبیا نیز کاهش‌های کوچک‌تری را ثبت کردند (نمودار ۱۶). افت واردات ال‌ان‌جی در آرژانتین و برزیل را می‌توان به

صادرات گاز طبیعی مایع LNG

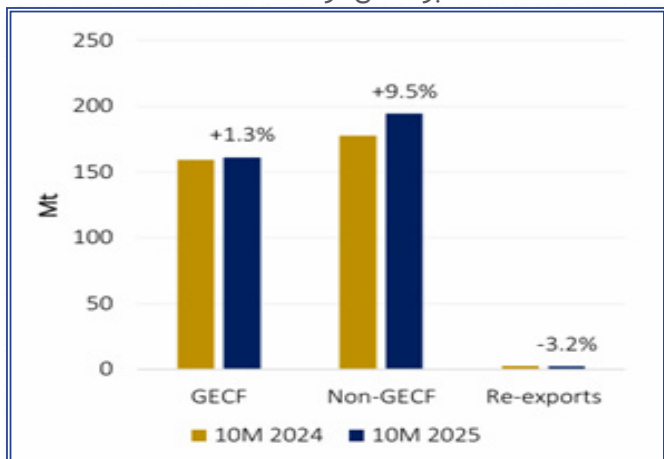
در اکتبر ۲۰۲۵، صادرات جهانی ال‌ان‌جی به رکورد ۳۸.۵۶ میلیون تن رسید که نشان‌دهنده افزایش ۱۳ درصدی سالانه (۴.۵۰ میلیون تن) است؛ این بزرگترین افزایش سالانه از آوریل ۲۰۱۹ تاکنون است (نمودار ۱۹). هم کشورهای عضو مجمع کشورهای صادرکننده گاز (GECF) و هم کشورهای غیرعضو در این جهش سهیم بودند و کاهش در صادرات مجدد (re-exports) ال‌ان‌جی را جبران کردند.

از ژانویه تا اکتبر ۲۰۲۵، مجموع صادرات جهانی ال‌ان‌جی به شدت افزایش یافت و با رشد ۵.۵ درصدی سالانه (۱۸.۷۸ میلیون تن) به ۳۵۷.۹۸ میلیون تن رسید. این افزایش عمدتاً توسط کشورهای غیرعضو GECF هدایت

نمودار ۱۹: روند صادرات ماهانه LNG جهانی

نمودار ۲۰: روند صادرات LNG در دوره از ابتدای سال تا به امروز (YTD) بر اساس عرضه‌کننده

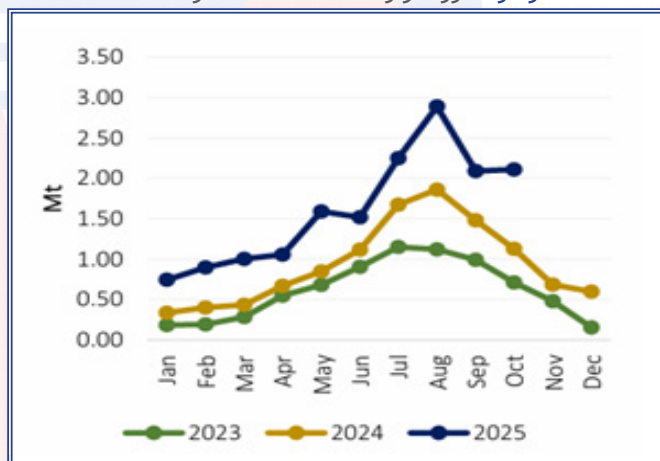

« خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA) »

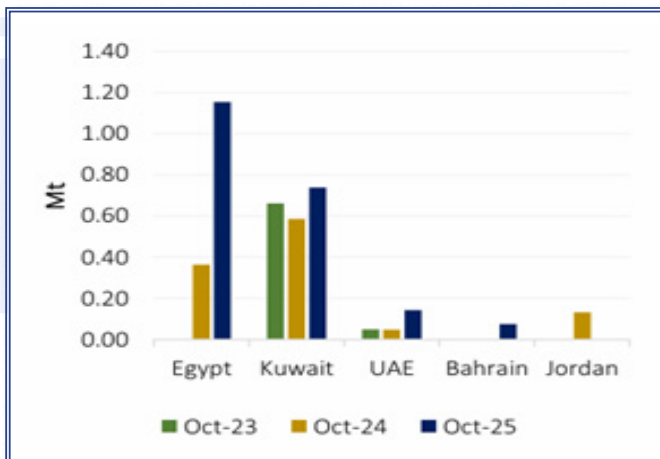
در اکتبر ۲۰۲۵، واردات ال‌ان‌جی در منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی (MENA) به روند صعودی خود ادامه داد و با جهش ۸۷ درصدی سالانه (۰.۹۸ میلیون تن) به ۲.۱۱ میلیون تن رسید (نمودار ۱۷). پیشران این جهش مصر بود، جایی که کاهش تولید گاز داخلی تقاضای قوی برای واردات ال‌ان‌جی را حفظ کرد (نمودار ۱۸).

بین ژانویه و اکتبر ۲۰۲۵، مجموع واردات ال‌ان‌جی در منطقه منا با جهش ۶۲ درصدی سالانه (۶.۱۹ میلیون تن) به ۱۶.۱۴ میلیون تن رسید و در مسیر ثبت یک رکورد تاریخی قرار دارد.

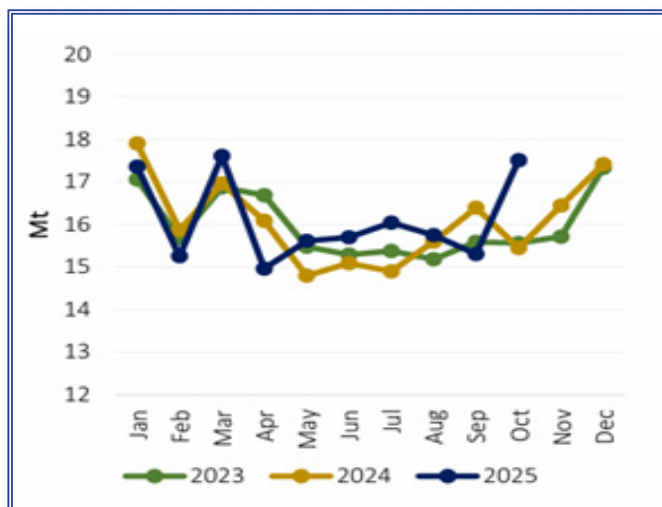
نمودار ۱۷: روند واردات ماهانه LNG در MENA

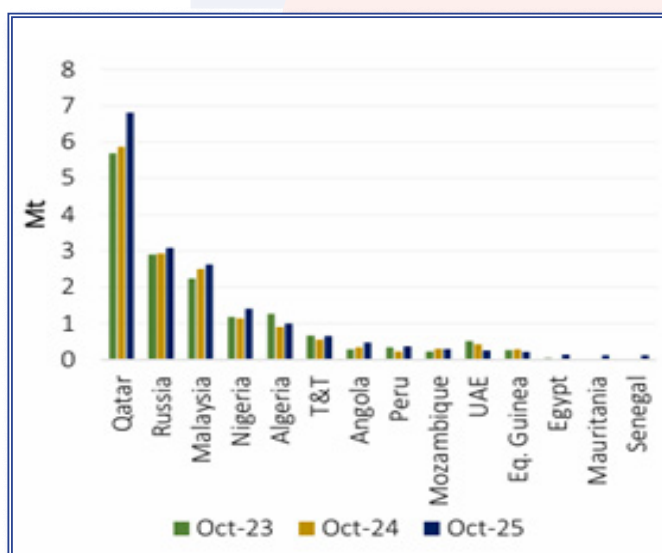
نمودار ۱۸: واردکنندگان برتر LNG در MENA

نمودار ۲۱: روند صادرات ماهانه LNG کشورهای عضو GECF

نمودار ۲۲: صادرات LNG کشورهای عضو GECF بر اساس کشور

« کشورهای غیر عضو GECF

در اکتبر ۲۰۲۵، صادرات ال‌ان‌جی از کشورهای غیر عضو GECF به رکورد ۲۱.۰۲ میلیون تن رسید که نشان‌دهنده افزایش قابل توجه ۱۵ درصدی سالانه (۲.۷۳ میلیون تن) است (نموار ۲۳). ایالات متحده محرک اصلی این جهش بود و کانادا نیز به میزان کمتری در آن نقش داشت. این دستاوردها کاهش صادرات از استرالیا و اندونزی را جبران کرد (نمودار ۲۴). ایالات متحده با افزایش ۳۷ درصدی صادرات نسبت به سال قبل، اولین کشوری شد که بیش از ۱۰ میلیون تن ال‌ان‌جی را در یک ماه صادر کرده است. این نقطه

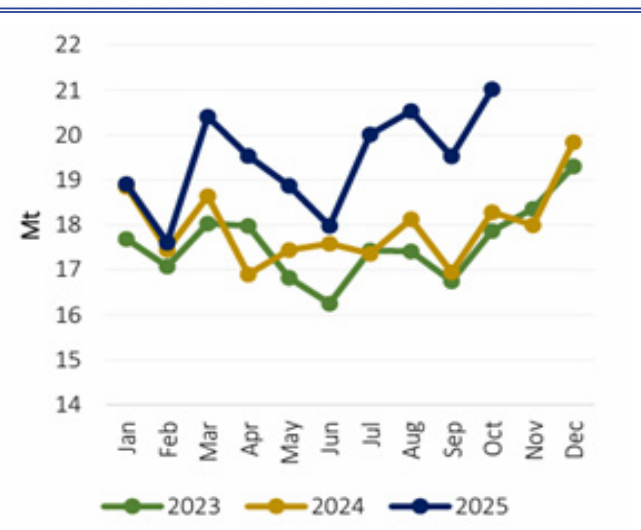
شد، در حالی که کشورهای عضو GECF نیز به میزان کمتری سهم بودند (نمودار ۲۰). در همین دوره، صادرات مجدد ال‌ان‌جی اندکی کاهش یافت. سهم صادرات ال‌ان‌جی کشورهای عضو GECF و غیر عضو به ترتیب از ۴۵.۳٪ و ۵۳.۷٪ در اکتبر ۲۰۲۴ به ۴۵.۴٪ و ۵۴.۵٪ در اکتبر ۲۰۲۵ افزایش یافت. در مقابل، سهم صادرات مجدد ال‌ان‌جی به میزان قابل توجهی کاهش یافت و از ۱.۰٪ به تنها ۰.۱٪ رسید. ایالات متحده، قطر و استرالیا سه صادرکننده برتر ال‌ان‌جی در این ماه باقی ماندند.

« کشورهای عضو GECF

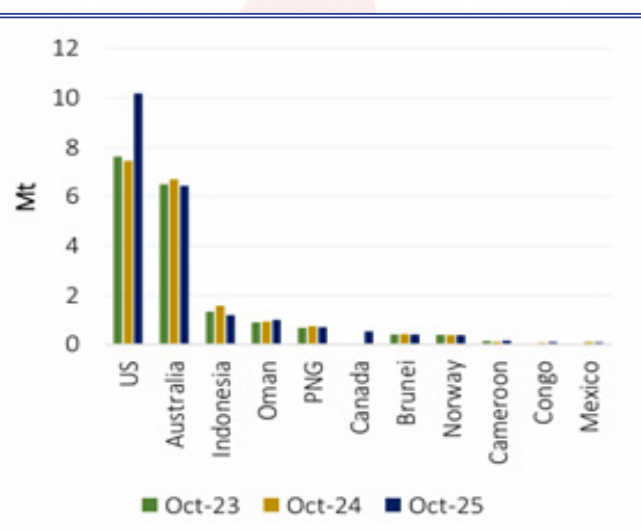
در اکتبر ۲۰۲۵، صادرات گاز طبیعی (NG) از کشورهای عضو و ناظر GECF با جهش ۱۳ درصدی سالانه (۲.۰۶ میلیون تن) به ۱۷.۵۰ میلیون تن رسید که بالاترین سطح از مارس ۲۰۲۵ و رکوردی برای این ماه محسوب می‌شود (نمودار ۲۱). این رشد عمدتاً ناشی از صادرات بالاتر الجزایر، آنگولا، مصر، موریتانی، نیجریه، قطر، روسیه، سنگال و ترینیداد و توباگو بود که بیش از حد کاهش صادرات امارات متحده عربی را جبران کرد (نمودار ۲۲). در آنگولا، مصر، نیجریه و ترینیداد و توباگو، این افزایش به دسترسی بیشتر به گاز خوراک (feedgas) نسبت داده شد. در موریتانی و سنگال، صادرات ال‌ان‌جی به دلیل افزایش تولید در تأسیسات GTA FLNG ۱ که به‌طور مشترک توسط هر دو کشور توسعه یافته، افزایش یافت. صادرات الجزایر و قطر به دلیل کاهش فعالیت‌های تعمیر و نگهداری در مجتمع‌های ال‌ان‌جی "آرزو" (Arzew) و "راس لافان" (Ras Laffan) نسبت به دوره مشابه سال گذشته، افزایش یافت. در روسیه، صادرات قوی‌تر با پشتیبانی تولید بالاتر از پروژه‌های "آرکتیک ال‌ان‌جی ۲" و "یامال ال‌ان‌جی" صورت گرفت. در مقابل، کاهش صادرات ال‌ان‌جی امارات متحده عربی نتیجه عملیات تعمیر و نگهداری جاری بود. بین ژانویه و اکتبر ۲۰۲۵، مجموع صادرات ال‌ان‌جی کشورهای عضو GECF با ۱.۳ درصد رشد سالانه (۲.۰۷ میلیون تن) به ۱۶۱.۰۹ میلیون تن رسید.

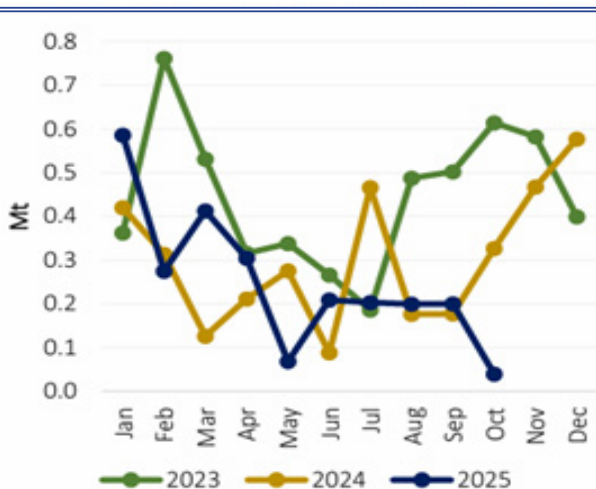
نمودار ۲۳: روند صادرات ماهانه LNG کشورهای غیر عضو GECF

نمودار ۲۴: صادرات LNG کشورهای غیر عضو GECF بر اساس کشور

نمودار ۲۵: روند صادرات مجدد ماهانه جهانی LNG

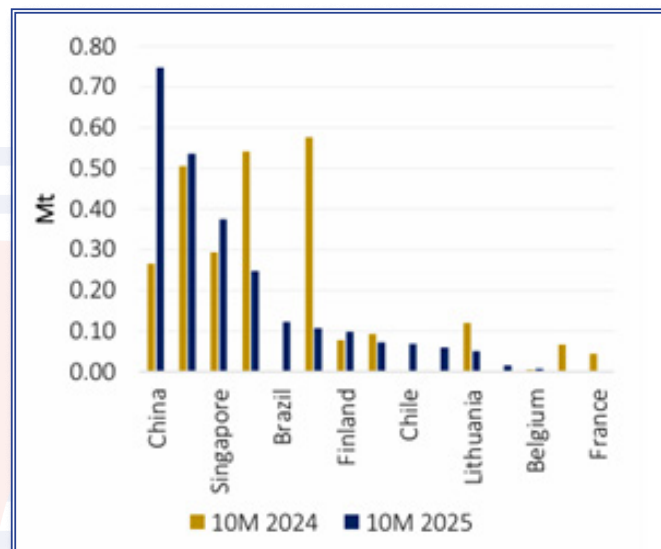

عطف ناشی از افزایش تولید در فاز ۳ "کورپوس کریستی" (Corpus Christi) و تأسیسات "پلاکماینز" (Plaquemines) بود؛ پلاکماینز اکنون به عنوان دومین تأسیسات بزرگ صادرات ال ان جی در این کشور رتبه بندی می شود. در کانادا، افزایش تدریجی تولید در تأسیسات "ال ان جی کانادا" نیز به حجم صادرات بالاتر کمک کرد. در مقابل، استرالیا کاهش صادرات ال ان جی را ثبت کرد که عمدتاً به دلیل تولید پایین تر از تأسیسات GLNG و "نورث وست شلف" (North West Shelf) بود که به ترتیب به عملیات تعمیراتی و کاهش دسترسی به گاز خوراک نسبت داده شد. به همین ترتیب، افت صادرات ال ان جی اندونزی

۳- نتیجه‌گیری

داده‌های ۱۰ ماهه ۲۰۲۵ نشان می‌دهد که امنیت انرژی جهان به طور فزاینده‌ای بر دوش تجارت LNG (با رشد ۵.۵ درصدی صادرات جهانی ۱۸) و توسعه خطوط لوله منطقه‌ای (مانند روسیه به چین و اوراسیا) قرار گرفته است. اروپا به عنوان بازار برتر برای جذب مازاد عرضه LNG آمریکا عمل می‌کند، در حالی که چین با تکیه بر خطوط لوله روسیه، وابستگی خود به بازار پرنوسان LNG را مدیریت می‌نماید.

نمودار ۲۶: صادرات مجدد جهانی LNG از ابتدای سال تاکنون بر اساس کشور

الان‌جی سالانه ۳.۲ درصد (۰.۰۸ میلیون تن) کاهش یافت و به ۲.۵۰ میلیون تن رسید که عمدتاً ناشی از صادرات مجدد ضعیف‌تر از اسپانیا و جزایر ویرجین ایالات متحده بود (نمودار ۲۶).

گزارش های تحلیلی

بخش
دوم

رونق نفتی آمریکا در حال کند شدن است

حسین پاککاری

قیمت‌های بازار از هزینه استخراج کمتر شود، حفاران عقب‌نشینی خواهند کرد. بر اساس گزارش فدرال رزرو دالاس، اپراتورهای بزرگ به طور متوسط به قیمت نفت حداقل ۵۸ دلار در هر بشکه و شرکت‌های کوچک‌تر به ۶۷ دلار در هر بشکه برای حفاری سودآور نیاز دارند. همچنین بر اساس گزارش موسسه تحقیقات اقتصادی BNP Paribas قیمت‌های سر به سر تولیدکننده برای میادین نفتی جدید نسبتاً بالا و در حدود ۶۵ دلار در هر بشکه است.

در واقع آنچه برای اکثر شرکت‌های حفاری مهم است، قیمت مورد انتظار نفت در طول عمر یک چاه است، نه قیمت حال حاضر. بنابراین نگرانی این است که کاهش قیمت نفت خام، نشان‌دهنده کاهش انتظارات از تقاضای آینده باشد. این به ویژه برای حوضه پرمین که عملاً به تولیدکننده شناور تبدیل شده و قادر است با تغییر شرایط، تولید را به سرعت افزایش یا کاهش دهد، مهم است. این حساسیت ممکن است به معنای کاهش تولید در آینده باشد. آژانس بین‌المللی انرژی پیش‌بینی می‌کند که تقاضای جهانی نفت امسال کمتر از ۱ درصد رشد خواهد کرد. در بلندمدت، اوضاع حتی وخیم‌تر به نظر می‌رسد. چین تقریباً نیمی از کل رشد تقاضای جهانی نفت را در دو دهه گذشته به خود اختصاص داده است. ظهور خودروهای برقی در آنجا، رشد تقاضا را به شدت کند کرده است. با توجه به اینکه تغییر به سمت برقی شدن حمل و نقل در سایر نقاط جهان شروع شده است، پیش‌بینی می‌کند تقاضای جهانی نفت قبل از پایان دهه به اوج خود برسد و مازاد عرضه ایجاد شود. اگرچه پیش‌بینی‌های تقاضا باید با کمی تردید بررسی شوند اما قیمت سربسر ۶۲ دلار در هر بشکه در میدلند از ۴۶ دلار در سال ۲۰۱۷ بالاتر است. تعرفه‌ها بر مواد حیاتی مانند فولاد، این هزینه‌ها را بیشتر افزایش خواهد

۱. بیان رویداد

علی‌رغم اینکه صنعت نفت امروزی بسیار بزرگتر و پیچیده‌تر از دهه‌های قبل است اما حتی در پر بازده ترین حوضه‌های نفت شیل نشانه‌هایی وجود دارد که نشان می‌دهد اوج تولید نفت شیل از قبل نزدیکتر است. ترامپ در ۴ ژوئیه ۲۰۲۵، قانون یک لایحه بزرگ زیبا را امضا کرد. این لایحه احتمالاً از طریق کاهش مالیات‌ها و حمایت از سیاست‌های سوخت فسیلی می‌تواند به طور غیرمستقیم به صنعت نفت شیل کمک کند. با این حال، تأثیر واقعی آن به عوامل متعددی از جمله قیمت جهانی نفت، چالش‌های ساختاری صنعت شیل و شرایط اقتصاد جهانی بستگی دارد که ممکن است اثربخشی این لایحه را محدود کند. این مسئله بطور مختصر در این گزارش مورد بررسی قرار گرفته است.

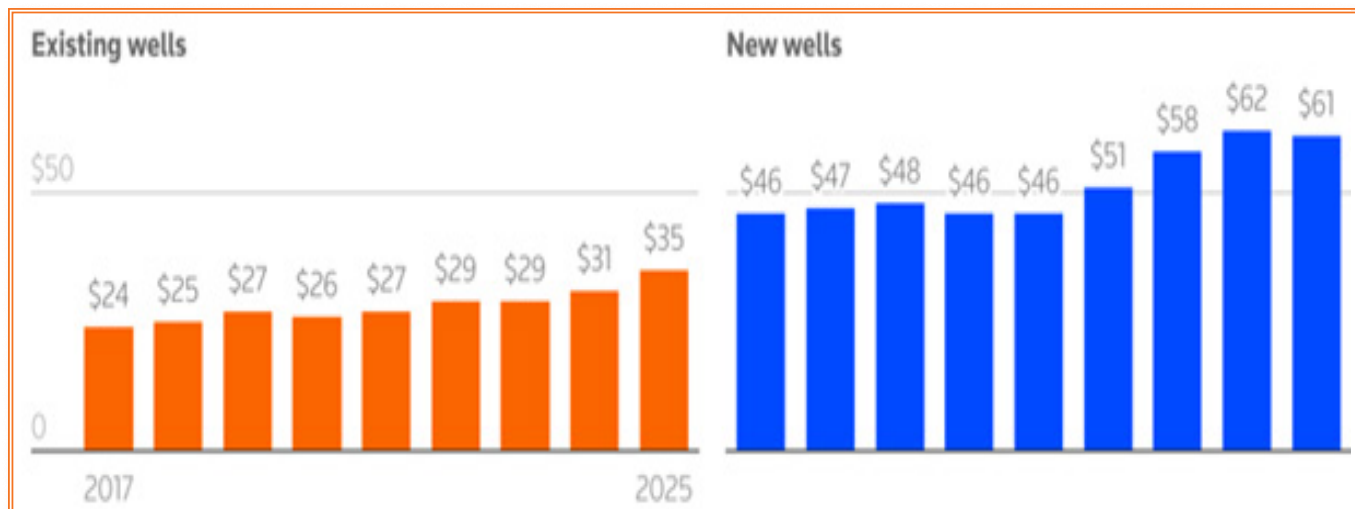
۲. تحلیل و ارزیابی

شکست هیدرولیکی در سازندهای شیل، صنعت نفت را کمی بیش از یک دهه پیش متحول کرد. در طی آن زمان، فناوری و نوآوری‌ها به پیشرفت خود ادامه دادند. کارایی‌ها و نوآوری‌هایی وجود داشته است که به روند افزایش تولید کمک کرده است. با این حال، این روند برای همیشه دوام نخواهد داشت، و نشانه‌هایی وجود دارد که ممکن است تولید به اوج خود نزدیک شده باشد یا در حال حاضر به اوج خود رسیده باشد. به عبارت دیگر افزایش تولید به هزینه سرمایه‌گذاری بیشتری نیاز دارد. علاوه بر این، موجودی چاه‌های حفر شده اما ناتمام (DUC)^۱ در ایالات متحده در حال کاهش است. اکنون چاه‌های ناتمام کمتری در حوضه‌های عمده تولید نفت شیل (پرمین، ایگل فورد، باکن) وجود دارد. لذا اگر

1. Drilled but uncompleted wells (DUC)

نمودار ۱: قیمت مورد نیاز برای هر بشکه نفت برای چاه‌های نفتی سودآور در پرمین (دلار در بشکه)

تعارف‌ها) پس از سال ۲۰۲۱، پتانسیل کاهش بیشتر هزینه‌ها را محدود کرده است.

اگر همه را کنار هم بگذارید، کافی است تا به برخی از اولین قهرمانان فرکینگ به طور فزاینده‌ای بد بین شوند. هارولد هام، که با پیشگامی در انجام فناوری فرکینگ در داکوتای شمالی میلیاردها دلار به دست آورد، در یک کنفرانس صنعتی در ماه مارس گفت که تولید نفت خام ایالات متحده در حال رسیدن به ثبات است. اسکات شفیلد، بنیانگذار منابع طبیعی پایونیر، در مصاحبه‌ای با CNBC گفت، یکی از دلایل اصلی فروش این شرکت به اکسون موبیل به قیمت ۶۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۳ این بود که موجودی زمین‌های رده اول آن رو به اتمام بود و در بقیه حوضه‌ها هم همینطور.

آینده پرمین شاید از قبل مشخص شده باشد. سازند باکن، که عمدتاً در داکوتای شمالی واقع شده است، یکی از اولین حوضه‌ها در استفاده از فناوری فرکینگ بشمار می‌رود. تولید نفت خام تقریباً از ۹۰ هزار بشکه در روز در سال ۲۰۰۵ به ۱.۵ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۹ افزایش یافت. اما با افزایش هزینه‌ها و منقضی شدن زمین‌های سطح یک و دو، تولید داکوتای شمالی از آن زمان تقریباً یک سوم کاهش یافته است.

بزرگترین شرکت‌های انرژی در حال حاضر در حال حفظ سرمایه هستند و ترجیح می‌دهند پول نقد را به سهامداران خود بازگردانند. پنج شرکت برتر اکسون

داد.

در مجموع با توجه به نمودار شماره (۱)، هزینه‌های عملیاتی هنوز به اندازه‌ای بالا نیستند که چاه‌های موجود را تهدید کنند، چاه‌هایی که بسیاری از آنها با قیمت‌های فعلی سودآور هستند. مشکل این است که چاه‌های شیل طول عمر بسیار کوتاهی دارند. به طور متوسط، تولید پس از یک سال بیش از دو سوم و ۹۵ درصد پس از شش سال کاهش می‌یابد. بنابراین اگر چاه‌های جدید شروع خوبی نداشته باشند، این موضوع به سرعت در اعداد کلی تولید خود را نشان خواهد داد. البته، ارقام میانگین، تفاوت‌های گسترده در کیفیت زمین از یک بخش به بخش دیگر را نشان نمی‌دهند. مشکل این است که بهترین نقاط در حال اتمام هستند. در زمین‌های به اصطلاح ردیف اول در پرمین، حفاری می‌تواند بر اساس ارزش خالص فعلی، با قیمت نفت بشکه‌ای ۵۰ دلار، ۳۰ درصد بازده ایجاد کند. این مقدار برای پوشش ریسک عملیاتی، بدهی‌های خدماتی و پرداخت سود سهام کافی است. موسسه تحقیقاتی Enverus تخمین می‌زند که زمین‌های به اصطلاح درجه یک می‌تواند در حدود ۳.۵ سال دیگر تمام شود. با پایان یافتن زمین‌های مرغوب، کاهش هزینه‌ی تولید برای شرکتها بسیار سخت خواهد بود و باید به مناطق با بازده پایین‌تر منتقل شوند، که موجب افزایش قیمت سر به سر خواهد شد. همچنین تورم خدمات در میادین نفتی (نیروی کار، تجهیزات،

به اوج خود مواجه است، تغییر دهد، اما همچنان خبر خوشایندی است. به طور خاص، این لایحه یک اعتبار مالیاتی بهبود یافته برای جذب کربن برای تولیدکنندگان نفتی که در زمینه افزایش بازیافت نفت فعالیت می‌کنند، ارائه می‌دهد و آن را در جایگاهی برابر با سایر روش‌های استفاده از کربن قرار می‌دهد. این امر به نفع شرکت‌هایی از جمله اکسیدنتال پترولیوم و اکسون موبیل، که شرکت متخصص در زمینه افزایش بازیافت نفت دنبری را در سال ۲۰۲۳ با قیمت ۴/۹ میلیارد دلار خریداری کردند، خواهد بود.

شرکت‌های نفتی همچنین می‌توانند از اجاره زمینهای فدرال که توسط این لایحه ارائه شده است، بهره‌مند شوند. الکس بیکر، مدیر تحقیقات شرکتی وود مکنزی، می‌گوید: با توجه به اینکه اکسون موبیل سهم بیشتری در جذب و ذخیره کربن دارد، بیشتر تحت تأثیر قرار خواهد گرفت. او می‌افزاید: برای شورون، که اخیراً در خلیج مکزیک بسیار فعال بوده است و پروژه‌های زیادی را راه‌اندازی کرده و پروژه‌های دیگری را در دست اجرا دارد، این قانون می‌تواند انگیزه‌ای برای خرید بلوک‌های اضافی در آنجا با هزینه بهتر ایجاد کند.

از دیگر مزایای مالیاتی این لایحه می‌توان به کاهش هزینه‌های حفاری اشاره کرد. اینکه اعتبار مجوزهای حفاری از سه سال به چهار سال افزایش یافته و شروع دریافت هزینه متان از تولیدکنندگان نفت و گاز ۱۰ سال به تعویق افتاده است. وود مکنزی می‌گوید تولیدکنندگان کوچک‌تری که از هزینه متان به شدت آسیب می‌دیدند، اکنون ممکن است زمان بیشتری برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای یا تغییر سبد سهام خود داشته باشند، در حالی که افزایش کسر مالیات می‌تواند به برخی از تولیدکنندگان کمک کند تا از نظر هزینه‌ها در مقایسه با رقبای بزرگ‌تر با زنجیره‌های تأمین بزرگ‌تر، رقابتی‌تر شوند.

موبیل، شورون، توتال، بی پی و شل در دو سال گذشته حدود ۲۲۵ میلیارد دلار که یک رکورد محسوب می‌شود، صرف بازخرید سهام و سود سهام کرده اند. بنابراین سرمایه‌گذاری در تولید جدید راکد مانده است. علاوه بر این، جریان نقدی حاصل از عملیات، ترکیب هزینه‌های سرمایه‌ای و وجه نقد بازگشتی به سرمایه‌گذاران را در شورون یا اکسون در سه ماهه اول امسال پوشش نداده است. البته، حتی اگر اوج تولید نفت در پرمین شروع شده باشد، مانند باکن، سال‌ها به تولید خود ادامه خواهد داد اما تأثیرات آن بر سیاست ایالات متحده همچنان می‌تواند قابل توجه باشد.

«لایحه یک زیبای بزرگ»^۱

این بزرگ‌ترین قانون مالیاتی و بودجه‌ای دوره دوم ترامپ است که مشوق‌های گسترده‌ای برای صنعت نفت و گاز فراهم کرده است. این مشوق‌های بهبود یافته برای جذب کربن مرتبط با تولید نفت خام و نرخ‌های حق امتیاز پایین‌تر، از جمله دستاوردهای کلیدی بخش نفت ایالات متحده است که در یک لایحه کلان مالیاتی و هزینه‌ای توسط دونالد ترامپ به قانون تبدیل شده است.

گسترش اجاره زمین‌های فراساحلی و خشکی فدرال برای تولید نفت و گاز، نشان‌دهنده تمرکز دولت بر تقویت امنیت انرژی ایالات متحده و جذب سرمایه‌گذاری جدید به صنعت داخلی است. بزرگترین تولیدکنندگان بیشترین سود را از کاهش حق امتیاز و هزینه‌های تولید در زمین‌های فدرال خواهند برد - اقداماتی که باید به حفظ تولید از مناطقی مانند خلیج مکزیک کمک کند، جایی که سرمایه‌گذاری معمولاً از سایر نقاط ایالات متحده عقب مانده است، اگرچه اخیراً علاقه به آن افزایش یافته است. در همین حال، تولیدکنندگان کوچک‌تر ممکن است از تخفیف‌های مالیاتی جدید سود بیشتری ببرند. در واقع بعید است که «لایحه زیبای بزرگ» ترامپ بتواند به طور قابل توجهی اوضاع را برای بخشی که با موانعی از جمله قیمت‌های پایین نفت خام و جنگ‌های تجاری ترامپ همزمان با نزدیک شدن تولید نفت شیل

1. One Big Beautiful Bill Act

۳. جمع بندی

- همچنین تورم خدمات در میادین نفتی (نیروی کار، تجهیزات، تعرفه‌ها) پس از سال ۲۰۲۱، پتانسیل کاهش بیشتر هزینه‌ها را محدود کرده است.
- هارولد هام، پیشگام فناوری فرکینگ در داکوتای شمالی، در یک کنفرانس صنعتی در ماه مارس گفت که تولید نفت خام ایالات متحده در حال رسیدن به ثبات است.
- بزرگترین شرکت‌های انرژی در حال حاضر در حالت حفظ سرمایه هستند و ترجیح می‌دهند پول نقد را صرف بازخرید سهام و سود سهام کنند، لذا سرمایه‌گذاری در تولید جدید کاهش یافته است.
- لایحه زیبای بزرگ ترامپ، اعتبار مجوزهای حفاری را از سه سال به چهار سال افزایش خواهد داد و دریافت هزینه متان از تولیدکنندگان نفت و گاز را ۱۰ سال به تعویق می‌اندازد که باعث کاهش هزینه‌های حفاری خواهد شد. اما بعید است که بتواند به طور قابل توجهی اوضاع را برای بخشی که با موانعی از جمله قیمت‌های پایین و جنگ‌های تجاری همزمان با نزدیک شدن تولید به اوج خود مواجه است، تغییر دهد. اما خبر خوشایندی است.

- تعداد چاه‌های حفر شده اما ناتمام کمتری در حوضه‌های عمده تولید نفت شیل آمریکا وجود دارد. لذا اگر قیمت‌های بازار از هزینه استخراج کمتر شود، حفاران عقب‌نشینی خواهند کرد.
- بر اساس گزارش فدرال رزرو دالاس، اپراتورهای بزرگ به طور متوسط به قیمت نفت حداقل ۵۸ دلار در هر بشکه و شرکت‌های کوچکتر به ۶۷ دلار در هر بشکه برای حفاری سودآور نیاز دارند.
- آنچه برای اکثر شرکت‌های حفاری مهم است، قیمت مورد انتظار نفت در طول عمر یک چاه است، نه قیمت حال حاضر.
- مسئله مهم این است که چاه‌های شیل طول عمر بسیار کوتاهی دارند. بنابراین اگر چاه‌های جدید شروع خوبی نداشته باشند، این موضوع به سرعت در اعداد کلی تولید خود را نشان خواهد داد.
- مسئله مهم دیگر این است که زمین‌های به اصطلاح درجه یک و پربازده در حال اتمام هستند. این امر موجب افزایش قیمت سر به سر خواهد شد.

صادرات گاز آذربایجان به سوریه و بررسی پتانسیل گازی ترکمنستان در این پروژه

دوره شانزدهم

«ارزیابی و تجزیه و تحلیل: نکات محوری»

«مقدمه»

روابط دیپلماتیک رسمی میان دو کشور آذربایجان و سوریه از سال ۱۹۹۲ آغاز شد و در ۲۰۰۹ توافق اولیه‌ای برای ارسال سالیانه حدود ۱-۱.۵ میلیارد مترمکعب گاز به سوریه به دست آمد. در ادامه، تفاهم‌نامه‌هایی نیز در سال‌های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱ برای صادرات گاز امضا شد و صادرات از طریق خاک ترکیه و گرجستان عملیاتی شد. نکات کلیدی این پروژه به شرح زیر است:

براساس گزارش‌های منتشرشده توسط منابع معتبر خبری در بازه‌ی ۳۰ ژوئیه تا ۲ اوت ۲۰۲۵، توافق انتقال گاز طبیعی از آذربایجان به سوریه وارد مرحله اجرایی شده است. انتظار می‌رود این گاز برای تولید برق معادل ۱۲۰۰ مگاوات در نیروگاه‌های سوریه، به ویژه در منطقه حلب، استفاده شود.

در تاریخ ۲ اوت ۲۰۲۵، صادرات رسمی گاز طبیعی از آذربایجان به سوریه از طریق ترکیه آغاز شد. این پروژه، نقطه عطفی در همکاری انرژی بین این کشورها محسوب می‌شود. این توافق بخشی از راهبرد آذربایجان برای تنوع بخشی بازارهای صادرات گاز و کاهش وابستگی به اروپا است. شرکت سوکار اعلام کرده که سالانه تا ۱.۲ میلیارد متر مکعب گاز از میدان شاه‌دنیز به سوریه صادر خواهد کرد و این انتقال بدون تأثیر بر تعهدات قبلی در کنار تعهدات موجود به اروپا و ترکیه انجام خواهد شد. در ادامه به بررسی جزییات این قرارداد و اثرات آن خواهیم پرداخت.

جدول ۱: جزییات پروژه انتقال گاز آذربایجان به سوریه

توافق انتقال گاز طبیعی از آذربایجان به سوریه	
مقدار گاز	سالانه ۱.۲ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی از میدان شاه‌دنیز در دریای خزر به سوریه صادر خواهد شد.
مسیر انتقال	گاز از طریق شبکه گازرسانی ترکیه و از مسیر خط لوله کیلیس وارد خاک سوریه شده و به شهرهای حلب و حمص انتقال می‌یابد.
ظرفیت روزانه	بر اساس اعلام مقامات ترکیه، تحویل روزانه گاز تا سقف ۶ میلیون مترمکعب ممکن است که معادل تولید حدود ۱۲۰۰ مگاوات برق است.
هدف پروژه	بازسازی نیروگاه‌های سوریه برای افزایش ساعات برق‌رسانی از ۳-۴ ساعت در روز به حدود ۱۰ ساعت، با تمرکز بر مناطق جنگ‌زده.
شرکت‌های دخیل	شرکت دولتی نفت و گاز آذربایجان (SOCAR)، شرکت BP به‌عنوان اپراتور میدان شاه‌دنیز، وزارت انرژی ترکیه و دولت موقت سوریه.
تأمین مالی	پروژه به‌صورت مشترک توسط قطر و ترکیه تأمین مالی شده است.

« اهمیت ترکمنستان در صادرات گاز آذربایجان

با توجه به افزایش تقاضا و تنوع در بازارها، آذربایجان در تلاش است تا از طریق تبادل گاز (swap) با ترکمنستان، بخشی از گاز آسیای مرکزی را به اروپا برساند و همچنین بتواند از زیرساخت‌های موجود خود در مسیر ایران و ترکیه برای ترانزیت گاز ترکمنستان بهره گیرد. علاوه بر این، آذربایجان به دنبال بررسی امکان استفاده از ظرفیت گاز ترکمنستان برای تقویت صادرات به سوریه و سایر بازارهای منطقه است. ترکمنستان می‌تواند به عرضه گاز آذربایجان به ویژه برای صادرات به بازارهای غربی (مانند ترکیه، اروپا و حتی سوریه) از طریق چند مسیر و سازوکار مختلف کمک کند. در ادامه مسیرها، روش‌ها، و حجم‌های ممکن بررسی شده‌اند:

● خط لوله ترانس کاسپین (TCP)

این پروژه قدیمی و استراتژیک قرار بود گاز ترکمنستان را از طریق خط لوله‌ای زیر دریای خزر به آذربایجان برساند. در آنجا گاز به شبکه موجود آذربایجان مثل خط قفقاز جنوبی (SCP) تزریق شده و به ترکیه و اروپا صادر شود. ظرفیت تخمینی این پروژه ۱۰-۳۰ میلیارد متر مکعب در سال است که در مراحل اولیه احتمالاً حدود ۱۰-۱۵ میلیارد متر مکعب خواهد بود. پروژه هنوز اجرا نشده ولی از سوی اتحادیه اروپا، آمریکا، و آذربایجان حمایت می‌شود. مخالفت‌های روسیه و ایران به دلایل ژئوپلیتیکی و زیست‌محیطی مانع اصلی بوده‌اند. تحولات جدید، مانند نیاز اروپا به گاز غیر روسی، ممکن است پروژه را احیا کند.

جدول ۲: تولید و صادرات گاز آذربایجان (۲۰۲۲-۲۵)

سال / دوره	تولید تخمینی (bcm)	صادرات تخمینی (bcm)
۲۰۲۲	۴۳٫۸~	۱۹٫۰~
۲۰۲۳	۳۵٫۶~	۲۲٫۳~
۲۰۲۴	۵۰٫۳~	۲۵٫۲~ (وزارت انرژی)
Jan-Apr ۲۰۲۵	۱۶٫۷~	۸٫۰~

Source: IEA, Wikipedia IEA Blob Storage, RMI, geghard-saf.am, CEIC Data, minenergy.gov.az, Interfax

• سوآپ گاز از طریق ایران

ایران است. با این حال، در صورت ساخت خط لوله TCP، امکان صادرات مشترک آذربایجان و ترکمنستان به سوریه یا اروپا به شدت افزایش می‌یابد. ظرفیت تولید گاز طبیعی ترکمنستان (تا سال ۲۰۲۵) حدود ۸۵-۸۰ میلیارد متر مکعب در سال است که از این مقدار ۳۰-۲۵ میلیارد متر مکعب آن مصرف داخلی و بقیه آن به صادرات اختصاص می‌یابد. در ادامه، مسیرهای اصلی صادراتی آن به تفصیل بررسی شده‌اند:

«نقطه نظر کارشناسی موسسه»

آذربایجان توانسته است با سرمایه‌گذاری در میدین گازی و توسعه زیرساخت‌های صادراتی، تولید و صادرات گاز خود را به طور چشمگیری افزایش دهد. این رشد چشم‌انداز جذابی را برای نقش این کشور در بازار انرژی منطقه‌ای ترسیم می‌کند. با اجرای توافقی‌هایی نظیر صادرات به سوریه، این کشور به دنبال گسترش نفوذ انرژی خود در خاورمیانه است. این انتقال گاز برای

ترکمنستان گاز را به شمال ایران تحویل و ایران همان مقدار را از غرب کشور به آذربایجان انتقال می‌دهد. این قرارداد، برای نخستین بار در دسامبر ۲۰۲۱ میان سه کشور ایران، ترکمنستان، و آذربایجان امضا شد. ظرفیت فعلی آن ۱.۵ تا ۲ میلیارد متر مکعب در سال با امکان افزایش تا ۶ میلیارد متر مکعب در سال است. از مزایای آن استفاده از زیرساخت موجود، عدم نیاز به سرمایه‌گذاری جدید در خط لوله و کاهش زمان تحویل و هزینه‌های آن است.

• صادرات LNG یا CNG از ترکمنستان به آذربایجان

ارسال گاز فشرده (CNG) یا مایع‌شده (LNG) از طریق کشتی در دریای خزر که نیاز به تاسیسات فشرده‌سازی و اسکله در دو سوی دریای خزر دارد که ظرفیت آن در حال حاضر ناچیز و ظرفیت آن کمتر از ۱ میلیارد متر مکعب در سال است، ولی قابلیت رشد در آینده را دارد. ساده‌ترین و عملی‌ترین مسیر فعلی، سوآپ گاز از طریق

جدول ۳: مسیرها و مقاصد اصلی صادرات گاز ترکمنستان

مسیر صادراتی	مقصد	ظرفیت (bcm/year)	وضعیت فعلی	توضیح
خط لوله چین (Central Asia-China)	چین	~۵۵ bcm	فعال	مهم‌ترین مسیر فعلی، از طریق ازبکستان و قزاقستان
خط لوله ایران (Korpeje-Kurt Kui)	ایران	~۸ bcm	فعال جزئی	بخشی برای سوآپ به آذربایجان استفاده می‌شود
خط لوله روسیه (Central Asia-Center)	روسیه	~۱۰ bcm	ظرفیت بالاست ولی استفاده محدود است	بعد از بحران گاز ۲۰۰۹ استفاده از این مسیر کاهش یافت.
سوآپ از طریق ایران به آذربایجان	آذربایجان	حدود ۲ bcm است (با قابلیت افزایش)	فعال	با استفاده از شبکه داخلی ایران
صادرات احتمالی از طریق TCP	آذربایجان (و بعدها اروپا)	۱۰-۳۰ bcm	در مرحله پیشنهاد	پروژه معلق ترانس‌کاسپین که زیر دریای خزر است.
دریای خزر LNG/CNG	آذربایجان/قفقاز	کمتر از ۱ bcm	آزمایشی	ظرفیت فعلاً پایین است

نه تنها نفوذ اقتصادی، بلکه اهرم سیاسی در قبال دمشق به دست می‌آورد. از طرفی، آذربایجان در چارچوب «دیپلماسی انرژی» خود، ارتباط با کشورهای عربی را گسترش می‌دهد.

قطر نیز که در سال‌های اخیر روابط مثبتی با آذربایجان و ترکیه داشته این پروژه را در چارچوب همکاری سه‌جانبه انرژی-بازسازی حمایت می‌کند. قطر به عنوان حامی مالی پروژه و مشارکت‌کننده در سرمایه‌گذاری زیرساخت‌ها مطرح است. حضور قطر می‌تواند بخشی از هزینه‌های توسعه خطوط گاز و نیروگاه‌ها در سوریه را پوشش دهد. حضور قطر باعث می‌شود این پروژه از نظر بین‌المللی چهره‌ی همکاری‌محور و بازسازی‌محور پیدا کند و فشار تحریم‌ها کمتر به چشم بیاید. قطر به عنوان حامی مالی پروژه و مشارکت‌کننده در سرمایه‌گذاری زیرساخت‌ها مطرح است و احتمالاً بخشی از هزینه‌های توسعه خطوط گاز و نیروگاه‌ها در سوریه را پوشش می‌دهد.

ترکیه به دنبال ایجاد زیرساخت‌ها و موقعیت جغرافیایی و قطر نیز به دنبال ایجاد سرمایه و حمایت سیاسی/مالی خواهد بود. این مدل همکاری پیش از این در پروژه‌های بازسازی و زیرساخت در سومالی، لیبی و برخی کشورهای آفریقایی اجرا شده است. هر دو کشور از موفقیت این پروژه برای تقویت بلوک آنکارا-دوحه-باکو در سیاست انرژی خاورمیانه استفاده می‌کنند. اگر امنیت خطوط پایدار بماند، امکان افزایش حجم گاز تا ۳-۲ میلیارد مترمکعب در سال وجود دارد. این مسیر می‌تواند به بستری برای صادرات گاز قطر یا شرق مدیترانه به سوریه نیز تبدیل شود. ممکن است این پروژه به مدل «اتصال شبکه گازی سوریه به شبکه منطقه‌ای» منجر شود که مشابه با پروژه‌های همگرایی در اروپا است.

پایداری این پروژه به سه عامل کلیدی امنیت خط لوله و پایداری مسیر انتقال، توافقات بلندمدت تجاری که نیازهای طرفین را تضمین کند و مدیریت فشارهای سیاسی بین‌المللی و تحریم‌ها بستگی دارد. همچنین احتمال دارد که با افزایش همکاری با ترکمنستان، نقش خود را در انتقال گاز آسیای مرکزی به خاورمیانه نیز تقویت کند.

سوریه یک تغییردهنده بازی (Game Changer) در حوزه انرژی است که می‌توان از سه منظر اقتصادی، انرژی/فنی، و ژئوپلیتیک بررسی کرد:

از بعد اقتصادی، کاهش وابستگی سوریه به واردات سوخت مایع و نفت کوره که گران‌تر و آلاینده‌تر است، رخ خواهد داد. همچنین، افزایش تولید برق و افزایش ساعات برق‌رسانی به ۸-۱۰ ساعت در روز، می‌تواند صنایع داخلی مثل سیمان، فولاد و کشاورزی گلخانه‌ای را احیا کند. از طرفی احتمال ایجاد درآمد غیرمستقیم از صادرات کالا و خدمات به ترکیه و آذربایجان در قالب بازگشت سرمایه وجود دارد. برای کشور آذربایجان بازارهای صادراتی فراتر از اروپا و ترکیه گسترش می‌یابد و به بازارهای خاورمیانه راه پیدا خواهد کرد که تثبیت موقعیت SOCAR را به عنوان تأمین‌کننده منطقه‌ای و افزایش درآمد ارزی پایدار را به دنبال خواهد داشت. برای ترکیه، علاوه بر درآمد ترانزیتی عبور گاز شاهد تقویت جایگاه این کشور به عنوان هاب انرژی منطقه‌ای خواهیم بود که گاز روسیه، ایران، آذربایجان و شاید شرق مدیترانه را تجمیع و توزیع می‌کند.

از طرفی، تأمین گاز از میدان شاه‌دنیز با تولید پایدار و وجود قراردادهای بلندمدت به پایداری عرضه کمک خواهد کرد. در کنار استفاده از زیرساخت TANAP و شبکه گاز ترکیه، نیاز به خطوط فرعی به سمت مرز سوریه است. این مسیر امن‌تر از مسیرهای دریایی یا خطوطی است که از مناطق پرتنش عراق عبور می‌کند. با این حال، برقراری امنیت خطوط انتقال در مناطق مرزی ترکیه-سوریه حائز اهمیت است. همچنین احتمال کمبود فشار در فصل زمستان که اوج مصرف ترکیه است ممکن است منجر به کاهش سهم سوریه شود.

از بعد ژئوپلیتیک این پروژه با مشارکت ترکیه، قطر و آذربایجان اجرا می‌شود و نوعی همکاری چندجانبه در جهت ثبات منطقه‌ای به‌شمار می‌آید. این پروژه پیامدهایی برای روابط بین‌المللی دارد، روسیه ممکن است از این همکاری استقبال کند چون به بازسازی سوریه کمک می‌کند، اما احتمالاً نفوذ ایران بر شبکه انرژی سوریه کاهش می‌یابد. این پروژه موازنه قدرت را در منطقه می‌تواند تغییر دهد، ترکیه با این پروژه

منابع:

- 10- AA.com.tr – July 12, 2025: SOCAR signed MoU with Syrian government for natural gas supply
- 11- IEA (International Energy Agency) – Azerbaijan Energy Profile 2025
- 12- S&P Global Commodity Insights – Caspian Region Energy Outlook (2024–2025)
- 13- TRT World & TRT Global – Reports on TANAP and regional energy strategy
- 14- Caliber.az – Energy developments in Azerbaijan
- 15- IEA – International Energy Agency, Azerbaijan Energy Profile 2023 (PDF)
- 16- Wikipedia, Energy in Azerbaijan – Wikipedia
- 17- OPEC Marketed Production (via CEIC Data), Azerbaijan Natural Gas Production – CEIC
- 18- Ministry of Energy of Azerbaijan Republic, Annual statistics and monthly reports (2024–2025)
- 19- Interfax Energy News, Customs Data on Gas Exports – April 2025
- 20- Geghard SAF Energy Review, Azerbaijan's Gas to Europe – 2024 Analysis
- 1- Reuters – August 2, 2025: Azerbaijan to export 1.2 bcm of gas to Syria through Turkey annually, says SOCAR
- 2- AP News – July 30, 2025: Turkey to supply natural gas from Azerbaijan to Syria
- 3- Reuters – July 30, 2025: Turkey to start providing Syria with natural gas on August 2
- 4- Prensa Latina – July 31, 2025: Syria receives gas from Azerbaijan to strengthen electric grid
- 5- Caliber.az – August 3, 2025: Azerbaijan begins first gas deliveries to Syria via Türkiye
- 6- Ainvest.com – August 2, 2025: Azerbaijan's Strategic Gas Exports to Syria via Turkey
- 7- TRT Global – July 30, 2025: Türkiye to start supplying natural gas from Azerbaijan to Syria
- 8- Report.az – August 2, 2025: Jabbarov: Azerbaijan-Syria oil & gas deal to drive strategic cooperation
- 9- EgyptOil-Gas.com – August 2, 2025: Turkey Provides Syria with Azerbaijani gas Starting August 2

مناقشه تعرفه ای میان آمریکا و چین و تاثیر آن بر بازار LNG

تا سال ۲۰۳۰

شبانه‌های

مشابه سال گذشته کاهش شدیدی داشته است. انتظار می‌رود کل واردات سال جاری بین ۶ تا ۱۱ درصد کاهش یافته و به ۷۶.۶۵ میلیون تن متریک برسد.

این روند برخلاف پیش‌بینی‌های قبلی است که رشد تقاضای LNG چین تا سال ۲۰۳۵ را پیش‌بینی می‌کردند. این موضوع به همراه تغییرات مداوم در ترکیب واردات نفت این کشور، نشان‌دهنده تغییرات عمده‌ای در جریان‌های انرژی جهانی است. در سال ۲۰۲۳، واردات LNG چین به طور متوسط روزانه ۹.۵ میلیارد فوت مکعب بود که ۳۴ درصد آن از استرالیا، ۲۳ درصد از قطر، ۱۱ درصد از روسیه و ۱۰ درصد از مالزی تامین شده است.

«مقدمه:

در سال‌های اخیر، روابط تجاری میان آمریکا و چین تحت تأثیر تنش‌های تعرفه‌ای شدید قرار گرفته است. این جنگ تجاری که از سال ۲۰۱۸ آغاز شد، در نیمه نخست سال ۲۰۲۵، به دلیل وضع مجموعه‌ای از تعرفه‌های تلافی‌جویانه از سوی هر دو کشور به وخامت گرایید. در نتیجه، تا اواسط آوریل ۲۰۲۵، تعرفه‌های چین بر واردات LNG از آمریکا به ۱۲۵ درصد افزایش یافت. علاوه بر این، چین واردات LNG از آمریکا را متوقف کرد. آنچه به عنوان اختلافات اقتصادی آغاز شد، به تدریج به یک رقابت راهبردی همه‌جانبه تبدیل شده است که پیامدهای گسترده‌ای برای اقتصاد جهانی به دنبال دارد. این تحلیل تلاش می‌کند به این پرسش پاسخ دهد که پیامدهای احتمالی وضع تعرفه‌های LNG از سوی چین و ممنوعیت واردات LNG از آمریکا تا سال ۲۰۳۰، در زمینه‌های اقتصادی و استراتژیک چیست؟

«تحلیل و ارزیابی:

چندین عامل در پس این روند غیرمنتظره نقش دارند:
عامل نخست به تنش‌های تجاری بین واشنگتن و پکن برمی‌گردد. پس از آنکه ترامپ تعرفه ۱۲۵ درصدی بر شریک تجاری کلیدی خود اعمال کرد، چین تصمیم گرفت از مارس ۲۰۲۵ واردات LNG از آمریکا را متوقف کند؛ در نتیجه، طبق گزارش‌های CSIS و KAPSARC، این جنگ تعرفه‌ای باعث تغییر مسیر تجارت LNG شده و باعث شد چین سهم خود را از بازار آمریکا کاهش دهد و به جای آن، واردات گاز روسیه و تولید داخلی را افزایش دهد. ضمن آنکه چین خریدهای خود را به سمت دیگر عرضه کنندگان آسیایی مانند قطر و اندونزی هدایت کرده است.

دوم، همانگونه که اشاره شد، چین افزایش قابل توجهی در واردات گاز از طریق خطوط لوله از روسیه و آسیای مرکزی داشته و همچنین تولید داخلی گاز خود را نیز ۶ درصد افزایش داده است که این دو تقاضای LNG را کاهش داده‌اند. گاز خط لوله در سال ۲۰۲۳ معادل ۴۱ درصد از کل واردات روزانه ۱۶ میلیارد فوت مکعب گاز طبیعی چین را تشکیل می‌داد که بیشتر آن از روسیه (از طریق خط لوله «قدرت سیبری ۱» Power of Siberia ۱)

در چند سال گذشته، چین به بزرگ‌ترین واردکننده LNG در جهان تبدیل شده است. واردات سریع و رو به رشد LNG چین، جریان‌های انرژی آسیا را تغییر داده و این کشور بیش از ۴۰ درصد از رشد کل واردات LNG در قاره آسیا را به خود اختصاص داده است. با این حال، تسلط چین بر بازارهای LNG اکنون در معرض خطر قرار گرفته و کاهش مداوم واردات آن مشاهده می‌شود.

طبق داده‌های رهگیری کشتی‌ها توسط شرکت Kpler، واردات LNG چین در ژوئن ۲۰۲۵ حدود ۵ میلیون تن متریک برآورد شده که نشان‌دهنده کاهش ۱۲ درصدی سالانه و هشتمین ماه متوالی کاهش واردات است. در چهار ماه اول سال جاری، واردات LNG چین به ۲۰ میلیون تن رسیده که نسبت به ۲۹ میلیون تن در دوره

۲.۱. پیامدهای اقتصادی و استراتژیک تا ۲۰۳۰

تحلیل مدل‌های پیش‌بینی KAPSARC نشان می‌دهد که این روندها تا سال ۲۰۳۰ ادامه خواهد داشت و بازار LNG جهان شاهد تغییرات اساسی خواهد بود. آمریکا برای حفظ جایگاه خود در بازار LNG باید سیاست‌های جدید صادراتی و تجاری اتخاذ کند و چین نیز با سیاست‌های متنوع‌سازی منابع انرژی خود، به سمت استقلال انرژی بیشتر حرکت خواهد کرد. این تحولات ممکن است به بازتعریف روابط تجاری و رقابت‌های جدید در بازار انرژی منجر شود. برای تحلیل این وضعیت، از مدل جهانی گاز (World Gas Model) توسعه‌یافته توسط شرکت نکسانت^۱ استفاده شده تا سه سناریو شبیه‌سازی شود. سناریوی اول، «سناریوی مبنا» (Baseline Scenario) است که توسعه بازار جهانی گاز را در حالت عادی و بدون هیچ‌گونه تنش میان چین و آمریکا توصیف می‌کند.

در سناریوی دوم، یک تغییر اعمال شده است: وضع تعرفه ۱۲۵ درصدی بر واردات LNG از آمریکا به چین. سناریوی سوم، علاوه بر این تعرفه ۱۲۵ درصدی، شامل مسدود شدن مسیرهای تجاری LNG بین آمریکا و چین و لغو قراردادهای LNG بین این دو کشور است. بخش‌های زیر، نتایج سناریوهای دوم و سوم را توصیف می‌کنند:

سناریوی ۲: تعرفه ۱۲۵ درصدی، با پیامدهای ناچیز

وضع تعرفه ۱۲۵ درصدی بر واردات LNG از آمریکا به چین، ظاهراً تأثیر چندانی بر نتایج مدل ندارد. همان‌طور که در سناریوی مبنا پیش‌بینی شده بود، انتظار می‌رود چین همچنان تا سال ۲۰۳۰ همان حجم LNG را طبق قراردادهای بلندمدت از آمریکا تأمین کند. این نتیجه به راحتی قابل توضیح است: اگر به ساختار واردات LNG چین نگاه کنیم، می‌بینیم که تولیدکنندگان آمریکایی سهم کمی در سبد واردات چین دارند؛ در حالی‌که این سبد عمدتاً به استرالیا و قطر وابسته است. در افق زمانی تا سال ۲۰۳۰، چین ۸۰ قرارداد برای تأمین

ترکمنستان و میانمار تأمین شده است.

روسیه به طور فعال صادرات گاز خط لوله خود به چین را افزایش می‌دهد تا استراتژی خود برای تغییر مسیر صادرات انرژی از اروپا به آسیا را دنبال کند و چین هدف اصلی این تغییر است. به طور خاص، انتظار می‌رود خط لوله «قدرت سیبری ۱» (Power of Siberia ۱) تا سال ۲۰۲۵ به ظرفیت کامل ۳۸ میلیارد متر مکعب برسد و نیز برنامه‌ریزی شده است تا خط لوله جدید «قدرت سیبری ۲» (Power of Siberia ۲)، صادرات به چین را سالانه ۵۰ میلیارد متر مکعب افزایش دهد. روسیه همچنین در حال بررسی مسیرهای احتمالی دیگر برای خطوط لوله به چین است، از جمله مسیری که از طریق قزاقستان عبور خواهد کرد. این اقدام می‌تواند ظرفیت صادرات را بیشتر افزایش داده و مسیرهای جایگزینی برای تنوع‌بخشی به عرضه فراهم کند.

سوم، تقاضای ضعیف بخش‌های صنعتی به دلیل کاهش رشد در بخش‌های صنعتی و شیمیایی چین است که تأثیر منفی بر تقاضای گاز گذاشته است. رشد این بخش‌های مهم به دلیل ترکیبی از عوامل مانند کند شدن روند کلی اقتصاد، ضعف بازار مسکن، کاهش تقاضای جهانی برای صادرات و افت سرمایه‌گذاری خارجی، کاهش یافته است. از طرفی، پیش‌بینی می‌شود رشد تولید ناخالص داخلی چین در سال‌های آینده کند شود؛ و اگرچه نسبت به تعرفه‌های آمریکا مقاومت نشان داده است، اما پیش‌بینی‌ها حاکی از رشد کمتر از هدف رسمی و کاهش بیشتر در سال ۲۰۲۶ است. سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) پیش‌بینی کرده است که رشد اقتصادی چین از ۵.۰٪ در سال ۲۰۲۴ به ۴.۷٪ در سال ۲۰۲۵ و ۴.۳٪ در سال ۲۰۲۶ کاهش یابد. در نهایت، پیش‌بینی زمستان معتدل‌تر باعث کاهش تقاضا برای گرمایش خانگی به ویژه در شمال چین شده است.

۱. شرکت Nexant، اکنون بخشی از مجموعه FGE Nexant ECA (Energy & Chemicals Advisory)، یکی از شرکت‌های برجسته مشاوره و تحلیل در صنعت انرژی، گاز، پالایش و پتروشیمی در جهان است.

جدول ۱: ال ان جی به چین از ایالات متحده (bcm) تحت قراردادهای بلندمدت در دو سناریو

	۲۰۲۳	۲۰۲۴	۲۰۲۵	۲۰۲۶	۲۰۲۷	۲۰۲۸	۲۰۲۹	۲۰۳۰
Scenario ۱: Baseline	۴,۵	۵,۳	۵,۱	۴,۶	۵,۳	۱۲,۶	۱۷,۵	۱۸,۱
Scenario ۲: %۱۲۵ tariff	۴,۵	۵,۳	۵,۱	۴,۶	۵,۳	۱۲,۶	۱۷,۵	۱۸,۱

۱۲۵ درصدی، واردات LNG چین از آمریکا در سناریوی دوم تا سال ۲۰۳۰ پایدار بماند.

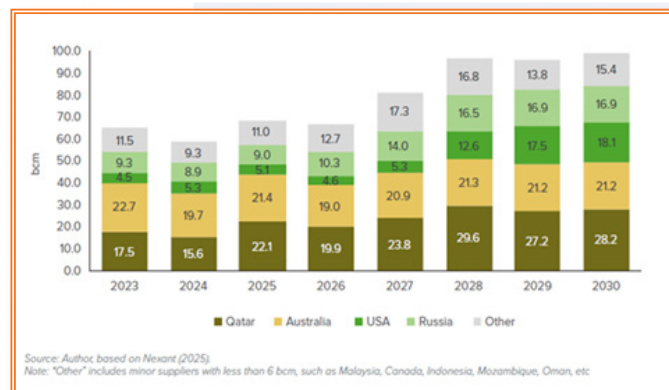
سناریوی ۳ : لغو قراردادهای LNG بین آمریکا و چین؛ رشد تجارت تکمحموله و تغییر پارادایم

نتایج جالبتری در سناریوی سوم نشان داده شده که وضعیت تشدید تنشها و لغو قراردادهای موجود توسط چین را مدلسازی می کند. اتفاقی مشابه در سالهای ۲۰۱۹-۲۰۲۰ رخ داد، زمانی که چین به مدت تقریباً ۴۰۰ روز در جریان تنشهای تجاری قبلی با آمریکا، از دریافت محموله های LNG از آمریکا خودداری کرد.

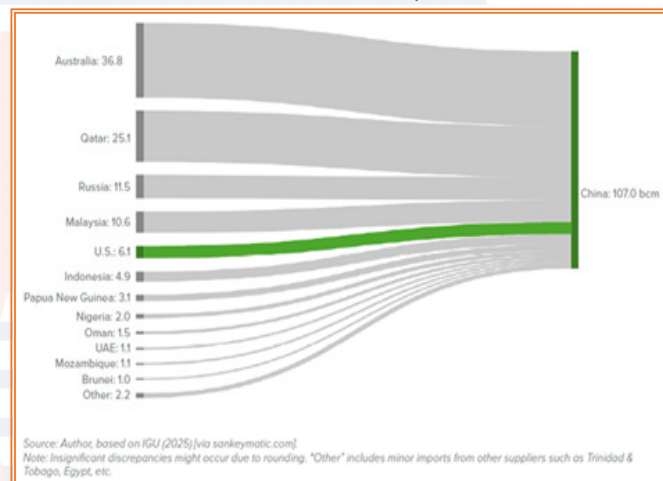
« نتایج کلیدی سناریوی ۳ به شرح زیر است:

- اگر قراردادهای LNG بین آمریکا و چین برقرار می ماند، انتظار می رفت چین تا سال ۲۰۳۰ حدود ۱۸.۱ میلیارد متر مکعب LNG قرارداد شده از آمریکا وارد کند (نگاه کنید به نمودار ۳).
- در سناریوی ۳، تا سال ۲۰۳۰، حجم LNG وارداتی

نمودار ۳: واردات ال ان جی قراردادی به چین تا سال ۲۰۳۰ (سناریوی پایه)

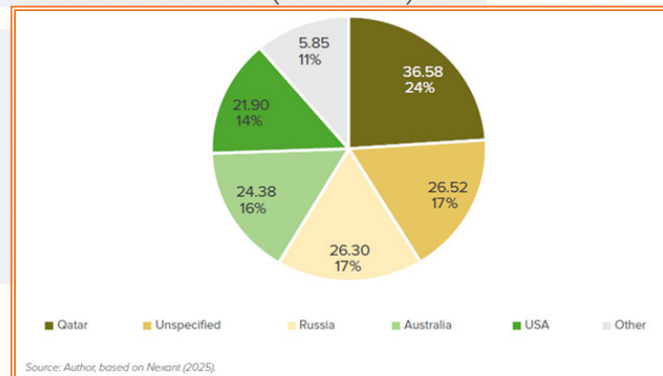

نمودار ۱: واردات ال ان جی چین به تفکیک کشور در سال ۲۰۲۴ (bcm)

LNG از ۱۱ کشور خواهد داشت. تا سال ۲۰۳۰، مجموع سالانه ۶۸ قرارداد (که پیش بینی می شود همچنان فعال باشند) معادل ۱۵۲.۸ میلیارد متر مکعب است. از این حجم، تنها ۲۱.۹ میلیارد متر مکعب، یعنی ۱۴ درصد، به واردات از آمریکا اختصاص دارد (نمودار ۲). اما به دلیل بند «ببر یا بپرداز»، مقدار واقعی واردات چین از آمریکا احتمالاً نزدیک تر به ۱۸.۱ میلیارد متر مکعب خواهد بود. به خاطر وجود همین بند، انتظار می رود فارغ از تعرفه

نمودار ۲: توزیع درصدی و مقداری کل قراردادهای سالانه ال ان جی چین که انتظار می رود تا سال ۲۰۳۰ فعال باشند، به تفکیک کشور (bcm و %).

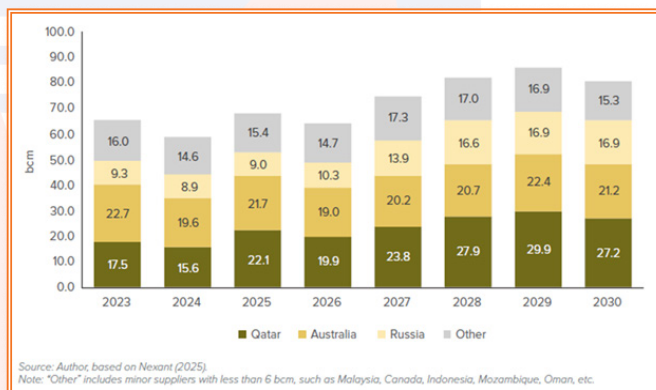
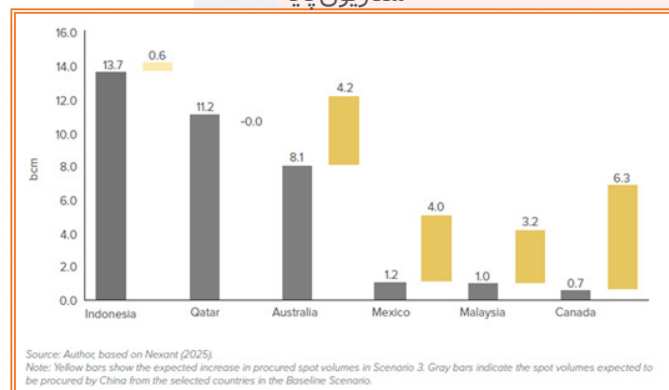

جدول ۲: واردات ال ان جی به چین از ایالات متحده (bcm) تحت قراردادهای بلندمدت در سناریوی پایه و سناریوی ۳

	۲۰۲۳	۲۰۲۴	۲۰۲۵	۲۰۲۶	۲۰۲۷	۲۰۲۸	۲۰۲۹	۲۰۳۰
Scenario 1: Baseline	۴,۵	۵,۳	۵,۱	۴,۶	۵,۳	۱۲,۶	۱۷,۵	۱۸,۱
Scenario ۲: ۱۲۵% tariff + cancelled long term contracts	۴,۵	۵,۳	۴,۴	۲,۰	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۷

آمریکا تقریباً به صفر کاهش می‌یابد (نگاه کنید به جدول ۲). حتی میزان واردات قراردادی LNG از برخی کشورهای دیگر در سال ۲۰۳۰ کاهش می‌یابد (مثلاً قطر: ۱ میلیارد متر مکعب کاهش).

- با این حال، لغو قراردادهای LNG بین آمریکا و چین باعث افزایش قابل توجه واردات LNG از کشورهای دیگر که چین با آنها قرارداد بلندمدت دارد، نمی‌شود (نمودار نمودار ۴: واردات ال ان جی قراردادی به چین تا سال ۲۰۳۰ (سناریوی ۳ با لغو قراردادهای ایالات متحده و چین))
- مدل نشان می‌دهد چین احتمالاً برای تأمین حجم مورد نیاز (۱۸.۲+ میلیارد متر مکعب در ۲۰۳۰) بیشتر به **نمودار ۵: افزایش خریدهای تک‌محموله ال ان جی چین از برخی کشورها در سال ۲۰۳۰، بر حسب bcm، در سناریوی ۳ نسبت به سناریوی پایه**

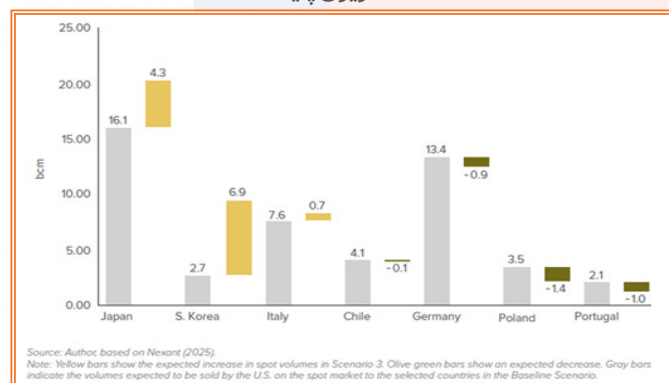

جدول ۳: کل خریدهای ال ان جی چین تحت قراردادهای بلندمدت و از بازار تک‌محموله (bcm) در سناریوی پایه و سناریوی ۳

	۲۰۲۳	۲۰۲۴	۲۰۲۵	۲۰۲۶	۲۰۲۷	۲۰۲۸	۲۰۲۹	۲۰۳۰
Total Purchases through long-term contracts, bcm:								
Scenario 1: Baseline	۶۵,۵	۵۸,۷	۶۸,۶	۶۶,۵	۸۱,۲	۹۶,۸	۹۶,۵	۹۹,۸
Scenario ۳: ۱۲۵% tariff + cancelled long term contracts with the U.S.	۶۵,۵	۵۸,۶	۶۸,۲	۶۳,۹	۷۵,۱	۸۲,۲	۸۶,۰	۸۱,۳
Total Purchases from the spot market, bcm:								
Scenario 1: Baseline	۳۲,۰	۴۳,۲	۴۳,۸	۴۸,۶	۳۸,۹	۲۵,۹	۳۵,۲	۳۵,۹
Scenario ۳: ۱۲۵% tariff + cancelled long term contracts with the U.S.	۳۲,۰	۴۳,۲	۴۴,۲	۵۱,۱	۴۴,۱	۳۷,۸	۴۳,۸	۵۴,۱

بهره‌مند شوند: در سناریوی ۳، حجم مازاد آمریکا به سمت آسیا هدایت می‌شود: به‌ویژه ژاپن (+۴.۳ میلیارد متر مکعب) و کره جنوبی (+۶.۷ میلیارد متر مکعب). کشورهای اروپایی در این سناریو، حجم اضافی از آمریکا را از دست می‌دهند (آلمان و پرتغال: هر کدام ۱ میلیارد متر مکعب کاهش؛ لهستان: ۱.۳ میلیارد متر مکعب کاهش) که دلیل آن قیمت بالاتر و مستمر شاخص تک محموله ژاپن-کره (JKM) نسبت به شاخص تک محموله هلند (TTF) در تمام سناریوها است (نمودار ۶).

نمودار ۶: تغییر در فروش‌های تک‌محموله ال‌ان‌جی آمریکا به برخی کشورها در سال ۲۰۳۰، بر حسب bcm، در سناریوی ۳ نسبت به سناریوی پایه

• اگرچه مدل تا سال ۲۰۳۰ اجرا شده است، اما به نظر می‌رسد که وضعیت با گذشت زمان بدتر شود: بازار LNG، مانند بسیاری از بازارها، تحت تأثیر روندهای دوره‌ای یا تکرارشونده است. در چند سال آینده، انتظار می‌رود بازار همچنان در تنگنا باقی بماند، به این معنی که حجم‌های اضافی به راحتی خریدار پیدا می‌کنند. اما هرچه به سال ۲۰۳۰ نزدیک‌تر شویم و تعداد بیشتری از واحدهای مایع‌سازی (که هم‌اکنون در حال ساخت هستند) وارد مدار شوند، انتظار می‌رود عرضه بیش از حد رخ دهد. لازم به ذکر است که تخمین زده می‌شود قطر و آمریکا نقش اصلی را در ایجاد بیش از حد این عرضه ایفا کنند.

• براساس برآوردها، تا سال ۲۰۳۰ در سناریوی ۳، بیش از ۵۰ میلیارد متر مکعب (۲۰٪) از ظرفیت کل مایع‌سازی آمریکا به دلیل این شرایط جدید بدون استفاده باقی خواهد ماند.

بازار تک‌محموله متکی خواهد شد (جزئیات در جدول ۳). نمودار ۵ افزایش واردات تک محموله را به تفکیک کشور نشان می‌دهد. کشورهایی که بیشترین سود را خواهند برد عبارتند از: کانادا (+۶.۳ میلیارد متر مکعب نسبت به سناریوی مبنا)، استرالیا (+۴.۲ میلیارد متر مکعب) و مکزیک (+۴ میلیارد متر مکعب).

کل حجم LNG وارداتی چین در سناریوی ۳، همانند سناریوی مبنا باقی می‌ماند. این یعنی تأثیر قطع عرضه LNG از آمریکا تا حدی محدود است: چین برای جبران حجم مورد نیاز به بازار تک‌محموله روی می‌آورد و این میزان با گذشت سال‌ها افزایش می‌یابد.

در نتیجه، سهم LNG وارداتی چین از قراردادهای بلندمدت کاهش می‌یابد: از ۷۳.۵٪ به ۶۰٪، در حالی که سهم بازار تک‌محموله از ۲۶.۵٪ به ۴۰٪ افزایش می‌یابد. این تغییر نشان‌دهنده یک تحول اساسی در ساختار بازار و نیاز بیشتر به مدیریت ریسک در برابر نوسانات و غیرقابل پیش‌بینی بودن ذاتی بازار جهانی تک محموله است. این یعنی چین بیشتر به سمت بازارهای تک‌محموله خواهد رفت؛ بازاری که ریسک بیشتری دارد و نیازمند استراتژی‌های مدیریت ریسک قوی‌تری است.

« یافته‌های کلیدی سناریوها برای آمریکا به شرح زیر است:

• در سال ۲۰۳۰، انتظار می‌رفت چین مقدار بسیار بیشتری LNG از آمریکا خریداری کند: ۱۸.۱ میلیارد متر مکعب (یا حداقل ۸.۵٪ از کل صادرات پیش‌بینی‌شده LNG آمریکا).

• برخلاف چین که برای جایگزینی حجم LNG از آمریکا به بازار تک‌محموله روی می‌آورد، آمریکا توان محدودی برای فروش گاز اضافی در این بازار دارد: از ۱۸.۱ میلیارد متر مکعب «اضافی» که انتظار می‌رفت چین بخرد، آمریکا فقط برای ۸.۵ میلیارد متر مکعب در سال ۲۰۳۰ می‌تواند خریدار پیدا (یعنی ۸.۸ میلیارد متر مکعب در سناریوی ۳ محقق نمی‌شود).

• کشورهای اروپایی که در تأمین گاز طبیعی مشکل دارند، نتوانستند از این وضعیت به ظاهر مساعد

۲.۲. پیامدهای بلندمدت

۵۰ میلیارد متر مکعب، نقش گاز روسیه در امنیت انرژی چین را بیش از پیش تقویت خواهد کرد.

از منظر ژئواستراتژیک، تعمیق روابط گازی بین پکن و مسکو، هم در قالب LNG و هم از طریق خطوط لوله، پیامدهای مهمی برای توازن ژئوانرژی جهان خواهد داشت. این همکاری‌ها نه تنها نقش آمریکا را در زنجیره تأمین گاز آسیا تضعیف می‌کند، بلکه می‌تواند زمینه‌ساز تقویت موقعیت روسیه، قطر و حتی ایران در بازارهای آسیایی شود. در عین حال، چین به دنبال امضای قراردادهای بیشتر با تأمین‌کنندگان آسیایی و خاورمیانه‌ای مانند مالزی، عمان، اندونزی و امارات است تا تنوع بخشی بیشتری به منابع وارداتی خود ببخشد. از منظر اقتصادی، چین با استفاده از ظرفیت داخلی تولید گاز، ذخایر راهبردی و خط لوله، توانسته وابستگی خود به LNG آمریکا را کاهش دهد. این کاهش وابستگی همزمان با کاهش قیمت‌های بازار تک‌محموله آسیا صورت گرفته است، که در ماه مه ۲۰۲۵ قیمت‌ها به حدود ۱۱ دلار بر میلیون بی‌تی‌یو کاهش یافته است. چنین قیمتی باعث می‌شود خریداران چینی ترجیح دهند از گاز ارزان‌تر خط لوله‌ای یا داخلی استفاده کنند و تنها در زمان اوج تقاضا به بازارهای تک‌محموله روی بیاورند. در این میان، این پرسش برای سیاست‌گذاران آمریکایی مطرح است که در صورت دائمی شدن این وقفه، چه میزان از ارزش ژئواقتصادی LNG آمریکا در معادلات قدرت جهانی از بین خواهد رفت؟ اگر ایالات متحده نتواند با انعطاف‌پذیری بیشتر در سیاست‌های صادراتی و دیپلماسی تجاری، جایگاه خود را در بازار چین بازسازی کند، مزیت رقابتی‌اش در برابر رقبای پرنفوذ خود کاهش خواهد یافت.

این نخستین بار نیست که ارسال LNG آمریکا به چین متوقف می‌شود. مشابه این توقف در دوره ۲۰۱۸-۲۰۱۹ نیز رخ داد، که ناشی از اعمال تعرفه ۲۵ درصدی چین بر LNG وارداتی از آمریکا در جریان جنگ تجاری بود، اما وقفه کنونی در حالی اتفاق افتاده که چشم‌انداز گسترش پایدار تجارت گاز بین دو کشور از طریق قراردادهای بلندمدت (LTCs) در حال تثبیت بود. در پی تعهد پکن در قالب توافق مرحله اول (Phase One Deal) به واردات ۵۲.۴ میلیارد دلار سوخت فسیلی از آمریکا تا پایان ۲۰۲۱، حجم بالایی از قراردادهای بلندمدت وارد فاز اجرایی شده بود. این قراردادها می‌توانستند به ایجاد یک زنجیره تأمین پایدار LNG میان آمریکا و چین کمک کرده و به کاهش کسری تراز تجاری واشنگتن یاری رسانند.

با این حال، وقفه جدید این روند را به‌طور جدی مختل کرده و تردیدهای مهمی را نسبت به قابلیت اتکای LNG آمریکا به عنوان ابزار نفوذ ژئواقتصادی در آسیا ایجاد کرده است. این امر در شرایطی اتفاق می‌افتد که مصرف گاز طبیعی در چین، به‌رغم سیاست‌های توسعه تولید داخلی، به‌طور مداوم در حال افزایش است. گاز طبیعی در چین نه فقط برای مصارف خانگی مانند گرمایش و پخت‌وپز، بلکه در صنایع انرژی‌بر، پتروشیمی و تولید کودهای شیمیایی نقش کلیدی دارد. به‌طوری‌که هم‌اکنون واردات گاز حدود یک‌سوم مصرف داخلی چین را پوشش می‌دهد.

از سوی دیگر، چین با واردات ۶۹.۶ میلیون تن LNG در سال ۲۰۲۳، به بزرگ‌ترین واردکننده این سوخت در جهان تبدیل شده است. رقبای اصلی آمریکا در این بازار شامل استرالیا (۳۴٪)، قطر (۲۳٪)، روسیه (۱۱٪) و مالزی (۱۰٪) هستند. افزون بر این، بر خلاف بسیاری از کشورهای عمده واردکننده LNG، چین به‌شدت بر واردات گاز خط لوله‌ای نیز تکیه دارد. این گاز عمدتاً از ترکمنستان، روسیه و میانمار تأمین می‌شود. افزایش ظرفیت خط لوله «قدرت سیبری ۱» (Power of Siberia) به ۳۸ میلیارد متر مکعب در سال، و برنامه‌ریزی برای راه‌اندازی خط لوله جدید «قدرت سیبری ۲» با ظرفیت

«جمع بندی:

می‌شود، گرچه ممکن است در کوتاه مدت ابزار مؤثری برای اعمال فشار ژئوپلیتیکی تلقی شود، اما در بلندمدت می‌تواند به تضعیف موقعیت آمریکا در بازارهای جهانی منجر شود.

در نهایت، پایداری و ثبات بازار جهانی انرژی نیازمند تعادل میان رقابت و همکاری است. در جهانی به هم پیوسته، وابسته و به شدت متأثر از تغییرات ژئوپلیتیکی، کشورها باید سیاست‌هایی را برگزینند که علاوه بر تأمین منافع ملی، از بروز اختلال در زنجیره تأمین جهانی جلوگیری کند. در این میان، نقش چین و آمریکا به عنوان بازیگران کلیدی بازار LNG، به شدت تعیین کننده خواهد بود.

|| منابع:

- 1- The U.S.-China Tariff Conflict and the LNG Market: Modelling Consequences Until 2030 “, www.kapsarc.org. 08 July 2025
- 2- “U.S.-China Trade War and the Future of U.S. LNG”, www.csis.org. 29 April, 2025
- 3- “China Ditches U.S. LNG as Russian Pipelines and Domestic Output Surge”, www.oilprice.com. 27 Jul, 2025
- 4- “Tariffs and Trade Deals: Deconstructing the US approach”, www.orfonline.org, 01 Aug, 2025

کاهش واردات LNG چین، پیامدهایی فراتر از مرزهای این کشور داشته و تأثیرات عمیقی بر توازن عرضه و تقاضا در بازار جهانی گاز طبیعی برجای گذاشته است. این کاهش تقاضا، منجر به آزاد شدن بخشی از عرضه جهانی LNG شده و در نتیجه، فشار بازار بر سایر واردکنندگان آسیایی مانند ژاپن و هند، و همچنین بر کشورهای اروپایی، تا حدی کاهش یافته است. کاهش قیمت‌ها در بازار تکمحموله آسیا - که در مه ۲۰۲۵ به ۱۱ دلار به ازای هر میلیون بی‌تی‌یو رسید، در حالی که در فوریه اوج گرفته و به ۱۶.۵۰ دلار رسیده بود - نشان‌دهنده تغییرات سریع در چشم انداز بازار است. این نوسانات همچنین تمایل چین را برای استفاده از گاز خط لوله و منابع داخلی در زمان افزایش قیمت‌ها تأیید می‌کند.

از منظر راهبردی، توقف واردات LNG آمریکا توسط چین، نه تنها بازار صادرات ایالات متحده را تضعیف می‌کند، بلکه آینده قراردادهای بلندمدت به ارزش بیش از ۲۰ میلیون تن در سال را نیز در هاله‌ای از ابهام قرار داده است. در واکنش، شرکت‌های چینی به فروش مجدد محموله‌های آمریکایی به بازار اروپا روی آورده و به طور موازی در حال جلب قراردادهای جدید با تأمین‌کنندگان آسیایی و خاورمیانه‌ای هستند. این تغییر مسیر، نشان‌دهنده بازتر شدن استراتژی تأمین انرژی چین و تلاش برای کاهش وابستگی به منابع پرریسک ژئوپلیتیکی است.

هم‌زمان، چین با اتکا به منابع داخلی، گاز روسیه و ذخایر استراتژیک خود، در حال بازتعریف سیاست‌های امنیت انرژی است. این رویکرد به معنای شکل‌گیری یک الگوی متنوع و چندمنبعی در واردات انرژی است که می‌تواند در بلندمدت نقش پکن را به عنوان بازیگری با انعطاف‌پذیری بیشتر در بازار جهانی LNG تثبیت کند.

برای ایالات متحده، کاهش سهم در بازار چین چالشی راهبردی به شمار می‌رود. حفظ رقابت‌پذیری در این بازار مستلزم اتخاذ سیاست‌های تجاری واقع‌گرایانه‌تر، تنوع بخشی به بازارهای صادراتی، و ارتقای دیپلماسی اقتصادی است. رویکرد مبتنی بر «بازی با حاصل جمع صفر» که در سیاست‌های تجاری ایالات متحده مشاهده

نقش راهبردی فناوری‌های ذخیره‌سازی گاز طبیعی و ال‌ان‌جی در صنعت گاز

پیمان فلاحی پور
سناک سنجی

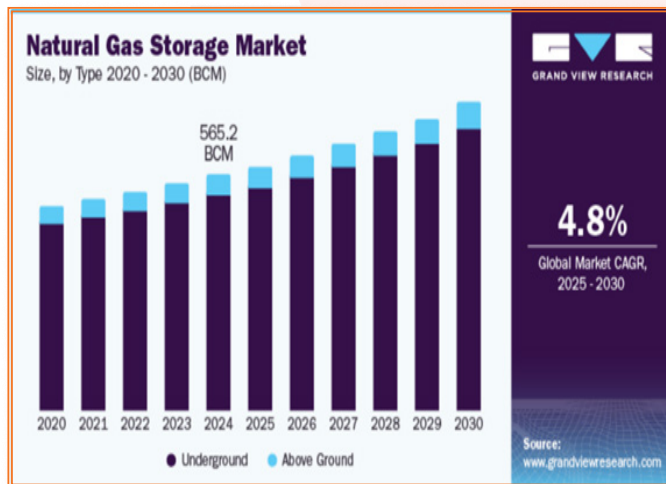
فصلی، محدودیت‌های صادراتی و کمبود زیرساخت‌های انتقال، از اهمیت بالایی برخوردار است. این گزارش تحلیلی به بررسی فناوری‌های ذخیره‌سازی گاز طبیعی و ال‌ان‌جی و نقش راهبردی آن‌ها در ارتقاء پایداری صنعت گاز جهان می‌پردازد و مزایای بهره‌برداری از این فناوری‌ها را در توسعه صنعت گاز ایران مورد بررسی قرار می‌دهد.

«مقدمه»

بازار جهانی ذخیره‌سازی گاز طی دهه اخیر رشد چشمگیری داشته است و انتظار می‌رود با افزایش وابستگی کشورها به گاز طبیعی به‌عنوان سوخت گذار به انرژی پاک، این روند ادامه یابد. بر اساس گزارش مؤسسه گرند ویو ریسرچ^۱، اندازه بازار جهانی ذخیره‌سازی گاز طبیعی در سال ۲۰۲۴ معادل ۵۶۵.۲ میلیارد متر مکعب بوده و انتظار می‌رود از سال ۲۰۲۵ تا ۲۰۳۰، با نرخ رشد سالانه مرکب^۲ ۴/۸ درصدی افزایش یابد. این رشد تحت تأثیر عواملی چون نوسانات بازار انرژی، تغییرات اقلیمی، نیاز به امنیت انرژی و گسترش بازار گاز مایع (ال‌ان‌جی)^۳ صورت می‌گیرد. فناوری‌هایی مانند مخازن زیرزمینی گاز طبیعی، واحدهای شناور ذخیره‌سازی ال‌ان‌جی^۴، واحدهای شناور ذخیره‌سازی و تبدیل مجدد به گاز ال‌ان‌جی^۵، ذخیره‌سازی گاز طبیعی فشرده (سی‌ان‌جی)^۶ و ذخیره‌سازی گاز طبیعی جذب‌شده (ای‌ان‌جی)^۷ نیز با سرمایه‌گذاری فزاینده کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه روبرو هستند. شکل ۱ رشد حجم بازار ذخیره‌سازی گاز طبیعی در جهان را تا سال ۲۰۳۰ نشان می‌دهد.

با توجه به جایگاه راهبردی ایران در ذخایر گاز طبیعی و نقش حیاتی گاز در تأمین انرژی داخلی و صادرات، به‌کارگیری فناوری‌های نوین در ذخیره‌سازی گاز طبیعی و ال‌ان‌جی برای مقابله با چالش‌هایی نظیر نوسانات

شکل ۱: نمودار رشد حجم بازار ذخیره‌سازی گاز طبیعی

1. Grand View Research
2. Compound annual growth rate (CAGR)
3. Liquefied Natural Gas (LNG)
4. Floating Storage Unit (FSU)
5. Floating Storage Regasification Unit (FSRU)
6. Compressed Natural Gas (CNG)
7. Adsorbed Natural Gas (ANG)

« انواع فناوری‌های ذخیره‌سازی گاز طبیعی

◀ ذخیره‌سازی در مخازن زیرزمینی

یکی از رایج‌ترین روش‌های ذخیره‌سازی گاز طبیعی، تزریق گاز به مخازن طبیعی تخلیه‌شده، مخازن نمکی و سفره‌های آب شور عمیق است. این روش با هدف تأمین گاز در فصول پرمصرف به‌کار می‌رود و نقش مهمی در متعادل‌سازی عرضه و تقاضا ایفا می‌کند.

● **مزایا:** ظرفیت بالا، مناسب برای ذخیره‌سازی فصلی، قابلیت تزریق و برداشت سریع

● **چالش‌ها:** نیاز به مکان‌یابی دقیق از نظر زمین‌شناسی، هزینه حفاری و نگهداری بالا، مخاطرات نشت گاز

● **کشورهای صاحب فناوری:** آمریکا (شرکت‌های شورون^۱، کیندر مورگان^۲، آلمان (یونپیر^۳)، کانادا (انبریج^۴)، روسیه (گازپروم^۵)

● **تأثیر راهبردی:** ایجاد ذخایر فصلی پایدار، افزایش پایداری شبکه گازرسانی، کاهش نیاز به سرمایه‌گذاری در خطوط لوله اضافی

◀ گاز طبیعی فشرده (سی‌ان‌جی)

در این روش، گاز طبیعی با فشار بالا (۲۰۰ تا ۲۵۰ بار) در مخازن فلزی ذخیره می‌شود. این فناوری برای حمل‌ونقل زمینی گاز و استفاده از آن در خودروها کاربرد دارد، اما به دلیل محدودیت در ظرفیت ذخیره‌سازی، بیشتر در

مقیاس کوچک استفاده می‌شود.

● **مزایا:** مناسب برای کاربردهای حمل‌ونقل، فناوری نسبتاً ساده و کم‌هزینه، سرعت شارژ بالا

● **چالش‌ها:** ظرفیت محدود، نیاز به ایمنی بالا در حمل‌ونقل، لزوم کار در فشار بالا

● **کشورهای صاحب فناوری:** آمریکا (کیلین انرجی فیولز^۶، وستپورت فیول سیستمز^۷)، آرژانتین (گالیپلو تکنالوجیز^۸)، چین (ای‌ان‌ان گروپ^۹)

● **تأثیر راهبردی:** کمک به توسعه سوخت‌های جایگزین، کاهش وابستگی به بنزین، ذخیره‌سازی کوتاه‌مدت در مناطق فاقد شبکه گاز

◀ گاز طبیعی جذب‌شده (ای‌ان‌جی)

ای‌ان‌جی، نوعی روش نوین ذخیره‌سازی در فشار پایین (زیر ۴۰ بار) است که با استفاده از جاذب‌های متخلخل مانند کربن فعال^{۱۰}، امکان ذخیره‌سازی ایمن‌تر و سبک‌تر گاز را فراهم می‌کند.

● **مزایا:** ایمنی بالا، نیاز به فشار کمتر، وزن کمتر مخازن، مناسب برای حمل‌ونقل و مصارف خانگی

● **چالش‌ها:** فناوری نوپا، هزینه بالای مواد جاذب، راندمان پایین نسبت به سی‌ان‌جی

● **کشورهای صاحب فناوری:** آمریکا (انرجی تو^{۱۱})، ژاپن (اوزاکاگس^{۱۲}) و کره جنوبی (کوگس)

● **تأثیر راهبردی:** مناسب برای خودروهای سبک،

1. Chevron
2. Kinder Morgan
3. Uniper
4. Enbridge
5. Gazprom
6. Clean Energy Fuels
7. Westport Fuel Systems
8. Galileo Technologies
9. ENN Group
10. Activated carbon
11. EnerG2
12. Osaka Gas

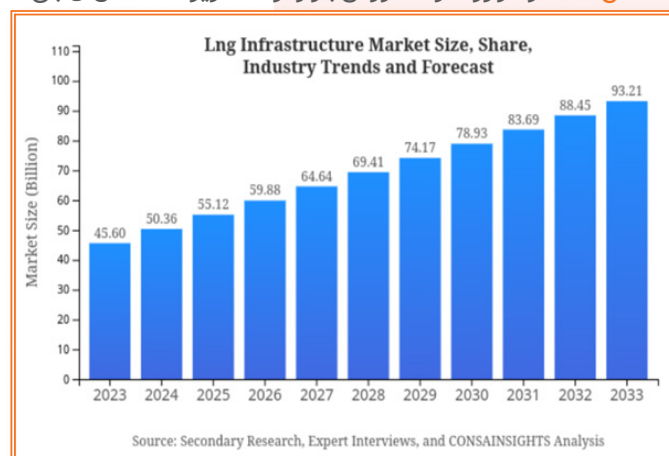

◀ واحدهای ذخیره‌سازی شناور^۸ و واحدهای ذخیره‌سازی شناور و تبدیل مجدد به گاز ال‌ان‌جی^۹

این واحدها امکان ذخیره‌سازی و در صورت لزوم تبدیل مجدد به گاز ال‌ان‌جی را در دریا فراهم می‌کنند و گزینه مناسبی برای کشورهایی هستند که به زیرساخت‌های ساحلی گسترده دسترسی ندارند.

- **مزایا:** تحرک‌پذیری بالا، عدم نیاز به زیرساخت گسترده، مناسب برای پروژه‌های موقت
- **چالش‌ها:** هزینه نگهداری، محدودیت ظرفیت، خطرات عملیاتی در دریا
- **کشورهای صاحب فناوری:** نروژ (گلار ال‌ان‌جی^{۱۰})، کره جنوبی (هیوندای هوی اینداستریز^{۱۱})، سامسونگ هوی اینداستریز^{۱۲} و شرکت مهندسی دریانوردی و ساخت

شکل ۲: نمودار روند رشد ارزش بازار توسعه زیرساخت ال‌ان‌جی

توسعه شبکه‌های انتقال گاز غیرخطی، کاهش مصرف سوخت‌های مایع

« فناوری‌های ذخیره‌سازی ال‌ان‌جی

◀ مخازن ذخیره‌سازی زمینی

این مخازن از جنس فولاد ضدزنگ و با عایق‌های چندلایه طراحی می‌شوند تا ال‌ان‌جی را در دمای حدود منفی ۱۶۲ درجه سانتی‌گراد نگه دارند. دو نوع رایج آن شامل مخازن خودنگهدار^۱ و مخازن غیرخودنگهدار^۲ هستند.

● **مزایا:** ظرفیت بالا، مناسب برای پایانه‌های صادراتی و نیروگاه‌های گازسوز

● **چالش‌ها:** هزینه ساخت بالا، پیچیدگی طراحی، نیاز به استانداردهای ایمنی خاص

● **کشورهای صاحب فناوری:** ژاپن (توکیوگس^۳ و میتسوبیشی هوی اینداستریز^۴)، آمریکا (مک‌درموت/سی‌بی‌اند‌آی^۵)، کره جنوبی (سامسونگ اینجینیئرینگ^۶)، فرانسه (تکنیپ انرجیز^۷)

● **تأثیر راهبردی:** پشتیبانی از صادرات ال‌ان‌جی، کاهش وابستگی به خطوط لوله، تقویت امنیت انرژی منطقه‌ای

1. Self-supporting tank
2. Non-self Supporting Tanks
3. Tokyo Gas
4. Mitsubishi Heavy Industries
5. McDermott/CB&I
6. Samsung Engineering
7. Technip Energies
8. Floating Storage Unit (FSU)
9. Floating Storage Regasification Unit (FSRU)
10. Golar LNG
11. Hyundai Heavy Industries
12. Samsung Heavy Industries

« پروژه‌های موفق جهانی در حوزه ذخیره‌سازی گاز طبیعی و ال‌ان‌جی »

◀ پروژه ذخیره‌سازی زیرزمینی گاز آلبرتا - کانادا

کانادا با بهره‌گیری از ساختارهای نمکی در ایالت آلبرتا، ظرفیت بالایی از ذخیره‌سازی گاز طبیعی را برای مصارف فصلی ایجاد کرده است. این پروژه نقش کلیدی در تعادل عرضه و تقاضا در بازار داخلی کانادا ایفا کرده و از نوسانات قیمتی در فصل زمستان جلوگیری می‌کند.

◀ شبکه سی‌ان‌جی - آرژانتین

آرژانتین با توسعه شبکه‌ای گسترده از ایستگاه‌های سی‌ان‌جی برای خودروها، موفق به کاهش قابل‌توجه مصرف بنزین و توسعه حمل‌ونقل پاک شده است. این کشور امروز به‌عنوان یکی از رهبران جهانی در کاربرد سی‌ان‌جی در حمل‌ونقل شناخته می‌شود.

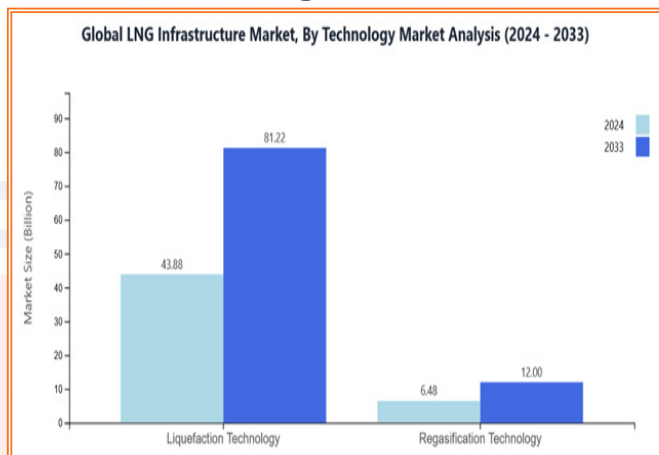
◀ پروژه ای‌ان‌جی توسط شرکت اینجیویتی^۱ - آمریکا

شرکت اینجیویتی در همکاری با سازندگان خودرو، سامانه‌های ای‌ان‌جی را برای خودروهای سبک توسعه داده است. این فناوری به کاهش وزن، افزایش ایمنی و توسعه خودروهای کم‌مصرف گازی کمک کرده و در کاهش آلودگی شهری مؤثر بوده است.

◀ پایانه ال‌ان‌جی سُدگورا^۲ - ژاپن

ژاپن با ساخت پایانه‌های پیشرفته ذخیره‌سازی ال‌ان‌جی، از جمله پایانه سُدگورا، به عنوان بزرگ‌ترین پروژه ذخیره‌سازی ال‌ان‌جی ژاپن و دومین در جهان، امکان تأمین پایدار گاز در زمان اوج تقاضا را فراهم ساخته

شکل ۳: نمودار رشد بازار جهانی مایع‌سازی گاز و گازی‌سازی مجدد

کشتی دوو^۱، هلند (رویال وُپک^۲). ژاپن (میتسوئی اُس کی^۳)، سنگاپور (بی دلیو ال‌ان‌جی)، آمریکا (اگزلیت انرجی^۴)، بلژیک (اکسمار^۵)

● **تأثیر راهبردی:** تسهیل دسترسی به ال‌ان‌جی برای کشورهای با زیرساخت محدود، پشتیبانی از برق‌رسانی سریع، بهینه‌سازی ذخیره‌سازی در دوره‌های پیک

1. Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering (DSME)

2. Royal Vopak

3. Mitsui O.S.K.

4. Excelerate Energy

5. Exmar

6. Ingevity

7. Sodegaura LNG

◀ تأسیسات ذخیره‌سازی گاز حویه - عربستان سعودی

شرکت آرامکو پروژه ذخیره‌سازی گاز طبیعی حویه را با ظرفیت تزریق روزانه ۲ میلیارد فوت مکعب راه‌اندازی کرده است. این پروژه با هدف مدیریت نوسانات فصلی تقاضا و حمایت از برنامه جایگزینی سوخت مایع اجرا شده و نقش مهمی در کاهش انتشار کربن ایفا می‌کند.

◀ پایانه شناور ال‌ان‌جی بوتاش دورتیول^۳ - ترکیه

ترکیه با بهره‌برداری از پایانه شناور ذخیره‌سازی و تبدیل مجدد به گاز ال‌ان‌جی در دورتیول، توانسته است ظرفیت واردات گاز طبیعی خود را افزایش دهد. این پایانه با استفاده از شناور ذخیره‌سازی و گازی‌سازی مجدد، امکان واردات انعطاف‌پذیر ال‌ان‌جی را فراهم کرده و به کاهش وابستگی به خطوط لوله کمک می‌کند.

◀ پروژه مارسا ال‌ان‌جی^۴ - عمان

پروژه مارسا ال‌ان‌جی در عمان با همکاری شرکت توتال انرجیز^۵ و اُکیو^۶ اجرا شده است. این پروژه با استفاده از انرژی خورشیدی برای تأمین برق تأسیسات، به‌عنوان نخستین مرکز سوخت‌رسانی ال‌ان‌جی با انرژی تجدیدپذیر در خاورمیانه شناخته می‌شود و نقش مهمی در کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای دارد. این پروژه‌ها نمونه‌هایی از تلاش‌های موفق در جهان از جمله در منطقه خاورمیانه برای بهبود زیرساخت‌های ذخیره‌سازی گاز طبیعی و ال‌ان‌جی هستند که تأثیرات راهبردی قابل‌توجهی از جمله در تأمین انرژی پایدار و افزایش امنیت انرژی در کشورهای مختلف داشته‌اند.

است. این پروژه توسط شرکت توکیو گاز اجرا شده و نقش مهمی در افزایش امنیت انرژی ژاپن ایفا کرده و امکان انعطاف در واردات ال‌ان‌جی از منابع مختلف را ایجاد کرده است.

◀ واحد شناور ذخیره‌سازی و گازی‌سازی مجدد سامیت ال‌ان‌جی^۱ - بنگلادش

بنگلادش با به‌کارگیری شناور ذخیره‌سازی و گازی‌سازی مجدد سامیت ال‌ان‌جی در بندر کوکس بازار^۲ بنگلادش، دسترسی به ال‌ان‌جی را در مقیاس صنعتی فراهم کرده است. این پروژه در کاهش بحران برق و توسعه شبکه گاز شهری این کشور تأثیر چشمگیری داشته است.

◀ پروژه ذخیره‌سازی گاز طبیعی شوریجه - ایران

مخزن شوریجه دی در استان خراسان رضوی به‌عنوان بزرگ‌ترین واحد ذخیره‌سازی گاز طبیعی در خاورمیانه شناخته می‌شود. این پروژه با ظرفیت تزریق روزانه ۱۰ میلیون مترمکعب و برداشت ۲۰ میلیون مترمکعب در فصل سرما، نقش حیاتی در تأمین پایدار گاز مناطق شمال و شمال شرق کشور ایفا می‌کند.

◀ پروژه ذخیره‌سازی گاز سراجیه قم - ایران

نخستین پروژه ذخیره‌سازی گاز طبیعی ایران در مخزن سراجیه قم با ظرفیت تزریق و برداشت روزانه حدود ۱۰ میلیون مترمکعب راه‌اندازی شد. این پروژه با هدف کاهش کمبود گاز در فصول سرد و افزایش پایداری شبکه گاز کشور اجرا گردید.

1. Summit LNG FSRU

2. Cox's Bazar

3. BOTAŞ Dörtyol

4. Marsa LNG

5. TotalEnergies

6. OQ

ساختاری صنعت گاز، جایگاه خود را در بازار جهانی انرژی تثبیت کرده و امنیت انرژی ملی را تضمین نماید.

|| منابع:

- 1- <https://dataintel.com/report/global-liquefied-natural-gas-market>
- 2- <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/natural-gas-storage-market>
- 3- <https://www.consainsights.com/reports/lng-infrastructure-market>
- 4- <https://magirans.com/%D9%85%D9%82%D8%A7%D9%84%D9%87-%D8%B0%D8%AE%DB%8C%D8%B1%D9%87-%D8%B3%D8%A7%D8%B2%D9%8A-%DA%AF%D8%A7%D8%B2-%D8%B7%D8%A8%DB%8C%D8%B9%DB%8C-%D8%A8%D8%A7-%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D9%81%D8%A7%D8%AF%D9%87-%D8%A7.htm>
- 5- <https://civilica.com/doc/61106/>
- 6- <https://civilica.com/doc/215561/>
- 7- <https://www.marketsandmarkets.com/Market-Reports/lng-storage-tank-market-16169135.html>
- 8- <https://www.isna.ir/news/Khorasan-Razavi-65586>
- 9- <https://www.opex.ir/fa/news/3004>
- 10- <https://www.arabnews.com/node/2573218/economy>
- 11- https://en.wikipedia.org/wiki/Bota%C5%9F_D%C3%B6rtyol_LNG_Storage_Facility
- 12- <https://marsalng.com/about>
- 13- <https://www.cer-rec.gc.ca/en/data-analysis/energy-markets/market-snapshots/2018/market-snapshot-where-does-canada-store-natural-gas.html>
- 14- <https://www.marketresearchfuture.com/reports/argentina-cng-vehicles-market-47100>
- 15- <https://www.ingevity.com/uploads/market-pdfs/ANG-for-Natural-Gas-Vehicles.pdf>
- 16- <https://www.iqpc.com/media/5796/2214.pdf>
- 17- <https://www.offshore-energy.biz/summit-lng-fsru-reaches-bangladesh/>

◀ مزایای راهبردی ذخیره‌سازی گاز و ال‌ان‌جی برای ایران

- **مدیریت نوسانات مصرف:** با بهره‌گیری از مخازن زیرزمینی و ال‌ان‌جی، امکان تأمین پایدار گاز در فصول سرد فراهم شده و فشار بر شبکه انتقال کاهش می‌یابد.
- **تقویت امنیت انرژی:** ذخیره‌سازی راهبردی گاز به‌عنوان یک سپر در برابر بحران‌های ناشی از اختلالات تولید یا صادرات عمل کرده و وابستگی به واردات را کاهش می‌دهد.
- **توسعه صادرات و ایفای تعهدات بین‌المللی:** با استفاده از فناوری‌های ال‌ان‌جی، ایران قادر خواهد بود گاز را به بازارهای دوردست ارسال کرده و از محدودیت‌های ژئوپلیتیک خطوط لوله عبور کند.
- **بهینه‌سازی زیرساخت‌های داخلی:** استفاده از فناوری‌هایی مانند ال‌ان‌جی و مخازن پیشرفته، هزینه‌های حمل‌ونقل و تلفات شبکه را کاهش داده و زمینه توسعه شبکه گازرسانی روستایی و مناطق دورافتاده را فراهم می‌کند.

« نتیجه‌گیری

روند رو به رشد وابستگی جهانی به گاز طبیعی به‌عنوان یک منبع انرژی انتقالی در گذار جهانی انرژی پاک، اهمیت راهبردی توسعه فناوری‌های ذخیره‌سازی را دوچندان کرده است. افزایش ظرفیت ذخیره‌سازی، پاسخ‌گویی به تقاضای فصلی، مدیریت نوسانات قیمت، ارتقاء امنیت انرژی و فراهم‌سازی زیرساخت صادراتی از جمله مزایای کلیدی توسعه این فناوری‌هاست. استفاده از فناوری‌های پیشرفته همچون مخازن زیرزمینی، واحدهای شناور ذخیره‌سازی و تبدیل مجدد به گاز ال‌ان‌جی و سامانه‌های جذب گاز، امکان بهره‌برداری بهینه از منابع گازی را فراهم کرده است.

فناوری‌های ذخیره‌سازی گاز طبیعی و ال‌ان‌جی نه تنها ابزارهایی فنی، بلکه اجزایی کلیدی در سیاست‌گذاری انرژی هستند. با سرمایه‌گذاری هوشمندانه و به‌کارگیری این فناوری‌ها، ایران می‌تواند ضمن مقابله با چالش‌های

گزارش رصد اندیشکده های بین المللی در ارتباط با صنعت نفت و گاز (آذر ماه ۱۴۰۴)

شماره ۵

است؛ اهدافی که در آن ریاض تلاش می‌کند از جایگاه یک صادرکننده صرف نفت خام فراتر رفته و از طریق مالکیت در دارایی‌های پایین‌دستی، حضور در پالایشگاه‌ها، پروژه‌های پتروشیمی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، نفوذ ژئوپلیتیکی خود را در مناطق کلیدی گسترش دهد. پاکستان در این چارچوب، برای عربستان نه فقط یک متحد سنتی، بلکه بازاری مهم، رو به رشد و استراتژیک برای تثبیت جریان صادرات انرژی و تقویت نقش منطقه‌ای ریاض تلقی می‌شود.

در سوی مقابل، پاکستان که با کسری مزمن انرژی، وابستگی شدید به واردات نفت و آسیب‌پذیری نسبت به نوسانات بازار جهانی روبه‌روست، این گذار عربستان را فرصتی برای خروج از چرخه کمک‌های مقطعی و ورود به مرحله‌ای از شراکت پایدار اقتصادی می‌بیند. سرمایه‌گذاری‌های مستقیم عربستان-به‌ویژه در پروژه‌هایی مانند پالایشگاه گوادر، ظرفیت‌های پتروشیمی و زیرساخت‌های انتقال انرژی- از نگاه اسلام‌آباد می‌تواند ستون جدیدی برای تقویت امنیت انرژی، توسعه صنعتی، ایجاد اشتغال و کاهش فشارهای ارزی باشد. تحلیل ORF تأکید می‌کند که این روند، روابط دو کشور را از قالب «وابستگی مالی و تأمین اضطراری نفت» به مدل «پیوستگی اقتصادی و منافع بلندمدت متقابل» منتقل کرده است؛ مدلی که در آن انرژی از یک کالای مبادله‌ای فراتر رفته و به موتور محرک شکل‌دهنده راهبرد منطقه‌ای، پیوندهای ساختاری و ثبات ژئوپلیتیک میان اسلام‌آباد و ریاض تبدیل می‌شود. این تحول، روابط دو کشور را پایدارتر، چندبعدی‌تر و مقاوم‌تر در برابر تغییرات سیاسی کرده و زمینه شکل‌گیری مشارکتی انرژی‌محور را فراهم می‌کند که می‌تواند آینده تعاملات آنها را به‌طور بنیادین دگرگون سازد.

موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی، به‌صورت ماهیانه به رصد گزارش‌های انتشاریافته از سوی اندیشکده‌های برتر در حوزه انرژی و گزارش سازمان‌هایی نظیر آژانس بین‌المللی انرژی، اداره اطلاعات انرژی ایالات متحده و ... می‌پردازد که هدف از آن، اطلاع از جدیدترین دیدگاه‌ها، تحلیل‌ها و پژوهش‌های انجام شده در صنعت نفت و گاز و بهره‌مندی از محتوای این مطالعات است. در این راستا، این نوشتار به ارائه خلاصه‌ای از مهم‌ترین گزارش‌های منتشرشده در آبان ماه ۱۴۰۴ می‌پردازد:

۱. بخش نفت:

«روابط پاکستان و عربستان سعودی: درک عوامل محرک تغییر در میزان نزدیکی دو کشور»

LINK: <https://www.orfonline.org/research/pakistan-saudi-arabia-ties-explaining-the-shifts-in-proximity>

SOURCE: www.orfonline.org

DATE: 27 Nov, 2025

روابط پاکستان و عربستان سعودی که طی دهه‌ها بر کمک‌های مالی کوتاه‌مدت، تسهیلات نفتی ارزان و حمایت‌های سیاسی متقابل استوار بود، اکنون وارد مرحله‌ای از بازتعریف ساختاری شده است؛ مرحله‌ای که در آن انرژی، سرمایه‌گذاری‌های نفتی و مشارکت در زنجیره ارزش هیدروکربن‌ها به محور اصلی نزدیکی دو کشور تبدیل می‌شود. گزارش ORF توضیح می‌دهد که طی سال‌های اخیر، ریاض از الگوی سنتی کمک‌های نقدی و اعطای تسهیلات نفتی فاصله گرفته و به سمت یک استراتژی سرمایه‌گذاری بلندمدت در بخش انرژی و زیرساخت‌های پاکستان حرکت کرده است. این تحول کاملاً با اهداف چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان هماهنگ

از اختلال گسترده در معاملات جلوگیری گردد. گزارش تأکید می‌کند که این نوع واکنش، انعطاف و پایداری ذاتی بازار ابزارهای مشتقات نفت را در شرایط بحران نشان می‌دهد و اهمیت نقش سفته‌بازان و مصرف‌کنندگان واقعی را در تثبیت بازار برجسته می‌کند.

تحلیل KAPSARC همچنین نشان می‌دهد که این دوره نوسان، درس‌های کلیدی برای سیاست‌گذاران، تولیدکنندگان و خریداران نفت دارد. از جمله، انعطاف در ساختار قراردادهای آتی، تمایز بین مصرف‌کننده واقعی و سفته‌باز مالی، و استفاده از موقعیت‌های اسپرد می‌تواند به کاهش ریسک، مدیریت نوسانات قیمت و حفظ ثبات بازار کمک کند. این گزارش خاطرنشان می‌کند که چنین سازوکارهایی به فعالان بازار امکان می‌دهد با وجود شوک‌های سیاسی و تجاری، جریان عرضه و تقاضا را هماهنگ نگه دارند و از ایجاد نوسانات شدید جلوگیری کنند.

در نهایت، گزارش KAPSARC بیان می‌کند که بازار مشتقات نفت، با وجود فشارهای ناشی از سیاست‌های تجاری و سقوط قیمت‌ها، توانست به سرعت واکنش نشان دهد و با استفاده از ابزارهای مالی و ساختاری، ثبات نسبی را حفظ کند. این پویایی بازار، اهمیت طراحی قراردادهای آتی انعطاف‌پذیر و توجه به نقش سفته‌بازان فیزیکی و مصرف‌کنندگان واقعی را بیش از پیش آشکار می‌سازد و به‌عنوان الگویی برای مدیریت ریسک در شرایط بی‌ثباتی سیاسی و تجاری مطرح می‌شود.

« مدیریت ریسک و پایداری بازار نفت در دوران بی‌ثباتی تجاری: درس‌هایی از معاملات قراردادهای آتی »

LINK: <https://www.kapsarc.org/our-offerings/publications/oil-derivatives-positioning-amid-trade-policy-upheaval-insights-from-the-week-following-liberation-day/>

SOURCE: www.kapsarc.org

DATE: 27 October , 2025

گزارش KAPSARC با تمرکز بر هفته منتهی به «روز آزادی» در ایالات متحده، تحولات بازار نفت و مشتقات آن را در مواجهه با نوسانات ناشی از سیاست‌های تجاری بررسی کرده است. این دوره با آشفتگی قابل توجه در بازار همراه بود و به سرعت واکنش‌های مختلف فعالان بازار را برانگیخت. بر اساس تحلیل گزارش، سقوط قیمت نفت و تغییرات سیاست تجاری باعث شد ساختار قراردادهای آتی نفت (futures) به شکل منحنی لبخند یا smile-shaped درآید؛ به این معنا که قراردادهای با سررسید کوتاه عمده‌تاً توسط تولیدکنندگان مستقل فروخته شد، در حالی که مصرف‌کنندگان واقعی و سفته‌بازان فیزیکی، قراردادهای بلندمدت را خریداری کردند. این آرایش بازار نشان‌دهنده جدایی نقش سفته‌بازان از مصرف‌کنندگان واقعی و اهمیت تمایز بین این گروه‌ها برای حفظ ثبات بازار است.

سفته‌بازان در این دوره، برخی موقعیت‌های خرید خود را بستند، اما گروهی دیگر وارد معاملات گستره یا اسپرد (spread) شدند؛ یعنی در قراردادهای با سررسید کوتاه، موقعیت خرید (Long) و در قراردادهای بلندمدت، موقعیت فروش (Short) اتخاذ کردند تا زمانی که روند قیمت‌ها نزولی است (backwardation) سود سازی کنند و به عنوان طرف مقابل خریدهای بزرگ مصرف‌کنندگان عمل کنند. چنین رفتار ساختاری باعث شد بازار نسبت به فروپاشی دسته‌جمعی مشابه بحران مالی ۲۰۰۸ مقاوم بماند و نوسانات شدید قیمت به نحوی کنترل شود که

«آیا احیای نفت لیبی در حال انجام است؟»

LINK: <https://www.energypolicy.columbia.edu/is-a-libyan-oil-revival-underway/>

SOURCE: www.energypolicy.columbia.edu

DATE: 8 December , 2025

مؤسسه (CGEP) Center on Global Energy Policy در گزارش خود با عنوان «آیا احیای نفت لیبی در راه است؟» بررسی می‌کند که آیا تحولات اخیر می‌تواند نشان‌دهنده بازگشت پایدار صنعت نفت لیبی پس از بیش از یک دهه بی‌ثباتی باشد. به گزارش CGEP، لیبی طی سال‌های اخیر موفق شده است تولید نفت خود را به حدود ۱.۳ تا ۱.۴ میلیون بشکه در روز برساند که بالاترین سطح تولید این کشور از زمان سقوط رژیم قذافی در سال ۲۰۱۱ به شمار می‌رود. با این حال، این افزایش تولید عمده‌ای از طریق بازیابی و بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود حاصل شده و نه از محل توسعه میادین جدید. در گزارش تأکید شده است که برگزاری نخستین دور واگذاری بلوک‌های اکتشاف و تولید نفت و گاز پس از سال ۲۰۰۷، نقطه عطفی مهم در سیاست انرژی لیبی محسوب می‌شود. این اقدام، که با مشارکت شرکت‌های بزرگ بین‌المللی نفت همراه بوده، نشان‌دهنده تلاش دولت لیبی برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی و فراهم‌کردن زمینه رشد بلندمدت تولید است. CGEP خاطرنشان می‌کند که تحقق هدف اعلام‌شده افزایش تولید به حدود ۲ میلیون بشکه در روز تا سال ۲۰۳۰، مستلزم سرمایه‌گذاری گسترده، توسعه میادین جدید و انتقال فناوری از سوی شرکت‌های بین‌المللی است. با وجود این نشانه‌های مثبت، گزارش تأکید می‌کند که چشم‌انداز احیای صنعت نفت لیبی همچنان با ریسک‌های جدی همراه است. مهم‌ترین چالش، تداوم بی‌ثباتی سیاسی و ساختار دوطرفه حکمرانی در این کشور است که در گذشته بارها منجر به اختلال در تولید و صادرات نفت شده است. CGEP نتیجه می‌گیرد که هرچند تحولات اخیر می‌تواند بیانگر آغاز یک روند احیای واقعی باشد، اما پایداری این روند به میزان موفقیت لیبی

در ایجاد ثبات سیاسی، تضمین امنیت زیرساخت‌های نفتی و ارائه چارچوب‌های قراردادی شفاف و قابل اتکا برای سرمایه‌گذاران خارجی وابسته است.

«معمای ژئواقتصادی خریدهای نفتی هند»

LINK: <https://www.csis.org/analysis/geoeconomic-conundrum-indias-oil-purchases>

SOURCE: www.csis.org

DATE: 24 November, 2025

گزارش CSIS نشان می‌دهد که هند، با واردات حدود ۸۸٪ از نفت خام مورد نیاز خود در سال مالی ۲۰۲۵، به شدت به واردات نفت وابسته است. در چنین شرایطی، افزایش چشمگیر سهم نفت ارزان روسیه -از حدود ۲٪ پیش از جنگ روسیه-اوکراین به بیش از ۳۰٪ در بازه‌ای کوتاه - منطقی به نظر می‌آید؛ اما این وضعیت اکنون تحت فشار شدید تازه‌ای قرار گرفته است: تحریم‌ها و محدودیت‌های بین‌المللی علیه شرکت‌های نفتی روسیه (مثل Rosneft و Lukoil)، و تهدید آمریکا برای وضع تعرفه بر کالاهای هندی باعث شده تا هند در آستانه بازنگری جدی در سبد واردات نفتی خود قرار گیرد. در سال‌های اخیر، نفت تخفیف‌خورده روسیه به هند کمک کرد هزینه‌های انرژی را به شدت کاهش دهد؛ تخمین‌ها حاکی‌ست صرفه‌جویی سالانه برای اقتصاد هند بین ۵ تا ۱۰ میلیارد دلار بوده است. همچنین، واردات بالای نفت روسیه حاشیه سود پالایشگاه‌های هندی - به‌ویژه شرکت‌های دولتی بزرگ مانند Indian Oil Corporation (IOC)، Hindustan Petroleum Corporation Limited (HPCL) و Bharat Petroleum Corporation Limited (BPCL) را افزایش داد، چرا که قیمت نفت خام پایین بود، اما قیمت فرآورده‌های نفتی داخلی تقریباً ثابت ماند. این شرایط به رشد سرمایه‌گذاری در توسعه ظرفیت پالایش و افزایش درآمدهای دولتی منجر شد. اما چشم‌انداز ژئوپلیتیکی جدید، هند را با دوراهی مهمی مواجه ساخته است: ادامه واردات نفت ارزان از

محدود می‌کند. چند عامل کلیدی این زوال را شکل می‌دهند: نخست، کاهش ذخایر قابل استخراج با هزینه اقتصادی معقول؛ سهم ذخایری که بازایی آن‌ها پرهزینه یا پیچیده است رو به افزایش است و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۳۰ به حدود ۸۰ درصد برسد. دوم، تحریم‌های بین‌المللی و محدودیت دسترسی به تکنولوژی و زیرساخت‌های مدرن، امکان توسعه میادین جدید و نگهداری میادین فعلی را دشوار کرده است. سوم، حملات و فشارهای امنیتی به زیرساخت‌های نفتی، از جمله پالایشگاه‌ها و پایانه‌های صادراتی، ظرفیت عملیاتی و صادرات را کاهش داده و مشکلات تعمیر و نگهداری را تشدید کرده است. چهارم، افزایش ریسک مالی و کاهش جذابیت سرمایه‌گذاری، باعث شده شرکت‌های داخلی و خارجی از سرمایه‌گذاری در میادین روسیه پرهیز کنند.

پیامدهای اقتصادی و ژئوپلیتیکی این روند گسترده است: تولید و صادرات نفت کاهش می‌یابد، سهم درآمد نفت و گاز در بودجه فدرال تحت فشار قرار می‌گیرد و توان مالی و قدرت چانه‌زنی بین‌المللی روسیه تضعیف می‌شود. همزمان، بازار جهانی نفت تحت تأثیر قرار می‌گیرد و نوسانات قیمت و فرصت‌های جایگزینی برای صادرکنندگان دیگر و خریداران جدید افزایش می‌یابد. در جمع‌بندی، این تحلیل نشان می‌دهد که «مرگ تدریجی نفت روسیه» نتیجه تعامل پیچیده تحریم‌ها، کاهش ذخایر آسان‌استخراج، دشواری فنی و حملات زیرساختی است. برای روسیه، بدون بازسازی ساختار توسعه نفت و سرمایه‌گذاری در تکنولوژی و میادین کم‌هزینه، نفت دیگر به منبع قدرت مطلق تبدیل نخواهد شد. از سوی دیگر، این وضعیت فرصتی است برای بازار جهانی و کشورهای منطقه‌ای برای بازتعریف زنجیره انرژی، تنوع‌بخشی منابع و کاهش اتکا به نفت روسیه، در حالی که ریسک‌های کلان ژئوپلیتیکی نیز همچنان وجود دارند.

روسیه و تحمل ریسک سیاسی-اقتصادی از سوی آمریکا و متحدانش، یا تنوع‌بخشی به منابع نفتی با هزینه احتمالی بالاتر، اما ثبات بیشتر در روابط بین‌الملل. این گزینش اکنون به «معمای ژئواقتصادی» تبدیل شده است.

در نتیجه، گزارش توصیه می‌کند هند در سال ۲۰۲۶ به سمت کاهش سهم نفت روسیه در سبد واردات خود گام بردارد. بازگشت به ترکیب قبل از جنگ - که شامل تامین از کشورهای مثل عراق، کویت، امارات و عربستان بود - از نظر فنی امکان‌پذیر است زیرا محصولات خام این کشورها با پالایشگاه‌های هند سازگاری دارند؛ اما این بازگشت باید تدریجی و با در نظر گرفتن ظرفیت عرضه جهانی، امنیت تأمین، و زمان‌بندی برای تطبیق پالایشگاه‌ها باشد.

در نهایت، گزارش CSIS نتیجه می‌گیرد که برای هند بهترین استراتژی در میان‌مدت، اتخاذ رویکردی متوازن است: نه وابستگی کامل به نفت روسیه، نه بازگشت ناگهانی به منابع پیشین، بلکه ترکیبی از تنوع منابع، انعطاف سیاسی و اقتصادی، و استفاده از مزایای مقطعی برای حفظ ثبات بازار انرژی و قدرت چانه‌زنی ژئواقتصادی.

«مرگ تدریجی نفت روسیه: پیامدها و چشم‌انداز آینده»

LINK: <https://www.foreignaffairs.com/russia/slow-death-russian->

SOURCE: www.foreignaffairs.com

DATE: 5 November, 2025

براساس تحلیل مقاله The Slow Death of Russian Oil منتشر شده در Foreign Affairs، صنعت نفت روسیه در مسیر زوال بلندمدت قرار گرفته است؛ زوالی که ترکیبی از عوامل داخلی و خارجی آن را تسریع کرده است. این گزارش نشان می‌دهد که نفت روسیه، که پیش از جنگ اوکراین ستون اصلی بودجه و قدرت ژئوپلیتیکی مسکو محسوب می‌شد، اکنون با چالش‌های جدی روبه‌رو است که روند تولید، صادرات و درآمدهای دولت را در بلندمدت

« بازگشت شرکت های انرژی آمریکایی به عراق: فرصت ها و ریسک های سیاست داخلی »

LINK: www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/us-energy-firms-are-returning-to-iraq-but-politics-could-undo-their-fortunes

SOURCE: www.atlanticcouncil.org

DATE: 28 October , 2025

بازگشت شرکت های بزرگ انرژی آمریکایی به بازار نفت و گاز عراق در ماه های اخیر، نشانه ای از تغییرات قابل توجه در سیاست انرژی و فرصت های سرمایه گذاری در این کشور است. شرکت هایی مانند ExxonMobil، Chevron، KBR و HKN Energy با دولت بغداد منعقد کرده اند و در بخش برق و انرژی نیز GE Vernova حضور خود را گسترش می دهد. این بازگشت پس از سال ها غیبت، هم از منظر اقتصادی و هم سیاسی اهمیت بالایی دارد.

دولت عراق، به ویژه نخست وزیر عراق، از این فرصت برای تثبیت موقعیت سیاسی خود و جذب حمایت بین المللی بهره برده است. قراردادهای جدید به شرکت های آمریکایی امکان دسترسی به ذخایر عظیم نفت با هزینه های استخراج نسبتاً پایین را می دهند و به آن ها فرصت می دهد سود بیشتری نسبت به مدل قدیمی قراردادهای خدمات فنی (Technical Service Agreements) کسب کنند. در واقع، تغییر در ساختار قراردادی، انگیزه اقتصادی جدی برای بازگشت به بازار عراق فراهم کرده است.

با این حال، ریسک های سیاسی و امنیتی همچنان جدی هستند. روابط بغداد با گروه های شبه نظامی، فشارهای منطقه ای و رقابت های داخلی میان احزاب، ثبات قراردادهای را تهدید می کند. تغییر دولت یا جابجایی ائتلاف های سیاسی می تواند به محدود شدن یا حتی لغو قراردادهای خارجی منجر شود. به این ترتیب، بازگشت شرکت ها به عراق بیشتر به مثابه یک فرصت محدود و مخاطره آمیز است تا تضمین طولانی مدت برای

سرمایه گذاری.

از منظر اقتصادی، موفقیت این سرمایه گذاری ها می تواند تولید نفت عراق را افزایش دهد، زیرساخت های انرژی را بهبود بخشد و درآمدهای دولت را تقویت کند. اما استمرار این موفقیت کاملاً وابسته به ثبات سیاسی و امنیتی است و بدون آن، منافع اقتصادی و دسترسی شرکت های خارجی به ذخایر نفتی ممکن است به سرعت تضعیف شود.

در نتیجه، تحلیل حاضر از اندیشکده Atlantic council نشان می دهد که بازگشت شرکت های انرژی آمریکایی به عراق فرصتی مهم برای توسعه بازار نفت و انرژی است، اما ریسک سیاسی همچنان عامل تعیین کننده در موفقیت یا شکست این سرمایه گذاری ها خواهد بود. این وضعیت نیازمند توجه دقیق به تحولات سیاسی داخلی و روابط منطقه ای عراق است و نشان می دهد که سرمایه گذاری در این بازار بدون مدیریت ریسک های سیاسی و امنیتی، می تواند ناپایدار و پرمخاطره باشد.

« آیا فروش نفت ایران پس از اعمال مجدد سازوکار ماشه، تاب تحریم ها را خواهد داشت؟ »

LINK: <https://epc.ae/en/details/brief/will-iran-s-oil-sales-withstand-sanctions-after-the-re-imposition-of-the-snapback-mechanism>

SOURCE: www.epc.ae

DATE: 15 Dec , 2025

براساس گزارشی که در پایگاه Emirates Policy Center EPC امارات متحده عربی منتشر شده است، بازگشت احتمالی مکانیزم «اسنپبک» و احیای تحریم های شورای امنیت سازمان ملل علیه ایران، لزوماً به معنای توقف فروش نفت ایران نخواهد بود، هرچند می تواند هزینه ها و پیچیدگی های صادرات نفت را به طور قابل توجهی افزایش دهد.

این گزارش توضیح می دهد که تحریم های ناشی از اسنپبک، برخلاف تحریم های یک جانبه آمریکا، به صورت

۲. بخش گاز:

« ژئوپلیتیک گاز و محدودیت های اهرم قدرت: بررسی تحولات بازار جهانی گاز و پیامدهای آن »

LINK: <https://www.oxfordenergy.org/publications/geopolitics-of-gas-the-limits-of-leverage/>

SOURCE: www.oxfordenergy.org

DATE: November 2025

گزارش ماه نوامبر موسسه آکسفورد انرژی (OIES) با تمرکز بر تحولات پس از بحران ۲۰۲۲ روسیه-اوکراین نشان می دهد که بازار جهانی گاز در حال تجربه بازتنظیم ساختاری عمیقی است. کاهش صادرات گاز خطلوله روسیه به اروپا، شوک بزرگی به بازار وارد کرد و وابستگی مصرف کنندگان به منابع سنتی گاز را کاهش داد. همزمان، ظرفیت های LNG در سطح جهان به سرعت در حال افزایش است و عرضه LNG هم احتمالاً در دهه پیش رو سریع تر از رشد تقاضا توسعه خواهد یافت. این تغییرات، فرصت و چالش های ژئوپلیتیکی قابل توجهی برای صادرکنندگان و مصرف کنندگان ایجاد کرده است. گزارش تأکید می کند که در گذشته، صادرکنندگان خطلوله می توانستند با محدود کردن عرضه، از گاز به عنوان ابزار فشار ژئوپلیتیکی استفاده کنند، اما با ورود گسترده LNG و تنوع منابع، این قدرت محدود شده است. افزایش گزینه های عرضه، انعطاف پذیری خریداران و رقابت بین تولیدکنندگان، مانع از استفاده طولانی مدت از گاز به عنوان اهرم سیاسی می شود. حتی اگر برخی تولیدکنندگان بزرگ LNG بخواهند صادرات را به عنوان ابزار سیاست خارجی به کار گیرند، ظرفیت مازاد عرضه و رقابت فزاینده قیمت ها، اثرگذاری بلندمدت این اهرم را محدود خواهد کرد.

همچنین، گزارش به پیامدهای ساختاری بازار گاز اشاره دارد: کشورهایی که پیش از این، روی گاز به عنوان ابزار ژئوپلیتیکی حساب می کردند، اکنون باید استراتژی های خود را بازنگری کنند و برای حفظ سهم بازار به

مستقیم صادرات نفت ایران را هدف قرار نمی دهند، اما از طریق محدودیت های مالی، بانکی، بیمه ای و کشتیرانی می توانند محیط فروش نفت را دشوارتر کنند. با این حال، از نگاه نویسندگان گزارش، ایران طی سال های گذشته ساختار فروش نفت خود را با شرایط تحریمی تطبیق داده و به سطحی از تاب آوری رسیده است که بازگشت تحریم های سازمان ملل به تنهایی قادر به قطع صادرات نفت آن نیست.

در ادامه گزارش تأکید می شود که چین مهم ترین عامل پایداری صادرات نفت ایران به شمار می رود. بخش عمده نفت ایران به بازار چین صادر می شود و این کشور، با استفاده از تخفیف های قیمتی و سازوکارهای غیررسمی پرداخت، همچنان به خرید نفت ایران ادامه می دهد. به همین دلیل، نویسندگان گزارش معتقدند که حتی در صورت فعال شدن اسنپک، جریان فروش نفت ایران به چین با اختلال اساسی مواجه نخواهد شد.

گزارش EPC همچنین به تجربه گسترده ایران در دور زدن تحریم ها اشاره می کند؛ تجربه ای که شامل استفاده از شبکه های واسطه ای، روش های پیچیده حمل و نقل، تغییر پرچم و مالکیت کشتی ها و استفاده از نظام های پرداخت غیر دلاری است. این ظرفیت ها، به باور گزارش، امکان تداوم صادرات نفت را حتی در شرایط تشدید فشارهای بین المللی فراهم می کند.

با این حال، گزارش تصریح می کند که بازگشت تحریم های شورای امنیت بدون هزینه نخواهد بود. افزایش هزینه های تراکنش، دشواری در بازگرداندن درآمدهای ارزی، کاهش شفافیت مالی و فشار بیشتر بر بودجه دولت از جمله پیامدهای محتمل این وضعیت است. بنابراین، اگرچه صادرات نفت ایران احتمالاً ادامه خواهد یافت، اما سودآوری و کارایی آن کاهش می یابد و فشار اقتصادی بر کشور تشدید می شود.

در جمع بندی، گزارش نتیجه می گیرد که مکانیزم اسنپک به تنهایی قادر به متوقف کردن فروش نفت ایران نیست، اما می تواند صادرات نفت را پرهزینه تر، پیچیده تر و آسیب پذیرتر کند و در میان مدت بر ثبات اقتصادی ایران اثر منفی بگذارد.

زمینه این تحرک، بحران انرژی اخیر در اروپا و کاهش جریان گاز روسیه از طریق خطوط لوله بود. کشورهای اروپایی پس از کاهش واردات گاز روسیه، برای تأمین نیاز فوری انرژی خود به LNG روی آورده‌اند. یونان با ظرفیت جغرافیایی و زیرساخت‌های در حال آماده‌سازی، خود را در موقعیت مهمی برای توزیع LNG به بازار بالکان و اروپای جنوب‌شرقی می‌بیند.

با این حال، گزارش Chatham House هشدار می‌دهد که اتکال بلندمدت یونان - و به تبع آن اروپا - به واردات LNG از آمریکا (یا تأمین‌کنندگان دوردست‌تر) مخاطرات اقتصادی، ساختاری و محیط زیستی جدی دارد. نخست آن که قیمت گاز مایع در بازار جهانی و هزینه‌های واردات به‌طور ساختاری بالاتر از گاز خط لوله است؛ این بدان معناست که هزینه تأمین انرژی برای مصرف‌کننده نهایی و صنایع اروپایی ممکن است برای سال‌ها بالاتر بماند. دوم این که روی آوردن به LNG به‌عنوان سوخت «میان‌بر» برای تأمین فوری گاز می‌تواند با سیاست بلندمدت اقلیم و «بیانیه‌های سبز» اتحادیه اروپا تعارض داشته باشد. انتشار متان، نشت هنگام مایع‌سازی و گاززدایی، و اثرات محیطی حمل‌ونقل دریایی؛ همه اینها مانع بزرگی برای پایداری زیست‌محیطی این راه هستند.

علاوه بر این، بازار گاز اروپا - هم مصرف و هم تقاضا - در حال تغییر است: با سیاست‌های انرژی پاک، افزایش بهره‌وری و کاهش مصرف گاز، نیاز بلندمدت به LNG ممکن است کمتر از پیش‌بینی‌ها باشد؛ که در این صورت، زیرساخت‌های عظیم LNG یونان - و هزینه‌های صرف‌شده - ممکن است به «دارایی بلااستفاده» (stranded asset) تبدیل شوند.

گزارش پیشنهاد می‌دهد که یونان و اتحادیه اروپا نباید اجازه دهند نیاز کوتاه‌مدت به گاز، سیاست بلندمدت انرژی را شکل دهد. به‌جای تمرکز بر واردات LNG، یونان باید سرمایه‌گذاری خود را در زیرساخت‌های انرژی پاک - به‌ویژه ذخیره‌سازی انرژی (باتری‌ها، BESS) و تولید برق از منابع تجدیدپذیر - تقویت کند؛ اقدامی که هم متناسب با اهداف اقلیمی است و هم از تکیه بلندمدت بر سوخت‌های فسیلی جلوگیری می‌کند. در عین حال، اگر یونان بخواهد نقشی فعال به‌عنوان

سرمایه‌گذاری در زیرساخت LNG، انعطاف قراردادهای و تضمین عرضه بلندمدت متکی شوند. از سوی دیگر، مصرف‌کنندگان - به‌ویژه اروپا و اقتصادهای نوظهور آسیایی - از فرصت متنوع‌سازی منابع و کاهش وابستگی بلندمدت بهره‌مند می‌شوند و می‌توانند با گزینه‌های متعدد عرضه، امنیت انرژی خود را افزایش دهند.

در نتیجه، بازار جهانی گاز وارد دوره‌ای شده که رقابت، تنوع عرضه، انعطاف قراردادهای و امنیت تأمین، جایگزین اهرم سیاسی سنتی صادرکنندگان شده است. گاز دیگر به‌تنهایی ابزار فشار نیست، بلکه به کالایی اقتصادی و تجاری تبدیل شده که سبب شده تا توانایی صادرکنندگان برای تأثیرگذاری بر سیاست‌ها، به میزان کنترل عرضه، قیمت و انعطاف قرارداد وابسته است. این روند تحولات نشان می‌دهد که ژئوپلیتیک گاز در دهه پیش‌رو با ساختارهای رقابتی بازار و نوآوری‌های LNG و قراردادهای منعطف شکل خواهد گرفت و بازیگران جدیدی را وارد میدان می‌کند.

«بلندپروازی های یونان برای تبدیل شدن به هاب LNG: راهکار کوتاه‌مدت برای نیازهای اروپا، یا اشتباهی بلندمدت؟»

LINK: <https://www.chathamhouse.org/11/2025/greeces-lng-energy-hub-ambitions-will-help-eu-needs-now-should-not-shape-long-term-policy>

SOURCE: www.chathamhouse.org

DATE: 6 November 2025

یونان در سال ۲۰۲۵ و در چارچوب اجلاس همکاری انرژی ترانس‌آتلانتیک (P TEC)، با هدف ارتقای نقش ژئوپلیتیکی خود در منطقه، تلاش دارد جایگاه خود را به‌عنوان یک «هاب LNG» تثبیت کند. این کشور با سرمایه‌گذاری گسترده در زیرساخت‌های LNG - از قبیل ترمینال‌های واردات و تأسیسات گازی سازی مجدد (regasification) - خواهان تبدیل‌شدن به مسیر اصلی انتقال گاز مایع از تأمین‌کنندگان خارجی نظیر آمریکا به بازار جنوب و شرق اروپا است.

فسیلی همچنان در میان مدت بخش مهمی از تأمین انرژی جهان را بر عهده خواهند داشت و کاهش سریع مصرف نفت، گاز و زغال سنگ بدون سیاست های قاطع و سرمایه گذاری گسترده امکان پذیر نیست.

در بخش امنیت انرژی، گزارش به افزایش نگرانی دولت ها نسبت به پایداری زنجیره تأمین انرژی و تنوع منابع عرضه اشاره می کند. تنش های ژئوپلیتیکی، شوک های قیمتی و رقابت بر سر منابع، موجب شده است که کشورها رویکردهای متفاوتی برای تأمین امنیت انرژی در پیش بگیرند؛ رویکردهایی که گاه میان اهداف اقلیمی و ملاحظات اقتصادی و امنیتی تعارض ایجاد می کند.

یکی دیگر از محورهای مهم گزارش، نقش مواد معدنی حیاتی در گذار انرژی است. آژانس بین المللی انرژی هشدار می دهد که توسعه انرژی های پاک، خودروهای برقی و زیرساخت های ذخیره سازی انرژی، وابستگی شدیدی به موادی مانند لیتیوم، کبالت، نیکل و عناصر نادر خاکی دارد و محدودیت در عرضه این مواد می تواند به گلوگاه جدیدی در گذار انرژی جهانی تبدیل شود. گزارش همچنین به تأثیر فناوری های نوظهور بر مصرف انرژی می پردازد و نشان می دهد که رشد مراکز داده، هوش مصنوعی و اقتصاد دیجیتال، اگرچه سهم محدودی از کل تقاضای انرژی جهانی دارد، اما در برخی کشورها و مناطق می تواند فشار قابل توجهی بر شبکه های برق وارد کند و نیازمند سرمایه گذاری گسترده در زیرساخت ها باشد.

در جمع بندی، گزارش "چشم انداز جهانی انرژی" تأکید می کند که آینده نظام انرژی جهان از پیش تعیین شده نیست و به تصمیم های سیاستی امروز وابسته است. بدون اتخاذ سیاست های قوی تر برای کاهش انتشار گازهای گلخانه ای، افزایش بهره وری انرژی و تسریع سرمایه گذاری در انرژی های پاک، دستیابی به اهداف اقلیمی با چالش جدی مواجه خواهد شد. آژانس بین المللی انرژی نتیجه می گیرد که هماهنگی سیاستی، همکاری بین المللی و جهت دهی هدفمند سرمایه ها، شرط اصلی گذار موفق به نظام انرژی پایدار، امن و مقرون به صرفه در دهه های آینده است.

هاب انرژی ایفا کند، باید به گونه ای عمل کند که صادرات انرژی اش - ترجیحاً برق تجدیدپذیر - به کشورهای بالکان و مناطق همسایه باشد و نه بازتوزیع LNG؛ زیرا فشار بر محیط زیست و نوسان قیمت گاز مایع می تواند منافع کوتاه مدت را تحت تأثیر قرار دهد.

«چشم انداز انرژی جهان ۲۰۲۵»

LINK: <https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook2025>

SOURCE: www.iea.org

DATE: 12 November 2025

بر اساس گزارشی که آژانس بین المللی انرژی (International Energy Agency - IEA) تحت عنوان «World Energy Outlook ۲۰۲۵» منتشر کرده است، نظام انرژی جهانی در آستانه تحولات عمیق و ساختاری قرار دارد و مسیر آینده آن به شدت تحت تأثیر سیاست گذاری دولت ها، روندهای فناوری و میزان سرمایه گذاری در انرژی های پاک خواهد بود. این گزارش با بررسی روندهای کنونی و سناریوهای مختلف، تصویری جامع از چشم انداز عرضه و تقاضای انرژی، امنیت انرژی و پیامدهای زیست محیطی تا دهه های آینده ارائه می دهد. مطابق یافته های این گزارش، تقاضای جهانی انرژی، به ویژه تقاضای برق، در تمامی سناریوها روندی افزایشی دارد. رشد جمعیت، افزایش سطح رفاه، گسترش شهرنشینی و توسعه فناوری های دیجیتال، از جمله مراکز داده و هوش مصنوعی، موجب افزایش چشمگیر مصرف برق در سطح جهانی شده است. در نتیجه، برق به عنوان ستون اصلی سیستم انرژی آینده نقش پررنگ تری نسبت به گذشته ایفا خواهد کرد.

گزارش تأکید می کند که انرژی های تجدیدپذیر سریع ترین رشد را در سبد انرژی جهان تجربه می کنند. انرژی خورشیدی و بادی، به ویژه در بخش تولید برق، سهم فزاینده ای به خود اختصاص می دهند و در بسیاری از کشورها به رقابتی ترین منابع تولید انرژی تبدیل شده اند. با این حال، آژانس بین المللی انرژی تصریح می کند که علی رغم رشد انرژی های پاک، سوخت های

باید با تغییرات این بازار انعطاف پذیر و نقش جدید ترکیه در آن سازگار شوند و استراتژی های صادراتی خود را بازنگری کنند.

« بازار LNG در خطر تکرار تجربه سقوط زغال سنگ دهه ۲۰۱۰ »

LINK: <https://ieefa.org/resources/deja-vu-global-lng-industry-risks-repeating-coal-bust2010-s/>

SOURCE: www.ieefa.org

DATE: 25 November, 2025

براساس گزارشی که توسط Institute for Energy Economics and Financial Analysis (IEEFA) منتشر شده است، صنعت LNG جهانی با ریسک های مشابه سقوط بازار زغال سنگ در دهه ۲۰۱۰ مواجه است. گزارش نشان می دهد که افزایش سریع ظرفیت تولید LNG و سرمایه گذاری های بلندمدت بدون هماهنگی کافی با روند واقعی تقاضا و تغییرات بازار انرژی، می تواند صنعت را در معرض بحران مالی و مازاد عرضه قرار دهد. عوامل اصلی ایجاد ریسک برای صنعت LNG عبارتند از:

- افزایش سریع پروژه های LNG در سراسر جهان بدون هماهنگی با روند واقعی مصرف
- رقابت شدید میان عرضه کنندگان و کاهش حاشیه سود

- تغییر سیاست های انرژی جهانی با محوریت کاهش انتشار کربن و گذار به انرژی های تجدیدپذیر
- وابستگی سرمایه گذاران به قراردادهای بلندمدت که در صورت مازاد عرضه، بازدهی اقتصادی پایینی خواهند داشت

گزارش تأکید می کند که بازار LNG دارای چرخه های نوسان قیمت و مازاد عرضه است و مشابه بحران زغال سنگ در دهه ۲۰۱۰، سرمایه گذاری های بلندمدت بدون انطباق با تقاضای واقعی، می تواند منجر به

« خرید گسترده LNG توسط ترکیه و پیامدهای آن برای عرضه کنندگان جهانی »

LINK: <https://www.oxfordenergy.org/publications/what-does-the-turkish-lng-shopping-spreem-mean-for-competing-suppliers/>

SOURCE: www.oxfordenergy.org

DATE: October 2025

گزارش Oxford Energy Institute در ماه اکتبر نشان می دهد که ترکیه با افزایش چشمگیر واردات LNG به یکی از مشتریان کلیدی بازار جهانی تبدیل شده و انعطاف پذیری و استقلال انرژی خود را تقویت کرده است. این خرید گسترده، رقابت میان عرضه کنندگان LNG را تشدید کرده و کشورهای صادرکننده سنتی مانند روسیه و قطر را وادار به بازنگری در استراتژی های صادراتی خود کرده است. عوامل اصلی افزایش تقاضای LNG در ترکیه عبارتند از:

- رشد مصرف داخلی گاز در بخش های خانگی و صنعتی
- سیاست های دولت برای کاهش وابستگی به خطوط لوله سنتی و تنوع بخشی منابع وارداتی
- بهره گیری از فرصت های بازار جهانی LNG و انعطاف در قراردادهای کوتاه مدت و بلندمدت

ترکیه با تنوع بخشی منابع و مدیریت ظرفیت ذخیره سازی LNG، توانسته قدرت چانه زنی خود را در بازار افزایش دهد و در انتخاب شرکا و شرایط قراردادها انعطاف عملیاتی بالایی داشته باشد. این رویکرد، جایگاه ترکیه را به عنوان مرکز ترانزیت و مصرف انرژی منطقه ای تثبیت کرده و ظرفیت اعمال نفوذ سیاسی و اقتصادی آن را در تعامل با کشورهای صادرکننده و همسایگان افزایش داده است.

در جمع بندی، خرید گسترده LNG توسط ترکیه نه تنها بازار جهانی را رقابتی تر کرده، بلکه استقلال و امنیت انرژی کشور را تقویت کرده است. عرضه کنندگان جهانی

نقشه راه حذف تدریجی واردات انرژی از روسیه را ارائه کرد. این نقشه راه به دنبال پایان کامل وابستگی به سوخت های فسیلی روسیه در حالی است که ثبات عرضه و قیمت انرژی برای بازار داخلی اتحادیه اروپا حفظ شود. بر اساس این طرح:

● حذف کامل واردات نفت خام روسیه تا پایان سال ۲۰۲۷ برنامه ریزی شده است.

● حذف کامل واردات گاز طبیعی روسیه تا ۱ ژانویه ۲۰۲۸ دنبال می شود، هرچند واردات تحت قراردادهای کوتاه مدت ممکن است تا ۱۷ ژوئن ۲۰۲۶ ادامه یابد.

گزارش تأکید می کند که این راهبرد نیازمند هماهنگی دقیق میان کشورهای عضو، توسعه زیرساخت های جایگزین انرژی و ایجاد چارچوب های قانونی برای تضمین ثبات عرضه و قیمت ها است. همزمان، این اقدام به تحقق اهداف اقلیمی اتحادیه اروپا کمک می کند و وابستگی به سوخت های فسیلی و انتشار گازهای گلخانه ای را کاهش می دهد.

در جمع بندی، گزارش نتیجه می گیرد که حذف تدریجی واردات سوخت های فسیلی از روسیه، اگرچه فرآیندی پیچیده و بلندمدت است، می تواند امنیت انرژی اتحادیه اروپا را افزایش داده و آن را در برابر بحران های ژئوپلیتیکی مقاوم تر کند. موفقیت این راهبرد مستلزم اجرای هماهنگ، سرمایه گذاری در انرژی های جایگزین و مدیریت دقیق بازار انرژی است.

زبان های قابل توجه برای شرکت ها و کشورهایی شود که به شدت در این صنعت سرمایه گذاری کرده اند. پیامدهای جهانی این ریسک ها شامل کاهش درآمدهای ارزی برای کشور صادرکننده و تأثیر نوسانات قیمت و عرضه بر امنیت انرژی مصرف کنندگان است. بنابراین، مدیریت دقیق پروژه ها، تحلیل واقعی تقاضا و توجه به سیاست های انرژی و محیط زیست برای جلوگیری از بحران مشابه ضروری است.

در جمع بندی، IEEFA نتیجه می گیرد که صنعت LNG جهانی باید از تجربه سقوط بازار زغال سنگ درس بگیرد و با اتخاذ سیاست های هوشمندانه در سرمایه گذاری و مدیریت عرضه، از مازاد عرضه و کاهش شدید قیمت ها جلوگیری کند. این اقدامات برای حفظ ثبات اقتصادی و امنیت انرژی جهانی حیاتی هستند.

«توقف تدریجی واردات سوخت فسیلی از روسیه»

LINK: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(775863\)\(2025](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(775863)(2025)

SOURCE: www.europarl.europa.eu

DATE: 20 November, 2025

براساس گزارشی که توسط حوزه پژوهشی پارلمان اروپا (EPRS) منتشر شده است، اتحادیه اروپا در مسیر حذف تدریجی واردات سوخت های فسیلی از روسیه قرار دارد. این اقدام بخشی از سیاست های بلندمدت اتحادیه برای تقویت امنیت انرژی، کاهش وابستگی استراتژیک به منابع روسیه و حمایت از اهداف اقلیمی پس از بحران های ژئوپلیتیکی منطقه ای است.

گزارش یادآوری می کند که کشورهای عضو اتحادیه اروپا از اواسط ۲۰۲۲ واردات زغال سنگ روسیه را متوقف کرده اند و واردات نفت نیز کاهش قابل توجهی یافته است. با این حال، گاز طبیعی روسیه همچنان بخش مهمی از مصرف انرژی اتحادیه اروپا را تشکیل می دهد که نشان دهنده چالش های مستمر وابستگی انرژی است. در پاسخ به این چالش، کمیسیون اروپا در ۶ مه ۲۰۲۵،

A dark blue silhouette of a world map is centered in the upper half of the image. The continents are clearly outlined against the solid blue background.

Monthly Oil & Gas Markets Analysis

Institute For International Energy Studies

<https://www.iies.org>

